

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü

PİRİNÇ

DURUM TAHMİN RAPORU

2025

Araştırma Yayınları
2025

TEPGE Yayın No: 426

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TRGM/TEPGE

Durum ve Tahmin
PİRİNÇ
2025

Hazırlayan
Dr. Selda ARSLAN

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü
selda.arslan@tarimorman.gov.tr

Çalışma kapsamında sunulan görüşler tamamıyla yazarlara aittir ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ya da çalışanlarının görüşlerini temsil etmez.

Çalışmada yer alan veri ve istatistikler yayınlayıcı kurumların kaynaklarından alınmış ve araştırma amaçlı olarak kullanılmıştır. Veriler çalışmanın hazırlandığı dönemde yayınlanmış olan en güncel verilerdir ve dönemsel olarak yayınlayıcı kurumun güncellemelerinden dolayı farklılık gösterebilir.

TEPGE YAYIN NO: 426

ISBN: 978-625-5828-07-1

**© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.**

Aralık/2025

İletişim:

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı 06800
Çankaya/ANKARA

Telefon: 0312 287 5833

Bu rapor Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz veya elektronik ortama taşınamaz.

Kapak sayfasında kullanılan fotoğraf Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından düzenlenen “2018 yılı Tarım ve İnsan Fotoğraf Yarışması” na aittir. (<http://www.tarimormaninsan.com/img/10-tarim-ve-insan-fotograf-yarismasi/genel/400/birincilik-odulu-mehmet-yikilmazsoy.jpg>)

ÖNSÖZ

Enstitümüz araştırmacıları tarafından hazırlanan “Durum ve Tahmin” raporları; bir yandan temel bilgi ve veri tabanı oluşturulmasını sağlarken, diğer yandan da sektördeki gelişmeleri yakından izleyerek sektör paydaşlarını bu gelişmelerden zamanında ve doğru bir şekilde haberdar ederek bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu raporlarda dünya ve Türkiye’de; bitkisel ürünlerin bir önceki yıla ait üretim, kullanım, ihracat, ithalat, bitiş stokları ve fiyatlarında ortaya çıkan gerçekleştirmeler “Durum”; içinde bulunulan yıla ait gerçekleşen fakat tam netleşmeyen gelişmeler “Tahmin”; bir sonraki yıla ait muhtemel gelişmeler ise “Öngörü” adı altında sistematik olarak incelenmektedir.

Çeltik Türkiye’nin önemli tarımsal ürünlerinden biridir. Çeltik veriminin dünya ortalamasının üzerinde olması sebebiyle çeltik piyasasının izlenmesi ve gelişmelerin değerlendirilmesi gerekliliği de önem arz etmektedir.

Raporu hazırlayan Sayın Dr. Selda ARSLAN’a emeklerinden dolayı teşekkür eder, raporun sektör paydaşlarına faydalı olmasını dilerim.

Dr. Kemalettin TAŞDAN

Enstitü Müdür V.

İÇİNDEKİLER

1. DÜNYADA DURUM: 2023/24.....	1
1.1. Üretim, Kullanım ve Stoklar.....	1
1.2. Ticaret ve Fiyatlar.....	3
2. DÜNYADA TAHMİN: 2024/25.....	8
2.1. Üretim, Kullanım ve Stoklar.....	8
2.2. Ticaret ve Fiyatlar.....	11
3. DÜNYADA ÖNGÖRÜ: 2025/26.....	14
3.1. Üretim, Kullanım ve Stoklar.....	14
3.2. Ticaret ve Fiyatlar.....	16
4. TÜRKİYE’DE DURUM: 2023/24.....	19
4.1. Üretim, Kullanım ve Stok Değişimi.....	19
4.2. Dış Ticaret.....	21
4.3. Fiyatlar ve Parite.....	24
5. TÜRKİYE’DE TAHMİN: 2024/25.....	26
5.1. Üretim, Kullanım ve Stok Değişimi.....	26
5.2. Dış Ticaret.....	29
5.3. Fiyatlar ve Parite.....	30
6. TÜRKİYE’DE ÖNGÖRÜ: 2025/26.....	32
6.1. Üretim, Ticaret ve Fiyatlar.....	32
7. TÜRKİYE’DE ÇELTİK TARIMI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	35
EK TABLOLAR.....	38
KAYNAKLAR	53

TABLolar

Tablo 1.	Dünya pirinç arz ve kullanım durumu.....	2
Tablo 2.	FAO pirinç fiyatları endeksi.....	6
Tablo 3.	Dünya pirinç ihracat fiyatları.....	7
Tablo 4.	Dünya pirinç arz ve kullanım tahmini.....	8
Tablo 5.	Dünya pirinç arz ve kullanım öngörüsü.....	14
Tablo 6.	Türkiye’de çeltik üretiminde verilen destekler.....	21
Tablo 7.	Türkiye’de arz ve kullanım öngörüsü.....	34
Ek Tablo 1.	Dünya pirinç verileri.....	39
Ek Tablo 2.	FAO pirinç fiyatları endeksi	40
Ek Tablo 3.	Seçili çeşitlerde uluslararası pirinç fiyatları	41
Ek Tablo 4.	Türkiye pirinç denge tablosu.....	42
Ek Tablo 5.	Türkiye’de illere göre çeltik verimi	43
Ek Tablo 6.	Türkiye’de illere göre çeltik ekilen alanlar	44
Ek Tablo 7.	Türkiye’de illere göre çeltik üretimi	45
Ek Tablo 8.	Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre pirinç ihracat miktarı.....	46
Ek Tablo 9.	Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre pirinç ithalat miktarı	46
Ek Tablo 10.	Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre pirinç ihracat değerleri.....	47
Ek Tablo 11.	Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre pirinç ithalat değerleri	48
Ek Tablo 12.	Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre çeltik ihracat miktarı	49
Ek Tablo 13.	Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre çeltik ithalat miktarı	49
Ek Tablo 14.	Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre çeltik ihracat değerleri.....	50
Ek Tablo 15.	Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre çeltik ithalat değerleri	51
Ek Tablo 16.	Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla üretici ve tüketici fiyatları	52

GRAFİKLER

Grafik 1.	Dünya çeltik ekim alanı ve üretiminde önemli ülkelerin payları (2023/24)	2
Grafik 2.	Dünya pirinç ihracatında önemli ülkelerin payları (2023/24)	4
Grafik 3.	Dünya pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2023/24).....	5
Grafik 4.	Dünya çeltik ekim alanı ve üretiminde önemli ülkelerin payları (2024/25).....	9
Grafik 5.	Dünya pirinç başlangıç ve bitiş stoklarında önemli ülkelerin payları (2024/25).....	10
Grafik 6.	Dünya pirinç ihracatında önemli ülkelerin payları (2024/25).....	12
Grafik 7.	Dünya pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2024/25).....	12
Grafik 8.	Dünya çeltik ekim alanı ve üretiminde önemli ülkelerin payları (2025/26).....	15
Grafik 9.	Dünya pirinç başlangıç ve bitiş stoklarında önemli ülkelerin payları (2025/26).....	16
Grafik 10.	Dünya pirinç ihracatında önemli ülkelerin payları (2025/26).....	17
Grafik 11.	Dünya pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2025/26).....	17
Grafik 12.	Türkiye'nin çeltik ithalatında önemli ülkelerin payları (2023/24)	23
Grafik 13.	Türkiye'nin pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2023/24).....	24
Grafik 14.	Türkiye'de aylara göre çeltik üretici ve pirinç tüketici fiyatları (2023/24).....	25
Grafik 15.	Türkiye'nin çeltik ithalatında önemli ülkelerin payları (2024/25).....	30
Grafik 16.	Türkiye'nin pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2024/25).....	30

HARİTALAR

Harita 1.	Türkiye'de çeltik ekili alanlarda ön planda olan iller (2023/24).....	20
Harita 2.	Türkiye'de çeltik üretiminde ön planda olan iller (2023/24).....	20
Harita 3.	Türkiye'de çeltik ekili alanlarda ön planda olan iller (2024/25)	27
Harita 4.	Türkiye'de çeltik üretiminde ön planda olan iller (2024/25).....	27

1. DÜNYADA DURUM (2023/24)

Dünyada 2023/24 sezonunda çeltik tarımı olumsuz hava koşullarına rağmen yeterli üretim sayesinde başarıyla gerçekleştirilmiştir. 2023/24 sezonunda 167,5 milyon hektar alandan, 523,8 milyon ton pirinç elde edilmiştir. Dünyada ithalat yaklaşık 53,4 milyon ton, ihracat ise 56,8 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sezonda tüketim 521,6 milyon ton, bitiş stokları ise 179,3 milyon ton olmuştur.

1.1. Üretim, Kullanım ve Stoklar

2023/24 sezonunda tahıllar içinde en fazla stok artışı mısırdaki olmuştur ve mısırı ise pirinç ve arpa takip etmiştir (FAO, 2023a). 2023/24 sezonunda dünya pirinç üretiminde ve stoklarında artış yaşanmıştır. Dünya pirinç rezervleri tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Dünya pirinç üretiminin 2023/24 sezonunda beklenen kullanımı aşması, 2023/24 pazarlama sezonlarının sonunda dünya pirinç stoklarının %1,8 artarak 198,3 milyon tona ulaşmasını sağlamıştır. Böylece 4,5 aylık dünya tüketimi karşılanabilir olmuştur (FAO, 2023a).

2023/24 sezonunun Ağustos ayında tamamlanmasının ardından, ABD Tarım Bakanlığı (USDA) verilerine göre, dünyada pirinç arzı bir önceki sezona göre azalarak (%0,1) 757,8 milyon tona gerilemiştir (Tablo 1).

Latin Amerika, Karayipler ve Okyanusya hariç diğer bölgelerde 2022/23 sezonuna nazaran daha fazla üretim söz konusudur. Asya'da ise hava durumu belirsizliklerinin artması nedeniyle üretim önceki rekor seviyelerin altında seyretmiştir. AB'nin en büyük pirinç üreticileri olan İspanya ve İtalya su kısıtı nedeniyle ekim alanlarında artış yapamamışlardır. Söz konusu bu durum üreticilerin yükselen Japonica fiyatlarından faydalanmalarını engellemiştir. Öyle ki AB'de üretim 2022/23 sezonun da gerisinde kalmıştır (FAO, 2023a).

Büyük aksaklıklar haricinde dünya çeltik üretimi 2023/24 sezonunda toplanarak

kullanımdaki istikrarla birlikte dünya pirinç stoklarını artırmıştır. Nitekim hava durumundaki belirsizliklere rağmen, üretici fiyatlarının artması, gübre maliyetlerinin azalması ve devam eden hükümet yardım tedbirleri sayesinde 2023/24 sezonunda dünya pirinç üretimi %1,3 artarak 523,5 milyon tona ulaşmıştır (FAO, 2023a).

Çin başta olmak üzere diğer dünya ülkelerindeki pirinç stoğunda yaşanan gerileme sonrası dünya başlangıç stoklarında da azalma olmuştur. Sezonun başlangıcında 180,5 milyon ton olan stokta, bir önceki sezona göre %2,1 gerileme olmuştur. Yıllık değişim oranı bir önceki sezonu takip ederek negatif seyretmiştir (Tablo 1). Çin sezona en fazla pirinç stoğu ile başlayan ülke olarak dünya stoğunun %59,1'ini elinde bulundurmıştır. Hindistan ise %19,4 oranla yüksek pirinç stoğuna sahip olan ikinci ülke olmuştur. Bu iki ülke toplam başlangıç stoklarının yaklaşık %78,4'üne sahiptir. Endonezya %62,1, Filipinler %8,9 ve Hindistan ise %2,9 oranla bir önceki sezon stoklarına göre en çok artışın olduğu ülkeler olurken, Çin %5,7 oranla bir önceki sezon stoklarına göre en çok azalmanın görüldüğü ülke olmuştur (Ek Tablo 1). Diğer yandan 2023/24 pazarlama sezonu sonunda ihracatçı ülkelerin yön vermesi ve ithalatçıların da daha fazla rezerve sahip olması sayesinde dünya pirinç stokları açılış seviyesinin %1,8 üzerine çıkmış ve 198,3 milyon tona yükselmiştir (FAO, 2023a).

Tablo 1. Dünya pirinç arz ve kullanım durumu

(milyon ton)	2022/23	2023/24	Değ. %
Başlangıç stokları	184,4	180,5	-2,1
Üretim	516,9	523,8	1,3
İthalat	57,6	53,4	-7,3
Toplam arz= Toplam kullanım	758,8	757,8	-0,1
İhracat	55,5	56,8	2,3
Yurtiçi tüketim	522,9	521,6	-0,2
Yılsonu stokları	180,5	179,3	-0,7

Kaynak: Ek Tablo 1

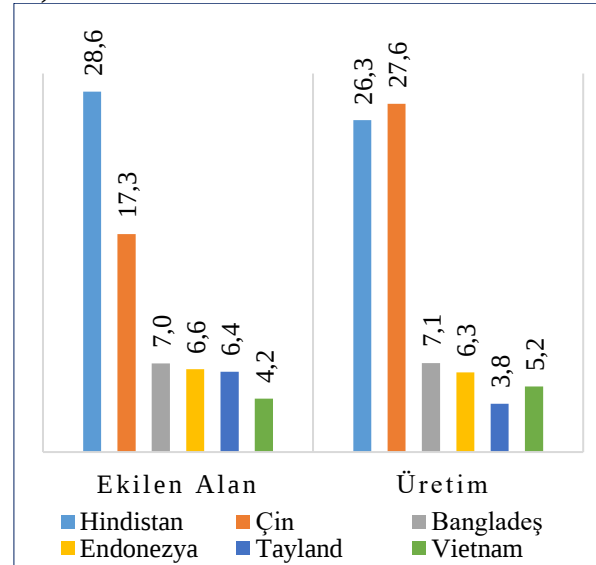
Çeltik tarımı 2023 yılında başarıyla gerçekleştirilmiş olup çeltik ekiliş alanlarında bir önceki sezona göre çok düşük bir oranda (%0,2) artma yaşanmıştır. Hindistan önceki yıllarda olduğu gibi çeltik ekiliş alanlarında ilk sırada yer almıştır. USDA Eylül ayı verilerine göre, 2023 yılında Hindistan'da 47,8 milyon hektar alanda, ikinci sırada yer alan Çin'de ise yaklaşık 28,9 milyon hektar alanda çeltik tarımı gerçekleştirilmiştir. Bangladeş'te bir önceki sezona göre ekiliş alanlarında %1,3 artış söz konusu iken, Tayland'da %3,8, Endonezya'da %2,7 ve Çin'de %1,7 oranında azalma söz konusudur. Çeltik tarımı toplamda 167,5 milyon hektar alanda gerçekleştirilmiştir (Ek Tablo 1).

2023/24 sezonunda dünya çeltik üretimi önceki sezona göre sadece %1,3 artarak 523,8 milyon ton düzeyinde gerçekleşmiştir. Üretimde Asya Ülkeleri içerisinde önde gelen Çin dünyada lider ülke konumunu korumaktadır. Endonezya'da bir önceki sezona kıyasla %2,6 azalışla 33 milyon ton ve Çin'de %0,9 azalışla 144,6 milyon ton pirinç üretilmiş, bu azalmalara rağmen diğer ülkelerdeki artışlar sayesinde bir önceki sezonun dünya üretim miktarında %1,3'lük artış sağlanmıştır. Üretimde bir önceki sezona göre %1,5 artış ile 137,8 milyon ton pirinç

elde eden Hindistan ikinci sırada gelmiştir. Hindistan'ı ise 37 milyon tonla Bangladeş, 33 milyon tonla Endonezya ve 27,2 milyon tonla Vietnam izlemiştir. Çin ve Endonezya'da bir önceki sezona göre ekiliş alanlarında görülen azalma, söz konusu ülkelerdeki üretimin azalmasında da etkili olmuştur. Dünya pirinç üretimi Asya'da yaşanan gelişmelerden büyük ölçüde etkilenmektedir. 2023/24 sezonunda 471,5 milyon ton üretimle Asya'nın bir önceki sezonun %1 üzerinde üretime sahip olması; bugüne kadarki en yüksek seviyesi olan 2021/22 sezonunun ise gerisinde kalmıştır (FAO, 2023a).

2023/24 sezonunda dünya çeltik ekiliş alanları ve pirinç üretimi ön planda olan ülkelerin payları Grafik 1'de verilmiştir.

Grafik 1. Dünya çeltik ekim alanı ve üretiminde önemli ülkelerin payları (2023/24, %)

Kaynak: Ek Tablo 1

USDA verilerine göre; 2023/24 sezonunda dünyada ortalama çeltik verimi 4,67 ton/ha olarak gerçekleşmiştir. Bu değer bir önceki sezon çeltik veriminin az da olsa üzerindedir.

Verimde bir önceki sezona göre %9,6 artış gösteren Avustralya 10,71 ton/ha ile ilk sırada yer alırken, geçen sezon dördüncü olan Uruguay bir önceki sezona göre %6,7 verim azalışı göstermesine rağmen 8,87 ton/ha

verimle ikinciliğe yükselmiştir. Çeltik verimi yüksek olan diğer ülkeler sırasıyla Mısır, Türkiye, ABD ve Peru'dur. Mısır verimi önceki sezonla aynı seyrederek üçüncü sırada yer almıştır. Türkiye önceki sezona göre %4,4 azalış göstererek 8,65 ton/ha çeltik verimi ile dördüncü sıraya gerilerken, ABD ise önceki sezona göre %3,4 artış göstererek 8,56 ton/ha çeltik verimi ile beşinci sırada yer almıştır (Ek Tablo 1).

USDA verilerine göre 2023/24 sezonunda arz önceki sezonun (%0,2) gerisinde kalmıştır. Aynı zamanda dünya pirinç tüketimi de 521,6 milyon tona gerilemiştir. Yine bir önceki sezona kıyasla tüketimde %0,2 azalma söz konusudur.

Pirinç tüketiminde ilk sırada 148 milyon tonla Çin yer almaktadır. Hindistan 116,4 milyon ton tüketimle Çin'i takip etmiştir. Hindistan'ı sırasıyla Bangladeş, Endonezya ve Vietnam izlemiştir (Ek Tablo 1).

Pirincin hayvan yemi olarak kullanımında azalma devam ederken, 2023/24 sezonunda gıda kullanımında artış olması nedeniyle toplam pirinç kullanımı 520,1 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. Gıda olarak kullanımda ise arzın fazla olması sayesinde ülke içi fiyatlarda düşme yaşanmış ve tüketim artan nüfusa oranla daha fazla artmıştır. Bu nedenlerle de 2023/24 sezonunda dünya pirinç tüketimi yıllık bazda %0,6 artışla toplam 424,8 milyon tona ulaşmıştır. Nitekim enflasyonist baskının azalması ve iyileşen ekonomik büyüme, özellikle Asya'daki bazı hükümetleri, COVID-19 salgınının başlangıcından bu yana uyguladıkları ve geçen yıl yüksek tahıl fiyatları bağlamında daha da güçlendirilen genişletilmiş gıda dağıtım planlarını sonlandırmaya teşvik etmiştir. İlaveten, Latin Amerika ve Karayipler'deki giderek azalan arzla birlikte, 2022/23 sezonunda 53 kilo olan kişi başına düşen gıda alımı 2023/24 sezonunda minimal

düzeyde azalarak 52,8 kiloya düşmüştür (FAO, 2023a). Yine aynı sezonda kişi başına pirinç tüketimi 52,9 kg/yıl olarak gerçekleşmiştir (FAO, 2025).

2023/24 sezonundaki 179,3 milyon ton pirinç stoğu 2024/25 sezonuna devretmiştir. Çin, yıl sonunda 103 milyon ton pirinç stoğu ile ilk sırada yer alırken, Çin'i 42 milyon ton stokla Hindistan takip etmektedir (Ek Tablo 1). Her iki ülke dünya pirinç stoğunun yaklaşık %80,9'unu elinde bulundurmaktadır. Bitiş stoklarında ön planda olan diğer ülkeler ise sırasıyla Endonezya, Tayland ve Filipinler olmuştur (FAO, 2025).

2023/24 sezonu için dünyada stok/kullanım oranı ise önceki sezona göre %1,4 artarak %36,9 düzeyinde gerçekleşmiştir (FAO, 2024a, FAO, 2025).

1.2. Ticaret ve Fiyatlar

İhracatın daralması ve ithalat maliyetlerinin yüksek olması 2023 yılında uluslararası ticareti baskı altına almıştır (FAO, 2023a). 2023/24 sezonunda pirinç ihracat kısıtlamalarının yoğunlaşmasına ek olarak uluslararası ve yerel pirinç fiyatlarının yüksek seyretmesi de dünya pirinç kullanımında ve ticaretinde kayda değer bir canlanma yaşanmasına engel olmuştur (FAO, 2023b).

Uluslararası pirinç ticareti 2023 yılında (Ocak-Aralık), son dört yılın ilk daralmasını yaşayarak, 2022'deki 56 milyon tonluk rekor seviyeden, 53,6 milyon tona gerilemiştir. Ticarete önemli bir yeri olan Asya ise 2022 yılından %4,7 daha az olmakla birlikte bu ticaret akışının neredeyse yarısını (25,6 milyon ton) elinde bulundurmıştır. Çin'de ihraç edilebilir tam kırık pirinç mevcudiyetinin azalması ve buna bağlı fiyat artışlarının ülkede ithal kırık pirinçleri daha az cazip bir hayvan yemi bileşeni haline getirmesiyle, alımlarda 1,1 milyon ton düşme yaşanmış ve alımlar 5 milyon tona düşmüştür.

Dolayısıyla ticaret daralmasında Çin önemli bir rol oynamıştır (FAO, 2023a). 2024 yılında ise uluslararası pirinç ticareti 52,8 milyon ton ile 2023 yılındaki seviyeye yakın kalmıştır. Brezilya, Uruguay ve Vietnam dışında, çoğu ihracatçı sevkiyatlarını artırmıştır. Yüksek ihracat fiyatları Afrika ithalatını sınırlarken, yenilenen stokları sayesinde Endonezya gibi bazı Asyalı ithalatçıların ithalatında azalma yaşanmıştır (FAO, 2023b).

2023/24 sezonu için pirinç ticaretinde bir önceki yıla göre görülen gerilemede Hindistan'da azalan ihracat miktarı etkili olmuştur. Hindistan'da bir önceki sezona göre %28,7 civarında ihracat azalışı olmuştur. Önceki yıla göre ihracat artış oranı incelendiğinde ise başlıca ihracatçı ülkeler arasında en büyük artış oranına Pakistan (%73,7) ve Tayland (%13,2)'in sahip olduğu görülmektedir (Ek Tablo 1).

USDA verilerine göre; 2023/24 sezonunda bir önceki sezona kıyasla dünya pirinç ithalatında %7,3 azalma yaşanırken; ihracatında ise %2,4 artış yaşanmıştır.

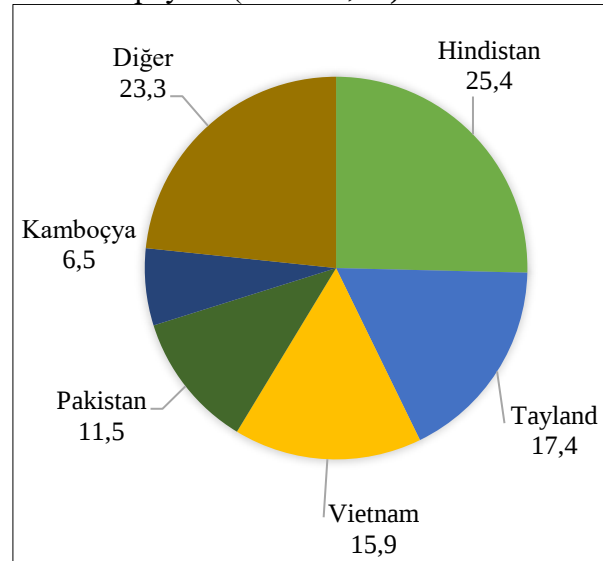
Yüksek yurt içi pirinç fiyatları veya daha geniş enflasyon baskısı ile karşı karşıya kalan bazı hükümetler, görev imtiyazları veya kamu sektörü ithalatı yoluyla yurt dışından pirinç girişini kolaylaştırmaya yönelik adımlar atmışlardır. Söz konusu bu durum 2023 yılında Asya'daki ithalata katkıda bulunmuştur. Aynı zamanda Türkiye, Endonezya, Bangladeş, Irak ve İran'da ithalatın daha önceki sezonlara göre daha yüksek seviyeye ulaşmasına katkı sağlamıştır. Afrika'da bazı hükümetlerce ülke içi yüksek pirinç fiyatları ve olumsuz hava koşullarından kaynaklı olarak gerileyen üretim nedeniyle ithalatı kolaylaştırıcı adımlar atılmıştır. Bununla birlikte Afrika'da 2023 yılı ithalatı 2022'ye göre %5,3 azalarak 17,7 milyon tona düşmüştür (FAO, 2023a).

Arjantin, Brezilya, Rusya Federasyonu, ABD ve özellikle Pakistan dahil olmak üzere çeşitli uluslararası tedarikçilerin 2023 yılında pirinç ihracatları, üretim kesintilerinden kaynaklanan arz sıkışıklığı nedeniyle sekteye uğramıştır. Hindistan'ın Eylül 2022'de tamamen kırılmış pirinç sevkiyatlarını yasaklamasının ardından kırılmış pirincin ihracat pazarından çekilmesi nedeniyle 2023 yılında ihracatı 2022'ye göre %7,9 azalarak 20,4 milyon tona düşmüş, yine de bu seviye 2021 öncesi seviyelerin üzerinde kalmıştır (FAO, 2023a).

2023/24 sezonunda dünya pirinç ihracatı 56,8 milyon tona ulaşmıştır. Pirinç ihracatında 14,5 milyon tonla Hindistan ilk sırada yer alırken, ihracatta ikinci ülke konumunu 9,9 milyon ton pirinç ihracatı yapan Tayland, üçüncü ülke konumunu ise 9,1 milyon ton ile Vietnam almıştır. Tayland ve Vietnam'ı sırasıyla 6,5 milyon ton ihracatla Pakistan ve 3,7 milyon ton pirinç ihracatıyla Kamboçya izlemiştir (Ek Tablo 1).

2023/24 sezonunda dünya pirinç ihracatında öncü ülkelerin payları Grafik 2'de gösterilmiştir.

Grafik 2. Dünya pirinç ihracatında önemli ülkelerin payları (2023/24, %)

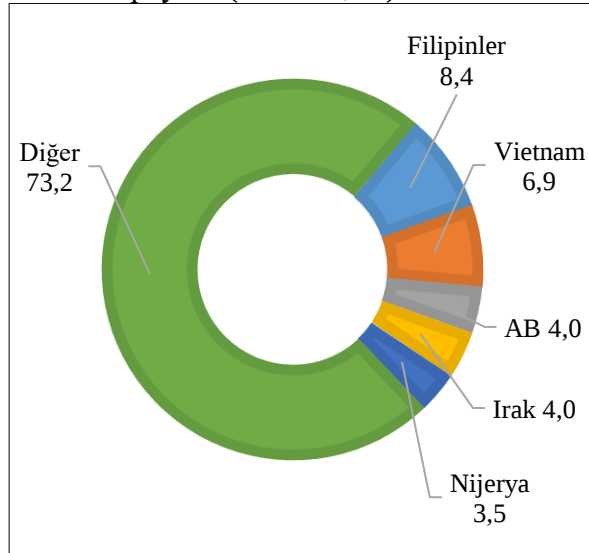

Kaynak: Ek Tablo 1

2023/24 sezonunda dünya pirinç ithalatı bir önceki sezona göre %7,3 azalarak yaklaşık 53,4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Önceki sezonlara kıyasla oluşan artışta COVID-19 pandemisinin şartlarından kaynaklanan kısıtlama ve politikaların esnetilmesi etkili olmuştur. Filipinler 2023/24 sezonunda bir önceki sezona göre %20 artarak 4,5 milyon tona yükselmiş ve ithalatta geçen sezonlarda lider olan Çin'in yerini almıştır. Çin ise dünyadaki öncü ithalatçı olma konumunu son iki sezondur kaybetmiştir (Grafik 3).

USDA verilerine göre; ikinci ülke konumunu 3,7 milyon ton pirinç ithalatı ile bir önceki sezona göre %5,7 artış gösteren Vietnam, üçüncülüğü ise bir önceki sezona göre %3,4 gerileyerek 2,2 milyon ton ithalat gerçekleştiren Irak almıştır. Irak'ı sırasıyla AB ve Nijerya takip etmiştir (Ek Tablo 1).

Grafik 3. Dünya pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2023/24, %)

Kaynak: Ek Tablo 1

Uluslararası pirinç fiyatları, 2022'nin büyük bölümünde yükseldikten sonra, Asyalı alıcılardan gelen güçlü talep ve 2022/23 sezonunda bazı tedarikçilerde yaşanan üretim kesintileri nedeniyle 2023'te de yükseliş eğilimini sürdürmüştür. Bu durum, Mayıs 2023'te 127,8 puanlık değerle FAO Tüm

Pirinç Fiyat Endeksi'ni Ekim 2011'den bu yana en yüksek seviyesine çıkarmıştır (FAO, 2023a).

Son aylardaki bazı düşüşlere rağmen uluslararası fiyatlar yüksek kalmaya devam etmiştir. 2022 ve 2023'ün büyük bölümünde uluslararası pirinç piyasalarına hakim olan güç, son aylarda bir miktar azalmıştır. FAO Tüm Pirinç Fiyat Endeksi'ne göre uluslararası fiyatlar 2023'ün kapanışından bu yana %2,7 düşerken bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,5 yükselmiştir. Indica çeşidi son aylarda fiyat hareketlerini yönlendirmiş olup Mayıs 2023'e göre %15 artış göstermiştir. Diğer çeşitlerde ise yetersiz talep ve kuraklığın azalması nedeniyle fiyatlarda düşme yaşanmıştır. Glutenli çeşitte fiyatlar 2019 yılındaki zirvenin çok altında kalırken, Aromatic ve Japonica çeşitleri için fiyatlar sırasıyla Mayıs 2023 seviyelerinin %11,5 ve %29,6 altına düşmüştür (FAO, 2024).

Uluslararası pirinç fiyatları son 18 ayın büyük bölümünde artış gösterdikten sonra, Hindistan'ın pirinç ihracat kısıtlamalarının artması, mevsimsel sıkışıklık ve El Niño'nun üretim üzerindeki etkilerine ilişkin endişeler nedeniyle, Temmuz ve Ağustos 2023'te artış hızını artırmıştır. Daha sonra ise ihracat teklifleri, zayıflayan ithalat talebi, yeni üretimin piyasaya sürülmesi ve bazı Asya ihracatçı ülkelerinde para birimlerinin ABD dolarına karşı değer kaybetmesi nedeniyle artış hızı azalmıştır. Bununla birlikte, özellikle hava durumu ve ticaret politikalarında devam eden belirsizlikleri yansıtan uluslararası pirinç fiyatları, Ekim 2023'te bir önceki yılın aynı dönemine göre ortalama %24 daha yüksek kalmıştır (FAO, 2023b).

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tüm pirinç fiyat endeksi (2014-2016=100) 2023/24 piyasa yılı başlangıcı olan Eylül ayında, ortalama 141,7 puanla bir

önceki aya (Ağustos) göre %0,5 değer kaybederken, bir önceki sezona kıyasla ise %12,1 artış göstermiştir (Tablo 2).

2023 yılı Ekim ve Kasım aylarında FAO tüm pirinç fiyat endeksi (2014-2016=100) 138,9 puanla, sezon başlangıcına göre %2 azalarak son iki ayın en düşük seviyesine gerilemiş, Aralık ayındaki artışa rağmen sezon başlangıç endeksine (141,7) ulaşamamıştır. Bununla birlikte endeks bir önceki yıla göre %21,3 artış göstermiştir. 2023 yılında bir önceki yıla göre endekste yaşanan artış çoğunlukla Indica (%25,3), Glutenli (%16,9), Aromatic (%11,3) ve Japonica (%5,7) çeşitlerinin değer kazanması ile bağlantılıdır (Tablo 2). FAO tüm pirinç fiyat endeksi (2014-2016=100) 2024 yılının ilk 8 aylık döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,3 artış göstermiştir.

Pirinç çeşitlerine ait alt endeksler 2023 Eylül ayında bir önceki aya göre değişken bir trend izlerken en fazla artış %4,5 ile Glutenli pirinç endeksinde görülmüştür. Indica endeksinde bir önceki aya göre artış oranı %0,3 iken,

Japonica ve Aromatic endeksleri ise bir önceki aya göre sırasıyla %11 ve %1,6 oranlarında değer kaybetmiştir (Tablo 2).

2024 yılı Ağustos ayında FAO tüm pirinç fiyat endeksi (2014-2016=100) sezon başlangıcı olan 2023 Eylül ayına göre %5,4 azalışla 134 puana gerilemiştir.

Hindistan hükümetinin iç alım destekleri sayesinde Indica çeşidinde yaşanan kayıplar tolere edilebilmiştir. El Niño'nun üretim üzerindeki etkisi nedeniyle ise Indica fiyatında yükselme yaşanmıştır. Ancak bu yükseliş diğer çeşitlere yansımamıştır. Ocak 2023'te Japonica çeşidi tüm zamanların en yüksek nominal değerine ulaşmış, ancak Vietnam'a yeni hasat edilmiş tedariklerin gelmesi ve Kaliforniya'da ikame ürünün üretimindeki artış gibi nedenlerle ithalatı düşmüş ve bu da fiyatının %7,5 oranında düşmesine sebep olmuştur. Glutenli çeşidin fiyatı ise Çin'in talebinin azalması nedeniyle 2022 sezon kapanışından bu yana %4,8 değer kaybetmiştir (FAO, 2023a).

Tablo 2. FAO pirinç fiyatları endeksi (2014-2016=100)

Piyasa Yılları		Tüm pirinç	Japonica	Indica	Aromatic	Glutenli
2022		108,8	129,4	110,2	102,0	88,5
2023		132,0	136,8	138,1	113,5	103,5
2023	Ağustos	142,4	139,7	151,4	115,2	114,0
	Eylül	141,7	124,4	151,8	113,4	119,1
	Ekim	138,9	113,3	149,2	112,6	112,8
	Kasım	138,9	110,8	150,4	110,1	105,0
	Aralık	141,1	110,1	154,3	107,2	105,1
2024	Ocak	142,8	110,1	156,3	108,0	106,6
	Şubat	140,5	110,1	154,1	105,1	105,2
	Mart	138,1	104,5	151,6	103,6	101,5
	Nisan	135,6	103,4	148,3	103,2	102,2
	Mayıs	137,3	103,6	150,5	103,4	104,4
	Haziran	136,6	98,9	149,8	103,0	106,3
	Temmuz	133,3	96,8	145,4	102,6	107,0
	Ağustos	134,0	98,3	145,4	105,8	108,1
	Eylül	133,1	97,8	144,8	103,0	111,2
Sezon (Eylül -Ağustos)	2022/23	123,3	146,8	125,9	112,5	98,0
	2023/24	138,2	107,0	150,6	106,5	106,9

Kaynak: FAO (Erişim tarihi: 26.11.2025)

FAO tüm pirinç fiyat endeksinde yaşanan artışlar, Indica ve Aromatik pirinç fiyatlarının da, 2023'ün başından bu yana sırasıyla %9,5 ve %7 artmasına öncülük etmiştir. Bu artışlar, talep ve arz yönlü faktörlerin birleşiminden etkilenmiştir. Talep tarafında ise fiyatlar, genellikle yurt içi fiyatları kontrol altında tutmaya ve/veya rezervleri yeniden oluşturmaya yönelik kamu çabalarının bir sonucu olarak Asyalı alıcıların güçlü alımlarından destek almıştır. Nitekim uluslararası pirinç fiyatları, 2022'nin büyük bölümünde yükseldikten sonra, Asyalı alıcılardan gelen güçlü talep ve 2022/23 sezonunda bazı tedarikçilerde yaşanan üretim kesintileri nedeniyle 2023 yılında da yükseliş eğilimini sürdürmüştür. Bu durum, Mayıs 2023'te 127,8 puanlık değerle FAO Tüm Pirinç Fiyat Endeksi'ni Ekim 2011'den bu yana en yüksek seviyesine çıkarmıştır. Hindistan hükümetinin iç alım destekleri sayesinde Indica çeşidinde yaşanan kayıplar tolere edilebilmiştir. El Niño'nun üretim üzerindeki etkisi nedeniyle ise Indica çeşidi fiyatında yükselme yaşanmıştır. Ancak bu yükseliş diğer çeşitlere yansımamıştır. Ocak 2023'te Japonica çeşidi tüm zamanların en yüksek nominal değerine ulaşmış, ancak

Vietnam'a yeni hasat edilmiş tedariklerin gelmesi ve Kaliforniya'da ikame ürünün üretimindeki artış gibi nedenlerle ithalatı düşmüş ve bu da fiyatının %7,5 oranında düşmesine sebep olmuştur. Glutenli çeşidi ise Çin'in talebinin azalması nedeniyle 2022 sezon kapanışından bu yana %4,8 değer kaybetmiştir (FAO, 2023a). Uluslararası pirinç fiyatları son 18 ayın büyük bölümünde artış gösterdikten sonra, Hindistan'ın pirinç ihracat kısıtlamalarının artması, mevsimsel sıkışıklık ve El Niño'nun üretim üzerindeki etkilerine ilişkin endişeler nedeniyle, Temmuz ve Ağustos 2023'te artış hızını artırmıştır. Daha sonra ise ihracat teklifleri, zayıflayan ithalat talebi, yeni hasat edilen arzın gelmesi ve bazı Asya ihracatçı ülkelerinde para birimlerinin ABD dolarına karşı değer kaybetmesi nedeniyle artış hızı azalmıştır. Bununla birlikte, özellikle hava durumu ve ticaret politikalarında devam eden belirsizlikleri yansıtan uluslararası pirinç fiyatları, Ekim 2023'te bir önceki yılın aynı dönemine göre ortalama %24 yükselmiştir (FAO, 2023b). Dünya ticaretine konu bazı pirinç çeşitlerinin yıllık fiyat ortalamaları ve 2023/24 sezonuna ait aylık fiyatları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Dünya pirinç ihracat fiyatları (\$/ton)

Piyasa Yılları	Hindistan 25%	Vietnam %25	Vietnam 5%	Tayland B %100 Beyaz	Tayland A1 Super Beyaz kırık	ABD Uzun taneli Beyaz 2,%4	Pakistani Basmati
2022/2023	402,6	443,5	464,1	510,9	434,4	709,1	1.249,1
2023/2024	-	562,0	588,9	630,6	476,3	758,8	971,6
2023 Eylül	-	587,0	605,4	634,0	475,8	725,5	1.101,8
Ekim	-	589,0	601,5	603,0	469,6	725,8	1.103,0
Kasım	-	608,0	638,3	616,3	489,0	731,5	983,8
Aralık	-	609,4	639,6	658,5	493,8	728,3	955,5
2024 Ocak	-	599,3	634,5	674,0	489,3	732,2	1.016,5
Şubat	-	572,8	602,3	638,3	491,3	779,8	974,0
Mart	-	545,6	570,0	627,0	483,7	792,5	959,0
Nisan	-	540,3	568,0	607,8	467,8	780,8	959,0
Mayıs	-	543,0	568,0	651,7	478,0	782,3	907,2
Haziran	-	531,5	549,0	646,3	469,0	785,3	900,0
Temmuz	-	501,5	535,3	607,0	447,0	771,0	900,0
Ağustos	-	516,8	555,0	603,8	461,8	771,0	900,0

Kaynak: FAO (Erişim tarihi: 25.11.2025)

2. DÜNYADA TAHMİN (2024/25)

Dünyada 2024/25 sezonunda 172,2 milyon hektar alandan 540,8 milyon ton pirinç elde edildiği tahmin edilmektedir. Tahminlere göre dünyada ithalat yaklaşık 58,4 milyon ton, ihracat ise 61,9 milyon ton'dur. Tüketicinin 529,4 milyon ton, bitiş stoklarının ise 187,2 milyon ton olduğu tahmin edilmektedir.

2.1. Üretim, Kullanım ve Stoklar

Pirinç üretiminin 2024/25 sezonunda rekor seviyeye ulaşacağı tahmin edilmekte olup Kuzey yarım kürenin yaz yağmurlarına bağlı olmakla birlikte dünya pirinç üretiminin 2024/25 sezonunda %0,9 artarak 534,9 milyon tonluk yeni bir zirveye ulaşması tahmin edilmektedir. Sezonun başında cazip olan pirinç fiyatları nedeniyle ekim alanının 2023/24 sezonunda ulaşılan rekor seviyenin üzerine çıkması ve El Niño etkisinin yok olmasının da etkisiyle verimde canlanma olacağı tahmin edilmektedir (FAO, 2024).

2024/25 sezonunun Ağustos ayında tamamlanmasının ardından, USDA verilerine göre dünya pirinç arzının bir önceki sezona göre %2,7 artışla yaklaşık 778,5 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Dünya pirinç arz ve kullanım tahmini

(milyon ton)	2023/24 (Durum)	2024/25 (Tah.)	Değ. %
Başlangıç stokları	180,5	179,3	-0,7
Üretim	523,8	540,8	3,2
İthalat	53,4	58,4	9,4
Toplam arz= Toplam kullanım	757,7	778,5	2,7
İhracat	56,8	61,9	8,9
Yurtiçi tüketim	521,6	529,4	1,5
Bitiş stokları	179,3	187,2	4,4

Kaynak: Ek Tablo 1

Dünyada 2023 yılı çeltik ekiliş alanlarında bir önceki sezona göre az bir oranda (%0,1) artış yaşandığı ve 165,7 milyon hektar alanda üretim yapıldığı tahmin edilmektedir. Hindistan her yıl olduğu gibi çeltik ekiliş

alanlarında ilk sırada yer almaktadır. USDA verilerine göre, 2023/24 sezonunda Hindistan'da 47,6 milyon hektar alanda, ikinci sırada yer alan Çin'de 28,9 milyon hektar alanda çeltik tarımı gerçekleştirilmiştir. Çeltik tarımında yer alan önemli ülkelerin bir önceki sezona göre ekim alanında azalma görülürken; Bangladeş'te bir önceki sezona göre ekim alanlarında %1,3 artış söz konusudur (Ek Tablo 1).

2024/25 için tahmin edilen üretim artışının önemli bir oranı Asya'da olup 2023/24 sezonuna göre %0,6 artışla toplam 478,9 milyon tonluk bir üretim elde edilmesi beklenmektedir. Bölge içinde Bangladeş, Hindistan ve Filipinler'in iyileşen yetiştirme koşulları ve hükümet destekleri sayesinde rekor seviyede mahsuller elde edeceği tahmin edilmektedir. Çin'de üç ardışık sezon üretim kesintisinin ardından mısır gibi rakip ürünlere kıyasla güçlü pirinç fiyatlarının pirinç ekili alanları istikrara kavuşturması ve verimdeki iyileştirmelerle yıllık %0,6'lık artış sağlanarak üretimin 142,3 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Kuraklık etkilerinin azalması ile Irak, İran ve Türkiye'de de üretimde artış olması muhtemeldir. Afrika kıtasında yıllık %4 artış olmak üzere üç sezondur üretim artışı görülmekte olup 2024/25 sezonunda 28,4 milyon ton üretime ulaşacağı tahmin edilmektedir (FAO, 2024).

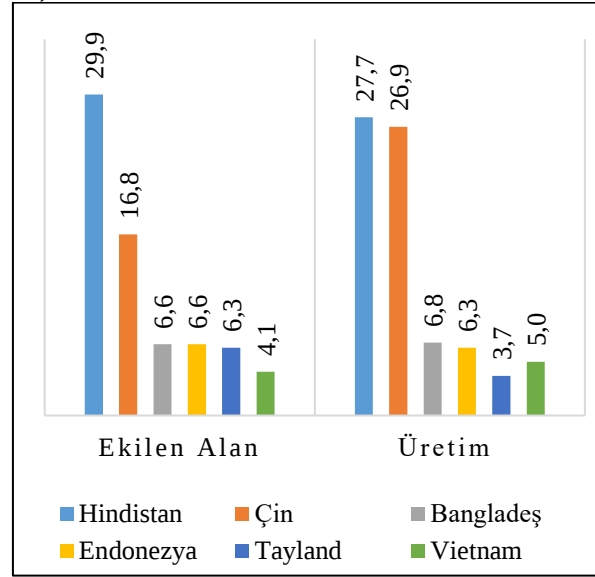
USDA verilerine göre 2024/25 sezonunda dünyada çeltik üretiminin önceki sezona göre %3,2 artarak 540,8 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir. Tahminlere göre

üretimde Hindistan 150 milyon ton üretimle Çin'in liderliğini elinden almıştır. Çin 145,3 milyon tonla, üretimde ikinci ülke konuma gerilemiştir. Çin'i 36,6 milyon ton üretimle Bangladeş ve 34,1 milyon ton üretimle Endonezya izlemektedir. Bangladeş'te bir önceki sezona göre azalan (%3,3) ekiliş alanları üretimde de (%1,1) azalmaya yol açmıştır (Ek Tablo 1).

Kuzey Amerika'da (Birleşik Devletler'de), 2024/25 sezonunda Indica çeşidi fiyatlarının yüksek olmasının, üreticileri Japonica çeşidi ekimini azaltmaya ve uzun taneli çeşitlerin ekimini artırmaya teşvik etmesi beklenmektedir. Bir önceki sezona göre üretimin %0,9 artarak 7 milyon tona ulaşacağı, Okyanusya'nın en büyük pirinç üreticisi Avustralya'da, sulama kaynaklarının bol olması ve genel olarak elverişli hava koşulları sayesinde üretimin %9,3 artışla 370 bin tona ulaşacağı ve Avrupa'da ise, normalin altında sonuçların görüldüğü üç ardışık sezonun ardından üretimin normale döneceği tahmin edilmektedir. Bahar yağmurlarının bol olması sayesinde su kısıtının azaldığı iki büyük AB ülkesi olan İspanya ve İtalya'da üretimin %14 artarak 1,5 milyon tona çıkacağı, Rusya Federasyonu'nda üretimin %6 artışla dört yılın zirvesi olarak 754 bin tona ulaşacağı ve hükümet desteği sayesinde üç ile altı yıl içinde pirinç üretimini yaklaşık iki katına çıkaracağı tahmin edilmektedir (FAO, 2024).

2024/25 sezonunda dünyada çeltik ekiliş alanları ve pirinç üretimi tahminlerinde ön planda olan ülkelerin payları Grafik 4'de verilmiştir.

Grafik 4. Dünya çeltik ekim alanı ve üretiminde önemli ülkelerin payları (2024/25, %)

Kaynak: Ek Tablo 1

USDA verilerine göre; 2024/25 sezonunda dünyada ortalama çeltik verimi 4,7 ton/ha olarak tahmin edilmektedir. Verimde bir önceki sezon birinci olan Avustralya 10,9 ton/ha ile yine ilk sırada yer alırken, bir önceki sezon dördüncü olan Türkiye 8,9 ton/ha ile ikinci olmuştur. Önceki sezon beşinci sırada yer alan ABD ise 8,7 ton/ha çeltik verim değeri ile üçüncü olmuştur. Uruguay bir önceki sezona göre verimde %3,5 azalma göstermiş ve 8,6 ton/ha çeltik verimi ile dördüncülüğe gerilemiştir. Çeltik verimi yüksek olan diğer ülkelerin ise sırasıyla Mısır ve Peru olduğu tahmin edilmektedir (Ek Tablo 1).

2024/25 sezonunda pirinç tüketiminde Çin 145,9 milyon tonla birinci, Hindistan 122 milyon tonla ikinci ülke konumundadır. Pirinç tüketiminde Hindistan'ı sırasıyla Bangladeş, Endonezya ve Vietnam izlemiştir (Ek Tablo 1).

2024/25 sezonunda dünyada kişi başı pirinç tüketimi tahminlere göre 53,2 kg/yıl'dır (FAO, 2025). Söz konusu sezonda üretimde %3,2, tüketimde ise %1,5 artış meydana

gelmiştir. Söz konusu bu durum sayesinde bitiş stoklarında bir önceki sezona göre %4,4 artış sağlanmıştır. Nitekim 2024/25 sezonu yaklaşık 187,2 milyon ton pirinç stoğu ile kapanarak önceki sezonu gerisinde bırakmıştır.

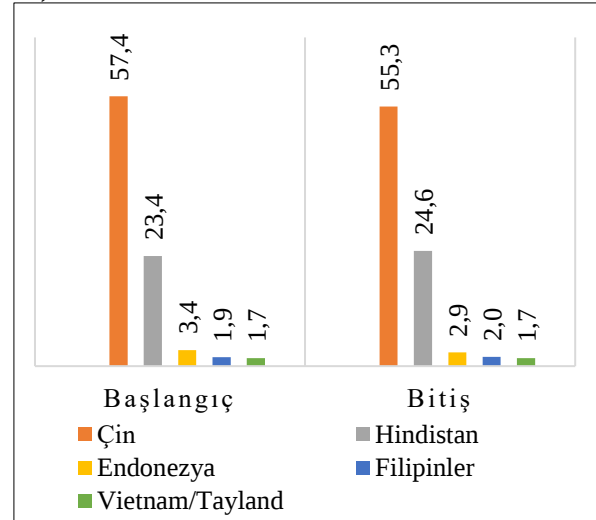
Çin’de başlangıç stoklarında yıllık değişim oranı değişkenlik göstermekte olup sezonun başlangıcında 103 milyon ton olan stokta, bir önceki sezona göre %3,4 azalma olduğu tahmin edilmektedir. Çin başlangıç stoklarının %57,4’üne, Hindistan ise %23,4’üne sahip olup bu iki ülke toplam stoğun %80,9’unu oluşturmaktadır. Sezon sonunda Çin’in 103,5 milyon ton stokla başlangıç stoğu seviyesinin üzerine çıktığı, Hindistan’ın ise başlangıç stoklarına göre %9,5 artarak 46 milyon ton pirinç stoğuna ulaştığı tahmin edilmekte olup iki ülke toplamı, dünya pirinç bitiş stoklarının %79,9’unu oluşturmuştur (Ek Tablo 1).

2024/25 sezonunda üretimin kullanımdan fazla olacağı, söz konusu durum neticesinde de pirinç stoklarının %2,7 artarak 205,1 milyon tonluk rekor seviyeye ulaşacağı tahmin edilmektedir. Önceki sezonlarda olduğu gibi dünya rezervlerinin %70’inden fazlasını Çin ve Hindistan oluşturmakta olup bu iki ülke stok artışında önemli yer almaktadır. Nitekim Çin’de ülke içi talebin yetersiz olması ve ihracatın nispeten az olması nedeniyle stokların %2,8 artarak 101,8 milyon tona; Hindistan’da ise taşıma ve üretici fiyat destek politikası sayesinde rezervlerin daha da genişleyerek 49,7 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Hindistan’ın yanı sıra Pakistan, Tayland ve ABD gibi diğer büyük pirinç ihracatçıların da stoklarında artış olması muhtemeldir (FAO, 2024). 2024/25 sezonu için dünyada stok/kullanım oranının önceki sezona göre %3,5 artarak %38,2 düzeyinde olduğu tahmin edilmektedir (FAO, 2025).

2024/25 sezonunda dünya pirinç kullanımındaki büyümeyi canlandıracak düzeyde pirinç arzı bulunması söz konusu olup pirinç kullanımının 2024/25 sezonunda arzın da fazla olmasının etkisiyle %1,2 artarak son üç sezonun zirvesi olan 531,4 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu artışta pirincin gıda olarak kullanımının da etkisi bulunmaktadır. Nitekim pirincin gıda olarak kullanımının bir önceki sezondan 5,9 milyon ton fazla olmak üzere 432,5 milyon tona ulaşacağı, aynı zamanda nüfus artışıyla birlikte kişi başına düşen gıda alımının yıllık %0,5’lik bir artışla 53,3 kg’a ulaşacağı tahmin edilmektedir (FAO, 2024).

2024/25 sezonunda pirinç stok tahminlerinde ilk sıralarda yer alan ülkelerin payları Grafik 5’te verilmiştir.

Grafik 5. Dünya pirinç başlangıç ve bitiş stoklarında önemli ülkelerin payları (2024/25, %)

Kaynak: Ek Tablo 1

Pirinç ihraç eden ülkelerin, pirinç devrinde tahmin edilen toparlanmayı yönlendirmeleri ve toplam rezerv seviyelerini yıllık bazda %3,2 artırarak 66,7 milyon tonluk bir zirveye çıkarmaları beklenmektedir. Söz konusu artışta Hindistan önemli bir rol oynamaktadır. Üretimin iyi olması ve Ulusal Gıda Güvenliği

Yasası'nda öngörülen seviyelerin üzerinde gerçekleşen olağanüstü pirinç dağıtımının sona ermesi sayesinde ise stokların yıllık bazda %4 artarak 44,5 milyon tona ulaşması tahmin edilmektedir. Tahminler doğrultusunda Pakistan, ABD ve Tayland'da rezervlerin yeniden oluşması, Vietnam'daki stokların çok az değişmesi, Avustralya, Kamboçya, Myanmar ve Uruguay'ın beklenen tüketim ve ihracat ihtiyaçlarını karşılamak için rezervlerini kullanması, Brezilya'da kuraklıktan etkilenen mahsulün önemli miktarda azalması, Arjantin'de ise stokların düşük kalması beklenmektedir. Tüm bu eğilimler doğrultusunda beş büyük ihracatçı ülkenin 2022/23 sezonunda %29,5 olan stok azalma oranının 2023/24 sezonunda %30,6'ya ulaşacağı tahmin edilmektedir (FAO, 2023a).

Pirinç ithal eden ülkelerin rezervlerinin boyutunu, %1,1 oranında artırarak, 131,6 milyon tona çıkarması beklenmektedir. Bu gruba ardışık rezerv azaltma sezonlarının ardından, Çin ve Endonezya'nın devreden rezervlerindeki artış da katkı sağlamaktadır. Çin'in üretiminde azalma olması tahmin edilmesine rağmen, stokta artış olması beklenmektedir. Endonezya'da ise tahmin edilen artışın çoğu, artan iç tedarik ve ithalat yoluyla devlet rezervlerinin yeniden oluşturulmasını yansıtacaktır. Diğer önemli ithalat ülkeleri arasında bulunan Irak, Kore Cumhuriyeti, Malezya, Nepal, Nijerya ve Filipinler'in sezon sonlarında stoklarını artırdığı görülürken, Bangladeş, Japonya ve Sri Lanka'da rezervlerin daha düşük seviyelerde kalacağı tahmin edilmektedir (FAO, 2023a).

2.2. Ticaret ve Fiyatlar

Pirinçe uluslararası ticaretin 2024 yılında üst üste iki kez daralması nedeniyle 2023 yılı için tahmin edilen 52,9 milyon tondan, 51,4 milyon tona düşmesidir. Böylece dünya pirinç

ticareti 2024 yılında dört yılın en düşük seviyesine düşmüş olacaktır. Söz konusu daralmada Afrika'da yaşanan ithalat kesintileri önemli rol oynamaktadır. Nitekim pirinç ithalatının üçte birine yakınına oluşturan kıtada, 2024 yılında ithalatın son sekiz yılın en düşük seviyesine (15,4 milyon ton) düşmesi beklenmektedir. İhracat daralmasında ise kıtada elde edilen üretimin iyi olması ve 2023 yılında yapılan ithalatın fazla olmasının etkisi bulunmaktadır. Yerel paranın değer kaybetmesi, yükselen uluslararası fiyatlar, yüksek nakliye ve sigorta maliyetleri gibi nedenlerle Nijerya, Mısır, Etiyopya, Gana, Madagaskar ve Sierra Leone'de ithalatın azalacağı tahmin edilmektedir (FAO, 2024).

Asya Kıtası'nın 25,3 milyon tonluk ithalat ile 2023 yılındaki yüksek seviyesine yakın kalacağı tahmin edilmektedir. Söz konusu ticarete Uzak Doğu Ülkeleri'ndeki ithalat artışı etkin rol oynamaktadır. Çin'de ithalatın 2021 ve 2022 yıllarının gerisinde kalarak 3,1 milyon tona gerileyeceği, Yakın Doğu Asya'da 2024 yılında İran hükümetin uyguladığı döviz kuru politikası sayesinde ithalatın artacağı, 2023 yılında fazla ithalattan kaynaklı stok fazlası olan Irak, Türkiye ve Suudi Arabistan'da ise ithalatın düşeceği, AB ve ABD'de pirinç talep artışının ithalatı destekleyeceği tahmin edilmektedir (FAO, 2024).

Önemli pirinç ihracatçıları arasında yer alan Hindistan, kırık pirinç ve basmati olmayan beyaz pirinç üzerindeki mevcut ihracat yasakları göz önüne alındığında, 2024 yılında beklenen ticaret düşüşünün temel kaynağı olabilecektir. Bununla birlikte Hindistan gıda güvenliği nedeniyle çıkarılan ihracat yasakları, basmati talebine olan fazla talep ve rekabetçi fiyatlandırma sayesinde dünyanın en büyük pirinç ihracatçısı olmaya devam edecektir. Çin'de üretim açıkları nedeniyle

Glutenli çeşit talebinin artması ve Japonica çeşidinin ihracat rekabetinin artması Vietnam'da İndica çeşidi pazarında rekabet avantajını kısıbılecek, dolayısıyla Vietnam'da ihracat düşebılecektir (FAO, 2024).

2024/25 sezonunda pirinç ticaretinde bir önceki yıla göre %9,1 civarında genişleme olması muhtemeldir. Söz konusu bu ticaret genişlemesinde Hindistan ve Kamboçya'da yaşanan ihracat miktarlarındaki artışın etkisi olduğu tahmin edilmektedir. Öyle ki, bu iki ülkede bir önceki sezona göre toplam %74,4 oranında ihracat artışı gerçekleşmiştir. İhracat değişim oranı bakımından incelendiğinde, ihracatçı ülkeler arasında ikinci sırada yer alan Vietnam'ın bir önceki sezona göre %9,2 ve üçüncü sırada yer alan Tayland'ın %27,2 dördüncü sırada yer alan Pakistan'ın ise %11,1 oranında ihracat daralması yaşadığı tahmin edilmektedir (Ek Tablo 1).

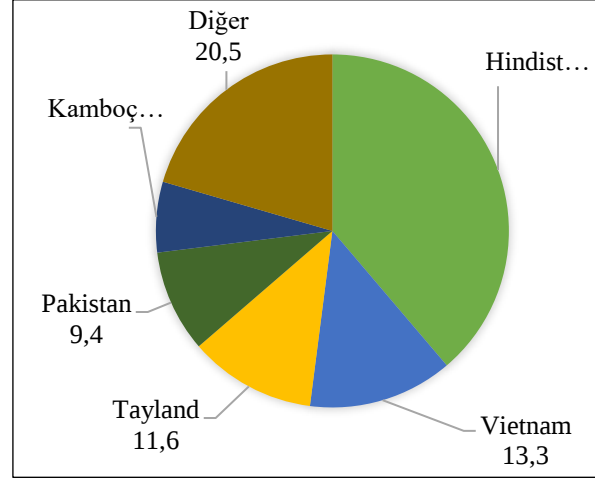
2024/25 sezonunda dünya pirinç ihracatının bir önceki sezona göre %8,9 artışla 61,9 milyon tona ulaştığı tahmin edilmektedir. Pirinç ihracatında 24 milyon tonla Hindistan ilk sırada yer alırken, Vietnam 8,2 milyon tonla Hindistan'ı takip etmektedir. Tayland 7,2 milyon tonla üçüncü ülke konumunda yer almakta; Tayland'ı ise sırasıyla 5,8 milyon ton ile Pakistan ve 4 milyon ton ile Kamboçya izlemektedir (Ek Tablo 1).

2024/25 sezonunda pirinç ihracat tahminlerinde dünyada ilk sıralarda yer alan ülkelerin ihracat içerisindeki payları Grafik 6'da gösterilmiştir.

2024/25 sezonunda dünya pirinç ithalatının bir önceki sezona göre %9,4 artarak yaklaşık 58,4 milyon tona ulaştığı tahmin edilmektedir. USDA verilerine göre; Filipinler'de pirinç ithalatı bir önceki sezona göre %20,6 artarak 5,4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Filipinler'in bir önceki sezonda olduğu gibi

dünya ithalatında lider konumunu sürdürdüğü görülmektedir.

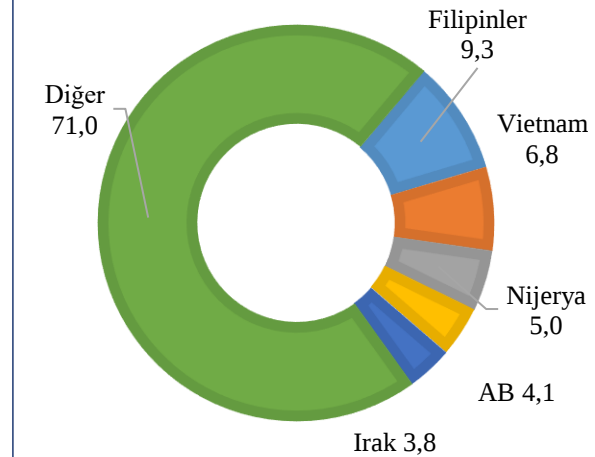
Grafik 6. Dünya pirinç ihracatında önemli ülkelerin payları (2024/25, %)

Kaynak: Ek Tablo 1

Bununla birlikte pirinç ithalatında öncü olan diğer ülkelerde de ithalatın bir önceki sezona göre artacağı tahmin edilmektedir. Öyle ki Nijerya'da pirinç ithalatı bir önceki sezona kıyasla %53,8 artarak 2,9 milyon tona, AB'de %13,8 artarak 2,4 milyon tona, Vietnamda %8,1 artarak 4 milyon tona ve Irak'da %3,8 artarak 2,2 milyon tona ulaşmıştır. Dünya pirinç ithalatında Filipinler'den sonra sırasıyla Vietnam, Nijerya, AB ve Irak gelmektedir (Grafik 7; Ek Tablo 1).

Grafik 7. Dünya pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2024/25, %)

Kaynak: Ek Tablo 1

FAO tüm pirinç fiyat endeksi (2014-2016=100) 2025 yılının ilk 8 aylık döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre %23 azalmıştır. FAO tüm pirinç fiyat endeksi (2014-2016=100) 2024/25 piyasa yılı başlangıcı olan Eylül ayında, ortalama 133,1 puanla Ağustos ayına göre %0,7 azalırken bir önceki yılın Eylül ayına kıyasla ise %6,1 azalış göstermiştir (Ek Tablo 2).

2023/24 sezonuna ait aylık fiyatları Ek Tablo 3'te verilmiştir.

Tüm pirinç fiyat endeksi 2024 yılı Eylül ayında bir önceki aya (Ağustos) göre azalma trendinde olurken en fazla azalma %2,6 ile Aromatic pirinç endeksinde görülmüştür. Japonica ve Indica endekslerinde sırasıyla %0,5 ve %0,4 oranlarında değer kaybı olmuştur. Glutenli pirinç endeksi ise bir önceki aya göre sırasıyla %2,9 oranında değer kazanmıştır. 2025 yılı Ağustos ayında FAO tüm pirinç fiyat endeksi (2014-2016=100) sezon başlangıcına (Eylül 2024) göre %23,8 azalışla 101,4 puana gerilemiştir (Ek Tablo 2). Son aylardaki bazı düşüslere rağmen uluslararası fiyatlar yüksek kalmaya devam etmekte olup 2022 ve 2023'ün büyük bölümünde uluslararası pirinç piyasalarına hakim olan güç son aylarda bir miktar azalmıştır. FAO Tüm Pirinç Fiyat Endeksi'ne göre uluslararası fiyatlar 2023'ün kapanışından bu yana %2,7 düşerken bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,5 yükselmiştir. Indica çeşidi son aylarda fiyat hareketlerini yönlendirmiş olup Mayıs 2023'e göre %15 artış göstermiştir. Diğer çeşitlerde ise yetersiz talep ve kuraklık azalması nedeniyle fiyatlarda düşme yaşanmıştır. Glutenli çeşitte fiyatlar 2019 yılındaki zirvenin çok altında kalırken, Aromatic ve Japonica çeşitleri için fiyatlar sırasıyla Mayıs 2023 seviyelerinin %11,5 ve %29,6 altına düşmüştür (FAO, 2024).

Dünya ticaretine konu olan bazı pirinç çeşitlerinin yıllık fiyat ortalamaları ve

3. DÜNYADA ÖNGÖRÜ (2025/26)

Dünya pirinç üretiminin 2025/26 sezonunda 541,5 milyon tona yükseleceği öngörülmektedir. Aynı sezonda dünya ticaretinin ise önceki sezonla hemen hemen aynı olması söz konusudur. İhracatın 62,1 milyon ton, ithalatın ise yaklaşık 58,7 milyon ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Geçen sezon artış seyrine giren tüketimin artan nüfusun ve talebin de etkisiyle bir önceki sezona göre yine artarak 538,6 milyon ton civarında olacağı öngörülmektedir. Bitiş stoklarının yaklaşık 186,7 milyon ton, dünya stok/kullanım oranının ise %38,6 olacağı öngörülmektedir.

3.1. Üretim, Kullanım ve Stoklar

2024 yılında yaklaşık 3 milyar ton olan dünya tahıl üretiminin (öğütülmüş eşdeğer pirinç dahil) %4,4 artarak 2025 yılında rekor seviyeye ulaşacağı öngörülmektedir. Söz konusu artış tüm tahıllarda olmakla birlikte en yüksek artışın mısırdaki en düşük artışın ise pirinçte olması beklenmektedir (FAO, 2025).

Pirinç üretiminin, ihracatta önde gelen ülkelerdeki artışlar sayesinde 2025/26 döneminde yıllık bazda bir miktar daha yüksek olması beklenmektedir. Arzın fazla olması ile gıda sektöründeki kazanımlar sayesinde dünya pirinç tüketiminin %1 artacağı ve beş büyük ülke de dahil olmak üzere sezon sonu rezervlerinin artacağı öngörülmektedir. 2026 yılında Asya ve Afrika'daki ithalatçıların talepleri doğrultusunda ticaretin %4 civarında artması beklenmektedir (IGC, 2025).

USDA verilerine göre pirinç üretiminde geçen sezona kıyasla çok düşük bir oranda (%0,1) artış yaşanacağı öngörülmektedir. Hindistan her yıl olduğu gibi çeltik ekiliş alanlarında ilk sırada yer almaktadır. USDA verilerine göre, 2025/26 sezonunda yaklaşık 171,8 milyon hektar alanda çeltik ekimi yapılmıştır. Önceki sezona göre %0,1 artış gösteren Hindistan'da 51,5 milyon hektar alanda, ikinci sırada yer alan Çin'de ise geçen sezondan 7 bin ha daha az olmak kaydıyla 29 milyon hektar alanda çeltik tarımı gerçekleştirilmiştir (Ek Tablo 1).

Dünyada pirinç arzının 2025/26 sezonunda bir önceki sezona göre %1,1 artarak 787,4 milyon tona ulaşacağı öngörülmektedir (Tablo 5). Sezonun başlangıcında dünya pirinç stoklarına ait öngörülerde 187,2 milyon tonla, bir önceki sezona göre %4,4 artma söz konusudur. Öngörüler doğrultusunda Çin 103,5 milyon ton ile başlangıç stoklarının %55,3'üne, Hindistan ise 46 milyon ton ile %24,6'sına sahiptir (Ek Tablo 1).

Tablo 5. Dünya pirinç arz ve kullanım öngörüsü

(milyon ton)	2024/25 (Tahmin)	2025/26 (Öngörü)	Değ. %
Başlangıç stokları	179,3	187,2	4,4
Üretim	540,8	541,5	0,1
İthalat	58,4	58,7	0,5
Toplam arz=			
Toplam kullanım	778,5	787,4	1,1
İhracat	61,9	62,1	0,4
Yurtiçi tüketim	529,4	538,6	1,7
Bitiş stokları	187,2	186,7	-0,3

Kaynak: Ek Tablo 1

Çeltik üretiminin 2025/26 sezonunda, 2024/25 sezonuna göre %1,2 artışla (öğütülmüş bazda) yaklaşık 556,4 milyon tona ulaşacağı öngörülmektedir. Asya kıtasının ekim alanının artması ve elverişli hava koşulları sayesinde daha önceki sezonların üstünde üretim yapması muhtemeldir. Benzer

şekilde, Latin Amerika ve Karayipler de rekor seviyede üretim öngörülmektedir. Bu kazanımlar, Avrupa, Kuzey Amerika ve Okyanusya'da azalan üretici marjlarının üretimi düşürmesi ve Afrika'da düzensiz yağışların üretimi azaltması nedeniyle diğer bölgelerdeki zayıf üretimi gölgede bırakma potansiyelindedir (FAO, 2025).

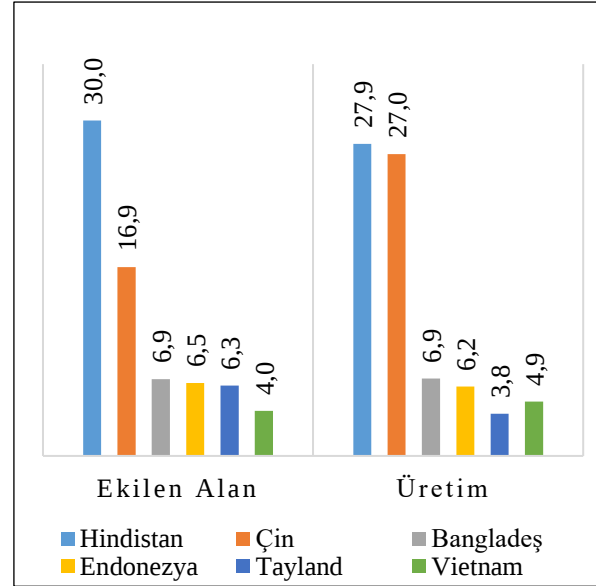
2025/26 sezonunda çeltik ekim alanlarında bir önceki sezona göre (%0,2) azalma olmakla birlikte önemli bir değişim yaşanmamıştır. Bununla birlikte dünyada üretimin önceki sezona göre (%0,1) düşük oranda da olsa artarak 541,5 milyon tona ulaşacağı öngörülmektedir. Önceki sezonlarda üretimde lider olan Çin (146 milyon ton) son iki sezondur, liderliğini üretimi 151 milyon ton olan Hindistan'a devretmiştir. Çin'i 37,5 milyon tonla Bangladeş izlemektedir. İlk üçte yer alan bu ülkelerden Çin'de üretimin bir önceki sezona göre %0,5, Hindistan'da %0,7 ve Bangladeş'te ise %2,5 olmak üzere düşük düzeylerde de olsa artacağı öngörülmektedir. Diğer yandan üretimde lider olan diğer ülkelerden Endonezya'da pirinç üretiminin bir önceki sezona göre %1,5 azalışla 33,6 milyon tona, Vietnam'da ise %2,4 azalarak 26,3 milyon tona gerileyeceği öngörülmektedir (Ek Tablo 1).

2025/26 sezonunda çeltik ekiliş alanları ve pirinç üretim öngörülerinde ön planda olan ülkelerin payları Grafik 8'de verilmiştir.

USDA verilerine göre; 2025/26 sezonunda dünyada ortalama çeltik veriminin önceki sezona göre %0,2 artarak 4,71 ton/ha olacağı öngörülmektedir. Verimde bir önceki sezona göre %1,6 gerileme gösteren Avustralya 10,7 ton/ha ile yine ilk sıradaki yerini korurken, bir önceki sezona göre %6,7 artış gösteren Peru 8,8 ton/ha verim ile ikinciliği elde etmiştir. Türkiye ise %2,1 azalış göstererek 8,7 ton/ha çeltik verimi ile geçen sezondaki yerini korumuş ve Uruguay ile üçüncülüğünü

paylaşmıştır. ABD 8,6 ton/ha ile geçen sezona göre Uruguay'ın gerisinde kalarak dördüncü olmuştur. Mısır (8,4 ton/ha) ise çeltik veriminde bir önceki sezona göre değişim göstermemiştir (Ek Tablo 1).

Grafik 8. Dünya çeltik ekim alanı ve üretiminde önemli ülkelerin payları (2025/26, %)

Kaynak: Ek Tablo 1

USDA 2025/26 sezonu öngörülerine göre; tüketimde Çin 146,7 milyon tonla birinci, Hindistan 126,5 milyon tonla ikinci ülke konumundadır. Çin'de bir önceki sezona göre tüketimde %0,5, Hindistan'da ise %3,7 artış olacağı öngörülmektedir. Pirinç tüketim öngörülerinde Hindistan'ı sırasıyla Bangladeş, Endonezya ve Vietnam izlemektedir (Ek Tablo 1).

Artan gıda tüketimi ve fazla arzın gıda dışı kullanımlara yönlendirilmesi yönündeki sürekli çabalar, dünya pirinç kullanımını 2025/26 döneminde 551,8 milyon ton olarak tahmin edilen güçlü seviyede tutsa da, tüketimin üretimin gerisinde kalması muhtemel görülmektedir (FAO, 2025).

Dünya pirinç kullanımının 2025/26 sezonunda artacağı; bununla birlikte, yine de

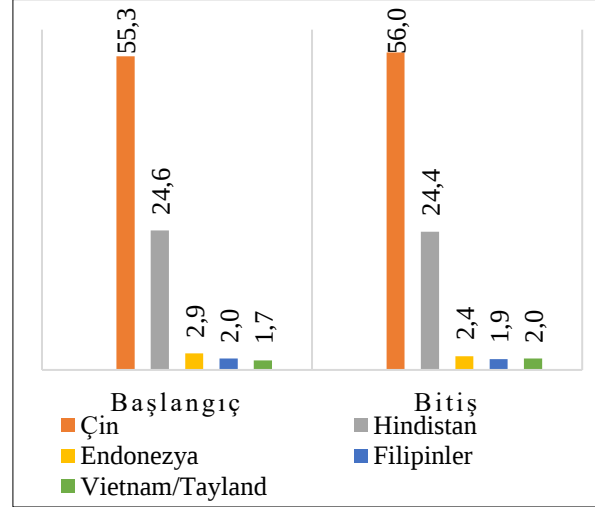
beklenen rekolteye ulaşamayacağı öngörülmektedir. Dünya pirinç rezervlerinin ise artmaya devam ederek daha önce görülmemiş bir düzeye erişmesi muhtemeldir. Söz konusu sezonda kişi başına pirinç tüketimi 53,6 kg/yıl olarak öngörülmektedir (FAO, 2025).

2025/26 sezonunda üretimde ve arzda gerçekleşmesi öngörülen artış yeterli seviyede olmadığından tüketimde öngörülen artışın karşılanmaması muhtemeldir. Bu durumun sonucu olarak bitiş stoklarında başlangıç stoklarına göre %0,3 oranında azalma yaşanacağı öngörülmektedir. Başka bir ifadeyle üretim ve arzdaki artış tüketimdeki artışın gerisinde kaldığı için stoklara negatif yansiyacaktır. Bu öngörü ışığında 2025/26 sezonunun 186,7 milyon ton pirinç stoğu ile kapanması muhtemeldir. Sezon sonunda Çin'in 104,5 milyon ton stokla başlangıç stoğu seviyesinin %1 üzerine çıkacağı, Hindistan'ın 45,5 milyon ton pirinç stoğu ile başlangıç seviyesinin %1,1 gerisinde kalacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte Çin ve Hindistan, dünya pirinç stoklarının %80,3'ü gibi önemli bir kısmını oluşturmaktadır (Ek Tablo 1). 2025/26 sezonu için dünyada stok/kullanım oranının ise %38,6 olacağı öngörülmektedir (FAO, 2025).

2025/26 sezonunun sonunda dünya pirinç stoklarının %2,2 artarak 215,4 milyon tonla yeni bir zirveye ulaşması beklenmektedir. Bangladeş, Brezilya, Çin, Hindistan, Tayland ve Vietnam'daki stok birikimlerinin, Endonezya, Madagaskar ve Filipinler'de beklenen düşüşleri geride bırakarak bu büyümeyi destekleyeceği düşünülmektedir (FAO, 2025).

2025/26 sezonunda dünya pirinç stok öngörülerinde ilk sıralarda yer alan ülkelerin payları Grafik 9'da verilmiştir.

Grafik 9. Dünya pirinç başlangıç ve bitiş stoklarında önemli ülkelerin payları (2025/26, %)

Kaynak: Ek Tablo 1

3.2. Ticaret ve Fiyatlar

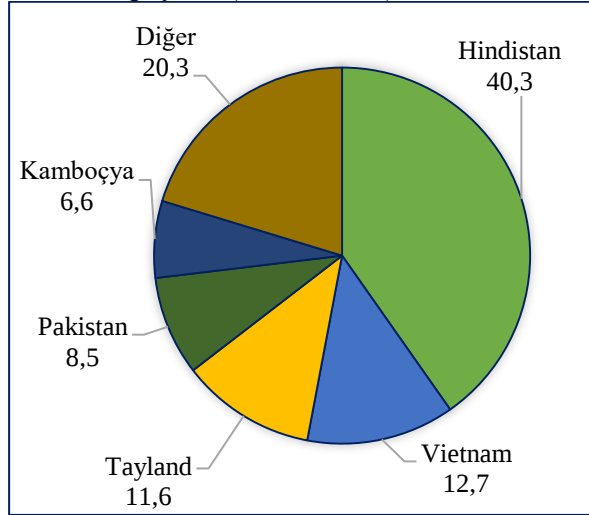
Dünya tahıl ticaretinin 2025/26 sezonunda ihracat fiyatlarının düşük olması ve proteine olan talebin fazla olması nedeniyle artması beklenirken, pirinç ticaretinin %1,2 düşüşle 61,1 milyon tona gerileyeceği öngörülmektedir (FAO, 2025).

USDA verilerine göre dünyada 2025/26 sezonunda pirinç ticaretinin bir önceki sezona göre %0,4 artacağı öngörülmekte olup ihracatın ise bir önceki sezona göre kayda değer bir artış (%0,4) olmamakla birlikte, 62,1 milyon tona ulaşması beklenmektedir. Sezona dair öngörüler ülkeler bazında değerlendirildiğinde 25 milyon tonla Hindistan ilk sırada yer alırken, Vietnam 7,9 milyon tonla ikinci ve Tayland ise 7,2 milyon tonla üçüncü olmuştur. Dördüncü ülke konumunda olan Pakistan'da 5,3 milyon ton pirinç ihracatı öngörülmürken, Pakistan'ı bir önceki sezona göre %2,5 artış göstererek 4,1 milyon ton pirinç ihracatına ulaşan Kamboçya izlemektedir. Hindistan'da bir önceki sezona göre ihracatta %4,2 artış beklenirken, Tayland'ın ihracatında değişme olmayacağı, Vietnam'ın ihracatında ise %3,7 azalma

olacağı öngörülmektedir (Ek Tablo 1). Brezilya, Hindistan, Uruguay ve Vietnam dışında, pirinç ihracatçısı ülkelerin çoğunun, geleneksel pazarlarındaki zayıf talep ve/veya azalan rekabet gücü nedeniyle sevkiyatlarının 2026 yılında durgunlaşması veya azalması beklentiler arasındadır (FAO, 2025).

2025/26 sezonunda dünya pirinç ihracat öngörülerinde öncü ülkelerin ihracat içerisindeki payları Grafik 10'da gösterilmiştir.

Grafik 10. Dünya pirinç ihracatında önemli ülkelerin payları (2025/26, %)

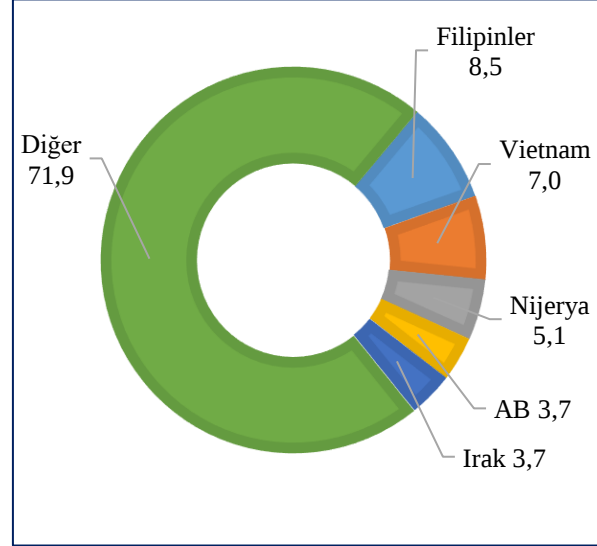

Kaynak: Ek Tablo 1

2025/26 sezonunda dünyada pirinç ithalatının bir önceki sezona göre kayda değer bir artış (%0,5) göstermemekle birlikte 58,7 milyon tona ulaşması beklenmektedir. USDA öngörülerine göre ithalatı ilk sırada yer alan Filipinler'de 5 milyon ton ithalat beklentisi söz konusudur. İkinci sırada yer alan Vietnam'da pirinç ithalatı bir önceki sezona kıyasla %2,5 artarak 4,1 milyon tona ulaşacaktır. Vietnam'ı 3 milyon tonluk ithalat miktarıyla Nijerya, 2,2 milyon tonluk ithalat miktarlarıyla AB ülkeleri ve Irak'ın izleyeceği öngörülmektedir (Ek Tablo 1).

2025/26 sezonunda dünya pirinç ithalat öngörülerinde ilk sıralarda yer alan ülkelerin ithalat içerisindeki payları Grafik 11'de gösterilmiştir.

Grafik 11. Dünya pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2025/26, %)

Kaynak: Ek Tablo 1

Uluslararası pirinç ticareti, bol miktarda ihraç edilebilir ürün bulunması, ithalatçı ülkelerdeki stokların azalması ve Hindistan'ın ihracat kısıtlamalarının kaldırılmasıyla 2024 ve 2025 yıllarında yeniden ivme kazanmıştır. Ancak, birçok geleneksel ithalatçı ülkenin tüketim ihtiyaçlarını karşılamak ve/veya tüketici fiyatlarını istikrara kavuşturmak için ellerindeki yeterli arzı güvenmeleri nedeniyle, 2026 yılında (Ocak-Aralık) dünya pirinç ticaretinin yıllık %1,1 oranında azalarak 61,1 milyon tona gerileyeceği öngörülmektedir (FAO, 2025).

FAO tüm pirinç fiyat endeksi (2014-2016=100) 2025/26 piyasa yılı başlangıcı olan Eylül ayında ortalama 100,9 puan olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu puan Ağustos ayına göre %0,5 azalma gösterirken, bir önceki yılın Eylül ayına kıyasla ise %24,2 azalma göstermiştir. Pirinç çeşitlerine ait alt endeksler incelendiğinde en fazla azalma

%2,8 ile Japonica pirinç endeksinde olmuştur. Indica endeksi de (%0,9) bir önceki aya göre değer kaybederken, Glutenli (%1,9) ve Aromatic (%1,1) endeksleri ise bir önceki aya göre değer kazanmıştır (Ek Tablo 2).

2025/26 piyasa yılında tahıl fiyatları düşüşe uğramıştır. Söz konusu bu düşüşe ise uluslararası pirinç fiyatları öncülük etmiştir. Öyle ki, FAO Pirinç Fiyat Endeksi yıllık bazda %21,7 düşmüştür.

Arzın ihraç edilebilir büyüklüğü, ihracatçılar arasında yoğun rekabeti körüklemiş ve bu da uluslararası pirinç fiyatlarının Mayıs ayından itibaren düşmesine neden olmuştur. Indica segmentinde, Endonezya'nın pazardan sürekli uzak kalması ve Filipinler'in Eylül ayında özel olmayan pirinç ithalatına getirdiği kısıtlamalar, arz fazlasının yarattığı aşağı yönlü fiyat baskısını daha da artırma eğiliminde olmuştur. FAO Tam Pirinç Fiyat Endeksi, Ekim 2025'te, Mayıs ayına göre %7,5 değer kaybetmiş olup Aralık 2021'den bu yana en düşük seviyesi olan 98,4 puana düşmüştür (FAO, 2025).

4. TÜRKİYE'DE DURUM (2023/24)

Türkiye’de 2023/24 sezonunda, 112 bin 120 ha alandan, 540 bin ton pirinç elde edilmiştir. Söz konusu sezonda, tüketimde önceki sezona kıyasla azalma gerçekleşmiş toplam kullanım yaklaşık 1 milyon 55 bin ton olmuştur. Türkiye pirinç ithalatı 336 bin ton, ihracatı ise 27 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Pirinçte yeterlilik derecesi %71,8 düzeyine gerilerken, çeltik üretici fiyatı ortalaması 22,84 TL/kg’dır.

4.1. Üretim, Kullanım ve Stok Değişimi

TÜİK verilerine göre; 2023/24 sezonunda Türkiye’de pirinç arzı 1 milyon 337 bin ton, toplam kullanım ise 1 milyon 8 bin ton olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 4). Sezon sonunda 328 bin 516 ton pirinç stok değişimi kayda geçmiş olup söz konusu miktar 2023/24 sezonunda başlangıç stoklarına pozitif olarak yansımıştır.

2022/23 sezonunda hava koşullarının uygunsuzluğu ve sulama imkanlarının yeterli olmaması çeltik üretiminde olumsuz etki yaratmıştır. Öyle ki Türkiye’de çeltik tarımına dair veriler son iki sezondur, verimde sağlanan küçük oranlardaki artışa rağmen, daha önceki sezonların gerisinde kalmıştır. 2023/2024 sezonunda Türkiye’de çeltik üretimi 112 bin 120 hektar alanda gerçekleşmiş olup çeltik ekilen alanlar önceki sezona göre %7 azalmıştır (Ek Tablo 6). Çeltik verimi ise bir önceki sezona göre çok düşük bir oranda (%1,9) artarak 803 kg/da’a yükselmiştir (Ek Tablo 5).

Çeltik veriminde gerçekleşen artışa rağmen çeltik ekilen alanlardaki gerileme nedeniyle 2023/24 sezonunda Türkiye’de çeltik üretimi önceki döneme göre %5,3 azalarak 900 bin tona gerilemiş, %60 randımanla 540 bin ton pirinç elde edilmiştir (Ek Tablo 7).

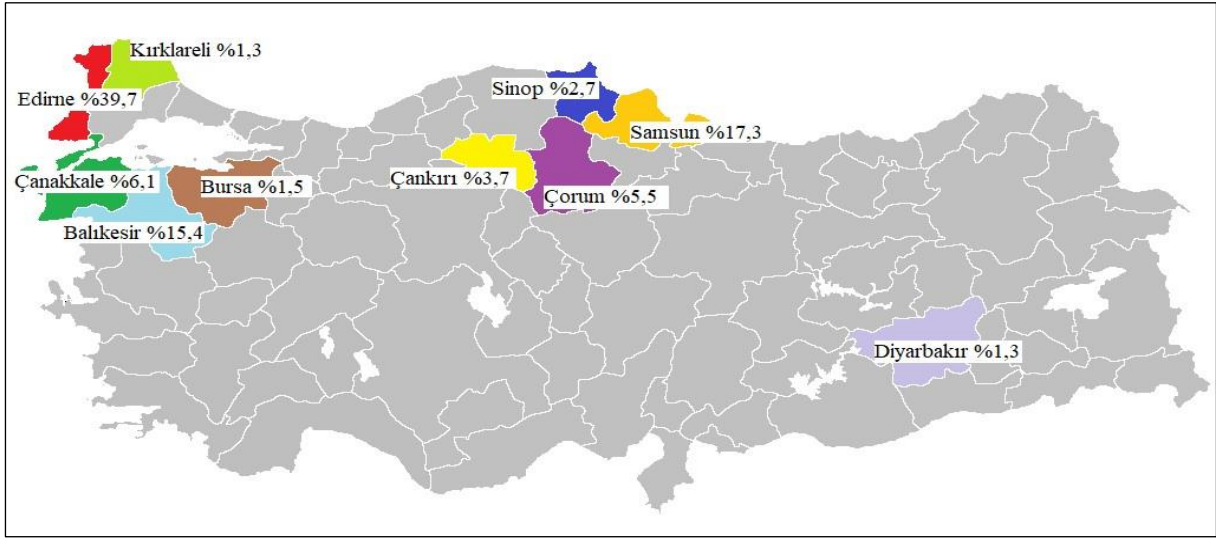
2023/24 sezonunda Türkiye’de çeltik ekili alanlarda ilk sıralarda yer alan iller Harita 1’de gösterilmiştir. Çeltik tarımı yapılan alanlarda önceki yıllarda olduğu gibi Trakya lider konumdadır. Marmara Bölgesi’nin ve Karadeniz Bölgesi’nin çeltik tarım alanları

açısından ön plana çıktığı görülmektedir (Ek Tablo 6).

Edirne’de çeltik ekili alanlarda bir önceki sezona göre %2 azalma gerçekleşmiş olup Edirne 45 bin hektar alanla tek başına Türkiye çeltik tarım alanlarının yaklaşık %39,7’sine sahiptir. Söz konusu sezonda Edirne’nin çeltik ekiminde ön plana çıkan ilçeleri sırasıyla İpsala, Merkez, Uzunköprü, Meriç ve Keşan’dır. İpsala İlçesi’nin çeltik ekili alanlar içerisinde Edirne’deki payı %46,1 Türkiye’deki payı ise %18,3 olmuştur.

2023/24 sezonunda çeltik ekili alanlarda Edirne’yi yaklaşık 19 bin hektar alanla Samsun’un ve 17 bin hektar alanla Balıkesir’in izlediği görülmektedir (Ek Tablo 6). Bu üç il söz konusu sezonda çeltik tarım alanlarının %72,5’ini oluşturmaktadır.

Harita 1. Türkiye’de çeltik ekili alanlarda ön planda olan iller (2023/24, %)

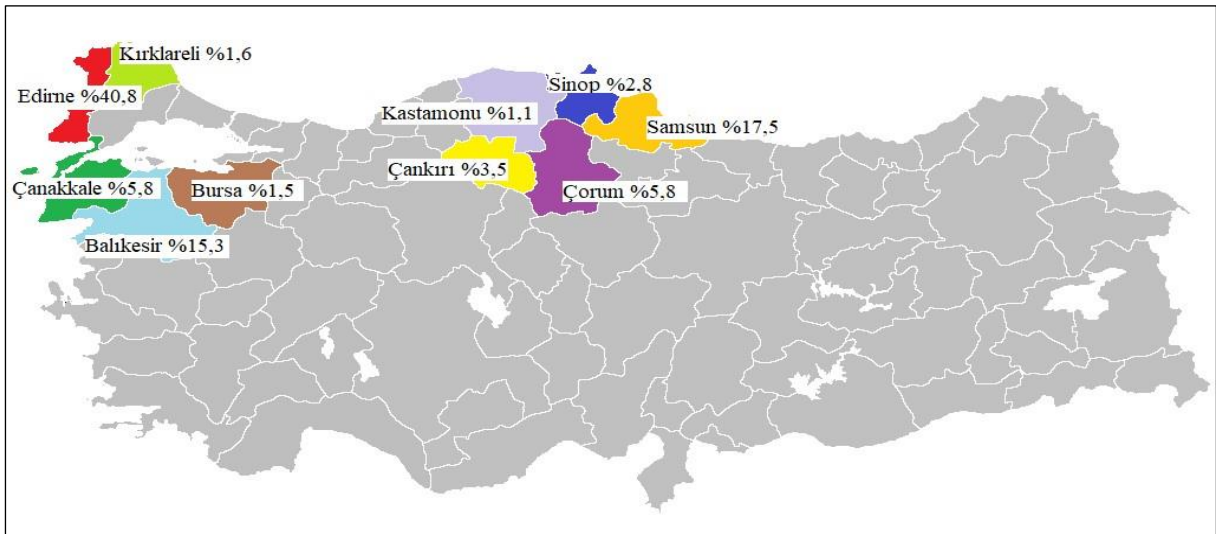

Kaynak: TÜİK (Erişim tarihi: 17.09.2025)

2023/24 sezonunda Türkiye çeltik üretiminde Edirne’nin, 367 bin 352 ton ile toplam üretimin %40,8’ini karşıladığı görülmektedir. Edirne’de önceki sezona göre üretimde %3,9 azalma söz konusudur. Söz konusu azalışta verimde ve ekilen alanlarda meydana gelen azalmanın etkisi olmuştur. Edirne’nin üretimde ön plana çıkan ilçeleri sırasıyla İpsala, Merkez, Uzunköprü, Meriç ve Keşan’dır. İpsala ilçesi Edirne’de çeltik üretiminin %45,8’ini; Türkiye’de ise çeltik üretiminin %18,7’sini karşılamıştır.

Çeltik üretiminde Edirne’yi 157 bin 392 tonla Samsun, 137 bin 778 tonla Balıkesir izlemiştir (Ek Tablo 7). Samsun’da çeltik üretiminde önceki sezona göre %1,5, Balıkesir’de ise %3 artış olmuştur. Çeltik üretimi sıralamasında yer alan ilk on ilin, 2023/24 sezonunda toplam üretimin %95,6’sını oluşturduğu görülmektedir (Harita 2). Söz konusu iller arasında en yüksek çeltik verimi 962 kg/da ile Kırklareli’nde elde edilmiş olup Çorum 836 kg/da, Edirne 825 kg/da verim ile Kırklareli’ni takip etmiştir (Ek Tablo 5).

Harita 2. Türkiye’de çeltik üretiminde ön planda olan iller (2023/24, %)

Kaynak: TÜİK (Erişim tarihi: 17.09.2025)

Çeltik üreticilerine, 2023 yılında yayımlanan “Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ” kapsamında destekleme ödemesi yapılmıştır. Fark ödemesi desteği önceki yıllarda olduğu gibi 10 krş/kg verilmiştir. Bunun yanı sıra üreticiler, 250 TL/da mazot desteği ve 21 TL/da gübre desteği almışlardır. Çeltik üretiminde yurt içi sertifikalı tohum kullanan üreticilere 65 TL/da ödeme yapılmıştır. 2023/24 üretim sezonunda organik tarım kapsamında üretimi yapılan çeltik için destek miktarı, bireysel ürün sertifikası için 72 TL/da, üretici grubu üretim sertifikası için ise

36 TL/da’dır. İyi tarım uygulamaları destekleri çeltik üretiminde bireysel veya grup sertifikasyonu fark etmeksizin 30 TL/da olarak belirlenmiştir. Toprak analizi desteğinden ise 50 da üzeri arazi sahipleri her 50 da alan için 1 analiz olacak şekilde, analiz başına 50 TL olarak yararlanmışlardır. Son beş yıllık süreç değerlendirildiğinde çeltik için dekara verilen gübre ve mazot desteği (toplamı) 2019 yılına kıyasla 2023 yılında yaklaşık 3 kat artmıştır. 1 kg çeltik üretimi için ödenen toplam destek miktarı 2023 yılında bir önceki yıla göre %2,2, 2019 yılına göre ise %166,7 artış göstermiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Türkiye’de çeltik üretiminde verilen destekler (TL/kg)

	Fark ödemesi	Mazot	Gübre	Sertifikalı tohum kullanım	Toprak Analizi*	Toplam
2019	0,100	0,078	0,005	0,010	0,001	0,195
2020	0,100	0,079	0,010	0,020	0,001	0,211
2021	0,100	0,088	0,010	0,021	0,001	0,220
2022	0,100	0,318	0,027	0,063	0,001	0,509
2023	0,100	0,311	0,026	0,081	0,001	0,520
2024	0,300	0,379	0,078	0,082	0,001	0,841

Kaynak: TEPGE hesaplamaları; *2019-2021 yıllarında 50 da üzeri araziler için analiz başına 40 TL, 2022-2025 yıllarında 50 da üzeri araziler için analiz başına 50 TL destek uygulanmıştır (07.11.2025).

TÜİK tarafından yayınlanan denge tablosu verilerine göre; Türkiye’de 2023/24 sezonunda pirinç tüketimi bir önceki sezona göre %1,8 azalarak 705 bin 936 tona gerilemiştir. Söz konusu sezonda tüketim daha önceki iki sezonun gerisinde kalmıştır. Nitekim yıllık kişi başı pirinç tüketimi daha önceki sezonların halen gerisinde olmakla birlikte 2021/2022 sezonuna göre de %6,1 azalarak 8,3 kg olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’de çeltik ekilen alandaki azalmayla doğru orantılı olarak tohumluk kullanımında %7; kayıplarda ise %1,9 azalma yaşanmıştır. Söz konusu durum tüketimde gerçekleşen azalmayla tolere edilebilmiş ve yurt içi kullanım, bir önceki sezona göre %1,9 azalarak 744 bin 947 ton olmuştur. 2022/23 sezonunda gerçekleşen üretimdeki azalmaya bağlı olarak pirinç yeterlilik derecesi bir

önceki sezona göre %3,4 azalma göstererek %71,8’e gerilemiştir. İthalatın arz içerisindeki payı ise %39,4 olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 4).

Türkiye pirinç denge tablosu incelendiğinde toplam arzın 881 bin 765 ton olduğu, toplam kullanımın ise arzdan 173 bin 421 ton daha fazla gerçekleştiği görülmektedir. Söz konusu fark sezon sonunda stok değişimine negatif olarak yansımıştır (Ek Tablo 4).

4.2. Dış Ticaret

Dış ticaret istatistikleri, “Özel Ticaret Sistemi” ve “Genel Ticaret Sistemi” olmak üzere iki temel kategoride yayınlanmaktadır. Özel Ticaret Sistemi’nde gümrük sınırı esas alınmakta olup serbest bölgeler ve gümrük antrepoları bu sınırın dışında yer almaktadır. Genel Ticaret Sistemi’nde ise, gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan

mallara da dış ticaret verisinde yer verilmektedir.

TÜİK denge tablosunda 2018/19 piyasa yılı öncesi veriler Özel Ticaret Sistemine göre, 2018/19 ve sonrası veriler ise Genel Ticaret Sistemi'ne göre oluşturulmuş olup yıllar arası oluşan farklılıklar kullanılan ticaret sisteminin değişmesinden kaynaklanmaktadır. Bu raporda dünyada yaygın olarak kullanılan Genel Ticaret Sistemi verileri kullanılmıştır. Türkiye pirinç dış ticaret verileri pirinç ürünlerinin (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç) eşdeğeri hesaplanarak toplam miktarın pirinç cinsinden yorumlanması ve çeltik ürününün yorumlanması ile oluşturulmuştur. Bu açıklama doğrultusunda, Türkiye'de 2023/2024 piyasa yılında pirinç ürünlerinin pirinç cinsinden ithalat miktarları 347 bin 165 ton, ihracat miktarı ise 310 bin 239 ton olmuştur (Ek Tablo 4).

Türkiye, çeltik üretiminde dolayısıyla pirinçte kendine yeterli değildir. Bu nedenle ithalat yoluyla açığı kapatmaktadır. Söz konusu bu durum gümrük vergileri ile ilgili sık sık düzenleme yapılmasına neden olmaktadır. Pirinç ithalatında her üründe olduğu gibi İthalat Rejimi Kararı çerçevesinde söz konusu madde için tespit edilen gümrük vergisi uygulanmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü ile yapılan anlaşmaya göre Türkiye, çeltikte %34, kahverengi pirinçte %36 ve pirinçte %45 gümrük vergisi koyabilme hakkına sahiptir. Genellikle üreticinin ürünü değerinde satılsın diye hasat döneminde uygulanan gümrük vergisi hasattan sonra sıfırlanmaktadır (Anonim, 2023). Buna göre 13 Aralık 2022 tarihli Resmi Gazete'de yer alan 6539 sayılı İthalat Rejimi Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı ile çeltik ithalatında %34, kahverengi pirinç ithalatında %36 ve pirinç ithalatında %45 oranlarında uygulanan

gümrük vergileri 31 Ağustos 2023'e kadar sıfırlanmış (RG, 2022), yeni karar gereği ise 1 Eylül 2023 tarihinden itibaren çeltik ithalatındaki gümrük vergisi %34, kahverengi pirinçte %36 ve pirinçte %45'e çıkarılmıştır (Anonim, 2023).

TÜİK Genel Ticaret Sistemi verilerine göre; 2023/2024 piyasa yılında toplamda 26 bin 736 ton çeltik, 335 bin 701 ton pirinç (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat miktarlarının toplamı) ithalatı yapılmıştır (Ek Tablo 9, Ek Tablo13).

2017/18 piyasa yılı sonrası artış eğilimine geçen çeltik ithalatı 2020/21 piyasa yılında azalma eğilimine girmiştir. 2022/23 piyasa yılında artış ve sonrasında dalgalanma eğiliminde olsa da ithalat miktarları eski ithalat rakamlarının gerisinde kalmıştır. Dış alım politikalarının da etkisiyle 2022/23 piyasa yılında önceki yıla göre muazzam bir artış (%304,6) gösteren çeltik ithalatı 2023/24 piyasa yılında azalma göstermiştir. Azalma oranı bir önceki yıla göre %52,5 olmuştur (Ek Tablo 13). Bununla birlikte pirinç (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat miktarlarının toplamı) ithalatında da önceki sezona göre %54,6 azalma görülmüştür (Ek Tablo 9).

2023/24 piyasa yılında ABD doları cinsinden çeltik ithalat değeri bir önceki sezona kıyasla %46,7 azalarak 18 milyon dolara gerilerken (Ek Tablo 15), pirinç ithalat değeri (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat değerlerinin toplamı) ise %47,2 azalarak 263 milyon dolara gerilemiştir (Ek Tablo 11).

Türkiye her ne kadar pirinç ve çeltik konusunda ithalatçı konumunda bir ülke olsa da yıllar itibarıyla az da olsa ihracat yapılmaktadır. İhracat çoğunlukla pirinç

cinsinden gerçekleştirilmekte olup çeltik ihracatı yok denecek kadar azdır.

TÜİK Genel Ticaret Sistemi verilerine göre; 2023/24 piyasa yılında pirinç ihracatı (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ihracat miktarlarının toplamı) bir önceki yıla göre %27 artarak 295 bin 89 tona ulaşmıştır (Ek Tablo 8). Aynı dönem çeltik ihracat miktarı bir önceki sezona oranla %107 artış göstererek 534 bin tona ulaşmıştır (Ek Tablo 12).

ABD doları cinsinden pirinç ihracat değeri (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ihracat değerlerinin toplamı) bir önceki sezona kıyasla %22,4 artarak 204 milyon dolara (Ek Tablo 10), çeltik ihracat değeri ise bir önceki sezona kıyasla %18,8 artarak yaklaşık 365 bin dolara ulaşmıştır (Ek Tablo 14).

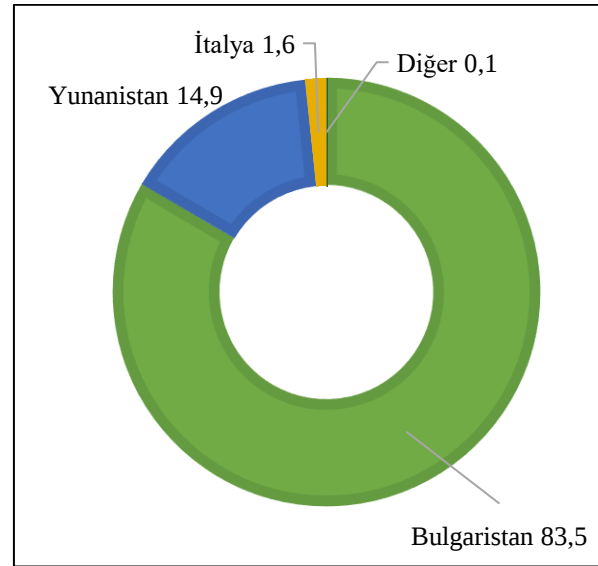
Türkiye’de 2023/24 piyasa yılında gerçekleştirilen çeltik dış ticaret değeri ABD doları cinsinden ülkeler bazında değerlendirildiğinde; Bulgaristan’ın 15,6 milyon dolar ithalat değeriyle ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İkinci sırada ise 2 milyon dolar ithalat değeri ile daha önceki piyasa yılında üçüncü sırada yer alan Yunanistan gelmektedir. Geçtiğimiz piyasa yılında altıncı sırada yer alan İtalya ise söz konusu sezonda 501 bin dolarlık ithalat ile üçüncü sırada yer almıştır (Ek Tablo 15). Çeltik ihracat değerleri açısından ön planda olan ülkeler 91 bin ABD doları ile Rusya, 88 bin ABD doları ile Ukrayna ve 50,2 bin ABD doları ile Bulgaristan’dır (Ek Tablo 14).

Pirinç dış ticaret değeri ABD doları cinsinden ülkeler bazında değerlendirildiğinde ise; Çin’in 104,3 milyon dolar ithalat değeriyle ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İkinci sırada ise 40,6 milyon dolar ithalat değeri ile

Hindistan gelmektedir. Önceki sezon dördüncü sırada yer alan Arjantin ise 21,5 milyon dolar ithalat değeri ile üçüncü sırada yer almıştır (Ek Tablo 11). Pirinç ihracat değerleri açısından ön planda olan ülkeler 55,2 milyon ABD doları ile Suriye, 23,9 milyon ABD doları ile Libya ve 17,3 milyon ABD doları ile Ukrayna’dır (Ek Tablo 10).

2023/24 piyasa yılında Türkiye çeltik ithalatında iki ülkenin ön plana çıktığı görülmektedir. İlk sırada 22 bin 316 ton ile Bulgaristan, ikinci sırada ise 3 bin 987 tonla Yunanistan yer almaktadır. Yunanistan’ı sırasıyla 418 ton ile İtalya, 13 ton ile Vietnam izlemektedir (Ek Tablo 13). Söz konusu sezonda Türkiye’nin çeltik ithalatını gerçekleştirdiği önemli ülkelerin payları Grafik 12’de verilmiştir.

Grafik 12. Türkiye’nin çeltik ithalatında önemli ülkelerin payları (2023/2024, %)

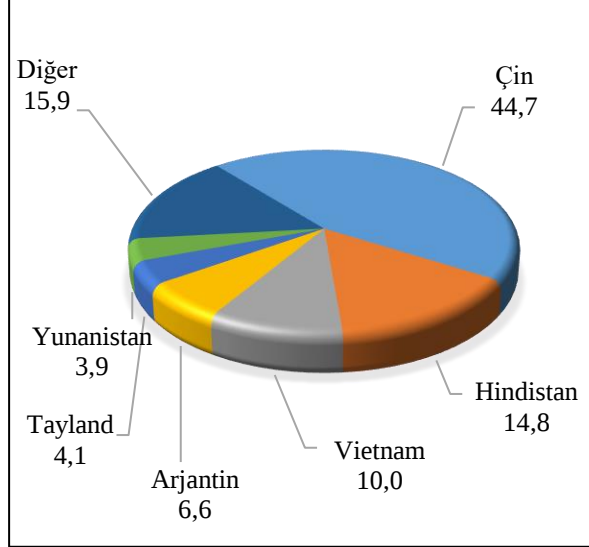

Kaynak: Ek Tablo 13

2023/24 piyasa yılında Çin’den 150 bin 67 ton pirinç (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat miktarlarının toplamı) ithalatı yapılmıştır. İthalatta lider konumda olan Çin’i, 49 bin 622 ton ile Hindistan ve 33 bin 715 ton Vietnam izlemiştir (Ek Tablo 9).

2023/24 piyasa yılında Türkiye'nin pirinç ithalatını gerçekleştirdiği önemli ülkelerin payları Grafik 13'te verilmiştir.

Grafik 13. Türkiye'nin pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2023/24, %)*

Kaynak: Ek Tablo 9

*(Yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat miktarlarının toplamına göre oranları)

2023/24 piyasa yılında Türkiye pirinç ihracatında üç ülke ön plana çıkmaktadır. İlk sırada 78 bin 895 ton ile Suriye, ikinci sırada 33 bin 509 tonla Libya ve üçüncü sırada 26 bin 621 tonla Ukrayna yer almaktadır. Ukrayna'yı sırasıyla 16 bin 647 ton ile Irak, 16 bin 41 ton ile Cezayir ve 15 bin 760 ton ile Belçika izlemektedir (Ek Tablo 8). Çeltik ihracatı ise 533 ton olup Suriye, Rusya, Ukrayna ve Azerbaycan ihracatında önde gelen ülkeler arasında yer almaktadır (Ek Tablo 12).

İşlenen çeltikten %60-65 randımanla pirinç elde edilmektedir. Geriye kalan %35-40'lık kısmı ise kırık pirinç, ham tane, kepek ve kavuz oluşturmaktadır. Kırık pirinç ve ham taneler pirinç unu ve malt üretiminde, kepek ise hayvan yemi üretiminde kullanılmaktadır. Kavuz ise toksik etkiye sahip olduğundan deterjan sanayinde ya da enerji elde etmek amacıyla yakıt olarak kullanılmaktadır (UHK, 2011).

4.3. Fiyatlar ve Parite

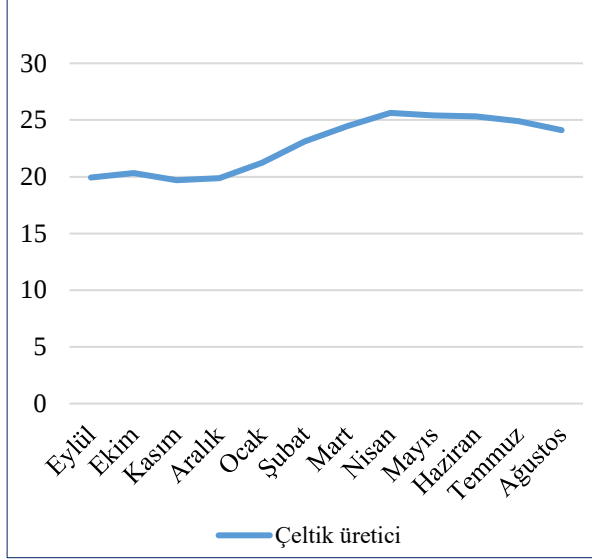
Türkiye'de 2023 dönemi çeltik hasadı 15 Eylül'de başlamış, 19 Kasım'da tamamlanmıştır. 2023/24 piyasa döneminde TMO tarafından 27 Ekim 2023'de açıklanan çeltik alım fiyatları şöyledir: 55 randımanlı Baldo çeşit için 24.000 TL/ton, 58 randımanlı Cammeo çeşit için 23.000 TL/ton, 60 randımanlı Osmancık çeşit için 20.000 TL/ton, 60 randımanlı Ronaldo çeşit için 19.000 TL/ton, 65 randımanlı Luna çeşit için ise 18.000 TL/ton fiyat belirlenmiştir (TMO, 2024).

TÜİK verilerine göre; Türkiye'de Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi 2023 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre %4,5, bir önceki yılın Aralık ayına göre %46,6, bir önceki yılın aynı ayına göre %72 on iki aylık ortalamalara göre ise %91,7 artış göstererek 1001,9 olmuştur. 2023 yılı Eylül ayında Tarım-ÜFE (2015=100) içerisinde, tarım ve avcılık ürünlerinin ağırlığı %95,4'tür. Bu grup içerisinde pirinç harici diğer tahıl, baklagil ve yağlı tohumlarda endeks bir önceki aya göre %1,8 artarak 998,3; çeltik ise bir önceki aya göre %7,9 artış göstererek 1.161,2 değerine ulaşmıştır.

Türkiye'de 2022/23 sezonunda ortalama 16,2 TL/kg olan çeltik üretici fiyatının, 2023/24 piyasa dönemi başlangıcı olan 2023 yılı Eylül ayında 19,9 TL/kg'a ulaşmıştır. Ulaşılan bu değer bir önceki aya göre artış oranı %7,9 iken, bir önceki yılın aynı ayına göre %50,7 artış söz konusudur. Sezon üretimi sayesinde arzın fazla olmasına rağmen ilerleyen aylarda üretici fiyatlarında artış trendi göze çarpmıştır (Grafik 14). 2024 yılı Ocak ayından itibaren artış eğiliminde olan üretici fiyatları 2024 yılının Nisan ayında en yüksek seviyesine ulaşmış (25,6 TL/kg) ve sonraki süreçte azalma eğiliminde olarak piyasa dönemini 24,1 TL/kg ile kapatmıştır. 2023/24 piyasa yılında ortalama çeltik üretici fiyatının bir

önceki sezona göre %40,7 artış göstererek 22,84 TL/kg'a ulaşmıştır (Ek Tablo 16).

Grafik 14. Türkiye’de aylara göre çeltik üretici fiyatları (2023/24, TL/kg)

Kaynak: TÜİK (Erişim Tarihi: 04.11.2025)

Tüketici Fiyat Endeksi 2023 Eylül ayında bir önceki aya göre %4,7, bir önceki yılın Aralık

ayına göre %49,9 bir önceki yılın aynı ayına göre %61,5, on iki aylık ortalamalara göre ise %55,3 artış göstermiştir. Ana harcama gruplarından gıda ve alkolsüz içeceklerin TÜFE (2003=100) içerisindeki ağırlığı %25,4’tür. Bu grup içerisinde pirinç “ekmek ve tahıllar” başlığı içerisinde değerlendirilmiş olup söz konusu grupta endeks bir önceki aya göre %2,9, bir önceki yılın Aralık ayına göre %47,7, bir önceki yılın aynı ayına göre %60,4 on iki aylık ortalamalara göre ise %60,5 artış göstermiştir.

Türkiye’de 2021/22 (Eylül - Nisan-8 ay) sezonunda ortalama 14,4 TL/kg olan pirinç tüketici fiyatının, 2022 yılı Nisan ayında 16,6 TL/kg ile piyasa yılı içerisinde görülen en yüksek seviyesine ulaşmıştır (2022 yılı Nisan ayından itibaren ilgili veri TÜİK tarafından açıklanmamaktadır) (Ek Tablo 16).

5. TÜRKİYE'DE TAHMİN (2024/25)

Türkiye’de 2024/25 sezonunda, 128 bin 904 ha alandan, 611 bin ton pirinç elde edildiği tahmin edilmektedir. Söz konusu sezonda üretim alanında ve üretimdeki artmanın etkisiyle tüketimde önceki sezona kıyasla artış yaşandığı tahmin edilmektedir. 2024/25 piyasa yılı ticaret tahminlerinde çeltik ithalatında önceki sezona göre artış ve pirinç ithalatında azalma olması söz konusudur. Aynı dönem için, çeltik üretici fiyatı ortalaması 28,11 TL/kg’dır.

5.1. Üretim, Kullanım ve Stok Değişimi

Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) tarafından çeltik üreticilerine 2024 yılı için ton başına 300 TL prim ödemesinin yanında dekar başına 300 TL mazot, 62 TL gübre ve 65 TL sertifikalı tohum kullanım desteği olmak üzere dekar başına toplam 727 TL destek verilmiştir (TMO, 2025a).

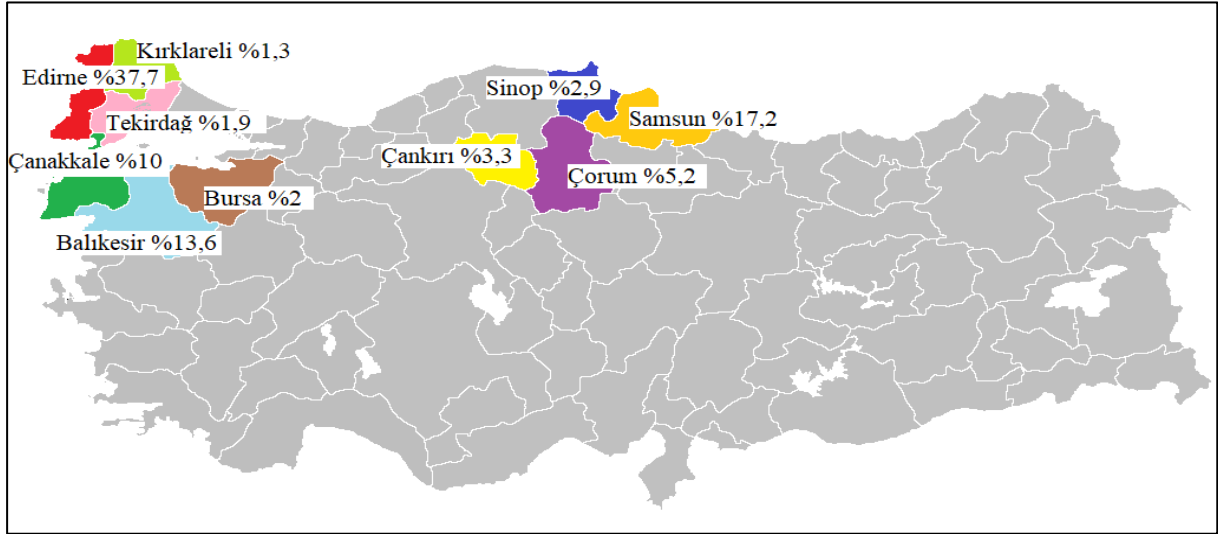
Çeltik ekim zamanı genel olarak yetiştirilecek çeşidin vejetasyon süresi, hava ve sulama suyu sıcaklığına bağlıdır. Bununla birlikte Türkiye’de çeltik ekimi bölgelere göre değişim göstermekte olup Marmara-Trakya ve Karadeniz Bölgeleri’nde Mayıs ayının ilk yarısında, Ege ve Akdeniz Bölgeleri’nde Nisan ortalarından Haziran sonuna kadar, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde 20 Nisan 15 Mayıs arasında, İç Anadolu Bölgesi’nde ise 10-20 Mayıs arasında yapılmaktadır (TOB, 2011). TÜİK verilerine göre; 2023/24 sezonunda Türkiye’de pirinç arzı 881 bin 765 ton, toplam kullanım ise 1 milyon 55 bin ton olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 4). Sezon sonunda 173 bin 421 ton pirinç stok değişimi kayda geçmiş olup söz konusu miktar 2024/25 sezonunda başlangıç stoklarına negatif olarak yansımıştır. İklimsel faktörler, yaşanan sulama sıkıntısı ve bitkisel hastalıklar çeltik üretimini olumsuz etkilemektedir (TMO, 2025a). Türkiye’de üretim önceki sezonların üzerinde olmakla birlikte verimde ve ekimde dalgalanmalar görülmektedir. 2024/2025 sezonunda çeltik ekilen alanların önceki sezona göre %15 artarak 128 bin 904 hektar, çeltik veriminin ise bir önceki sezona göre

%1,5 azalarak 791 kg/da olduğu tahmin edilmektedir (Ek Tablo 5, Ek Tablo 6).

Çeltik verimindeki azalmaya rağmen çeltik ekilen alanda gerçekleşen artış sayesinde, 2024/25 sezonunda Türkiye’de çeltik üretimi önceki sezona göre %13,2 artarak 1 milyon 19 bin tona yükselmiştir (Ek Tablo 7). 2024/25 sezonunda %60 randımanla yaklaşık 611 bin ton pirinç elde edildiği tahmin edilmektedir. Çeltik tarımı yapılan alanlarda önceki yıllarda olduğu gibi Trakya lider konumdadır. Marmara Bölgesi’nin ve Karadeniz Bölgesi’nin çeltik tarım alanları açısından ön plana çıktığı görülmektedir (Ek Tablo 6). Edirne’de çeltik ekili alanlarda bir önceki sezona göre %9,2 artış gerçekleşmiş olup Edirne’nin yaklaşık 49 bin hektar alanla Türkiye çeltik tarım alanlarının %37,7’sine sahip olduğu tahmin edilmektedir. Edirne’nin çeltik tarımında ön plana çıkan ilçeleri sırasıyla İpsala, Uzunköprü, Merkez, Meriç ve Keşan’dır. İpsala İlçesi’nin çeltik ekili alanlar içerisinde Edirne’deki payı %44, Türkiye’deki payı ise %16,6’dır. 2024/25 sezonunda çeltik ekili alanlarda Edirne’yi yaklaşık 22 bin hektar alanla Samsun’un ve 17,5 bin hektar alanla Balıkesir’in izlediği görülmektedir (Ek Tablo 6). Bu üç il söz konusu sezonda çeltik tarım alanlarının %68,6’sını oluşturmaktadır.

2024/25 sezonunda Türkiye’de çeltik ekili alanlarda ilk sıralarda yer alan iller Harita 3’te ve üretimde ilk sıralarda yer alan iller Harita 4’de gösterilmiştir.

Harita 3. Türkiye’de çeltik ekili alanlarda ön planda olan iller (2024/25, %)

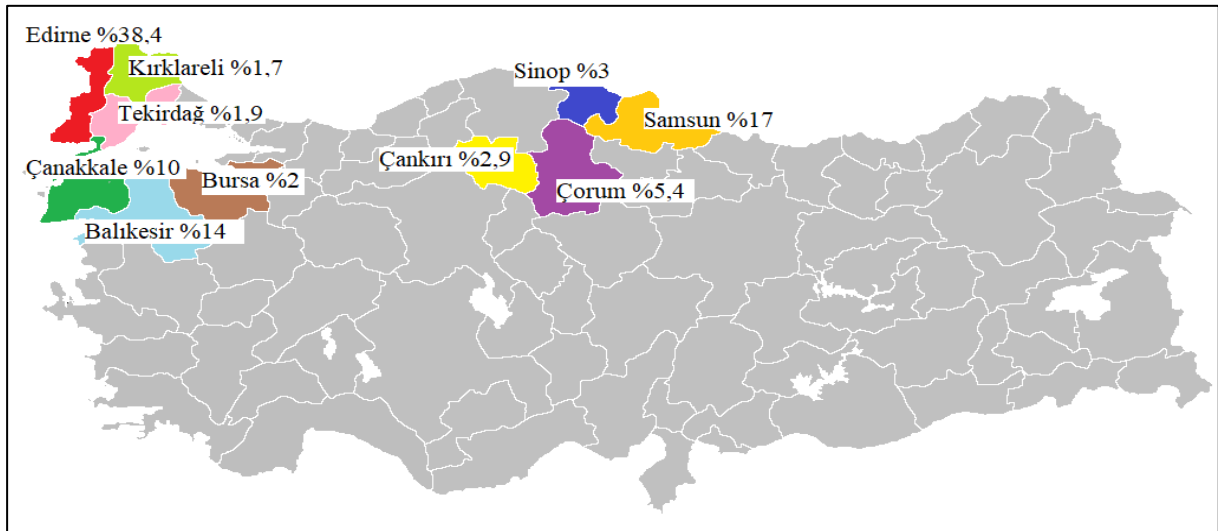

Kaynak: TÜİK (Erişim tarihi: 25.09.2025)

2024/25 sezonunda Türkiye çeltik üretiminde Edirne’nin, 391 bin 101 ton ile toplam üretimin %38,4’ünü karşıladığı tahmin edilmektedir. Edirne’de önceki sezona göre üretimde %6,5 artış söz konusudur. Söz konusu artışta verimdeki azalmaya nazaran ekilen alanlarda meydana gelen artışın daha fazla olması etkili olmuştur. Edirne’nin üretimde ön plana çıkan ilçeleri sırasıyla İpsala, Uzunköprü, Merkez, Meriç ve

Keşan’dır. İpsala ilçesi Edirne’de çeltik üretiminin %43,8’ini; Türkiye’de ise çeltik üretiminin %16,8’ini karşılamıştır. Çeltik üretiminde Edirne’yi 173 bin 568 tonla Samsun, 142 bin 538 tonla Balıkesir izlemiştir (Ek Tablo 7). Edirne’de çeltik üretiminde önceki sezona göre %6,5, Samsun’da %10,3 Balıkesir’de ise %3,5 artış olmuştur. Söz konusu üç ilin toplam üretim içerisindeki payının %69,4 olduğu tahmin edilmektedir.

Harita 4. Türkiye’de çeltik üretiminde ön planda olan iller (2024/25, %)

Kaynak: TÜİK (Erişim tarihi: 25.09.2025)

Çeltik üretimi sıralamasında yer alan ilk on ilin üretim içerisindeki payları Harita 4’de gösterilmiş olup bu iller 2024/25 sezonunda

toplam üretimin %96,3’ünü oluşturmaktadır. Bu on il arasında en yüksek çeltik verimi 973 kg/da ile Kırklareli’nde elde edilmiştir.

Kırklareli’ni 816 kg/da verim ile Çorum, 814 kg/da verim ile Balıkesir izlemektedir. Söz konusu sezonda önceki sezonla kıyaslandığında çeltik veriminde Bolu’da Çeltik üreticilerine, 2024 yılında yayımlanan “Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ” kapsamında destekleme ödemesi yapılmıştır. Üreticilere 2023 yılında 10 krş/kg olarak ödenen fark ödemesi desteği 2024 yılında 30 krş/kg’a, 21 TL/da olarak ödenen gübre desteği 62 TL/da’a ve 250 TL/da olarak ödenen mazot desteği de 300 TL/da’a çıkarılmıştır. 2022 yılında sertifikalı tohum kullanan üreticilerin 50 TL/da olarak aldıkları ödeme, 2023 yılında 65 TL/da’a çıkarılmıştır. 2024 yılında da aynı kalmıştır. Organik tarım kapsamında üretimi yapılan çeltik için destek miktarı, bireysel ürün sertifikası için 72 TL/da’dan, 110 TL/da’a; üretici grubu üretim sertifikası için ise 36 TL/da’dan, 55 TL/da’a çıkarılmıştır. İyi tarım uygulamaları destekleri çeltik üretiminde bireysel veya grup sertifikasyonu fark etmeksizin daha önce 30 TL/da iken, 2024 yılında 50 TL/da’a çıkartılmıştır. Toprak analizi desteğinden ise 50 da ve üzeri arazi sahipleri her 50 da alan için bir analiz olacak şekilde, geçen yıl olduğu gibi, analiz başına 50 TL olarak yararlanmışlardır. Daha önce 40 TL olan destek miktarı 2022 yılında %25 artmış ve son iki yıldır aynı kalmıştır. Son beş yıllık süreç değerlendirildiğinde çeltik için dekara verilen gübre ve mazot desteği toplamının 2020 yılına kıyasla 2024 yılında yaklaşık 4,5 kat arttığı görülmektedir. 1 kg çeltik üretimi için ödenen toplam destek miktarı 2024 yılında bir önceki yıla göre %61,7 2020 yılına göre ise %298,6 artış göstermiştir (Tablo 6).

Türkiye’de 2012/13 sezonundan COVID-19 pandemisinin ortaya çıktığı 2019/20 sezonuna kadar pirinç tüketimi sürekli artış eğiliminde olmuştur. 2019/20 sezonunda COVID-19

%44, Düzce’de %5,9, Çanakkale’de %4,9 ve Tekirdağ’da ise %3,1 artış yaşandığı tahmin edilmektedir (Ek Tablo 5).

kısıtlamalarının etkisiyle düşüş gösteren tüketim 2020/21 sezonunda yükseliş trendine girmiş; ancak 2022/23 sezonunda yeniden düşme eğilimine girmiş ve 2023/2024 sezonunda bir önceki sezona göre %1,8 azalma göstermiştir. Pirinç tüketimi pandemi öncesi tüketimin halen gerisindedir (Ek Tablo 4). Yaşanan COVID-19 pandemisi ve bu kapsamda alınan tedbirler tüketim alışkanlıklarının değişmesinde etkili olmuştur. Bununla birlikte TÜİK verilerine göre 2024 yılında Türkiye’de nüfus bir önceki yıla göre %0,3 artış göstererek 85,7 milyona ulaşmıştır. Gerek tüketim alışkanlıklarındaki değişim gerek ise nüfusta az da olsa artış olmasının etkisiyle pirinç tüketiminde bir önceki sezona göre artış yaşanacağı tahmin edilmektedir.

USDA Tahıl ve Yem Güncellemesi 2025/2026 (Eylül-Ağustos) dönemi raporuna göre: Türkiye’de son yıllarda pirinç tüketimi yıllar itibarıyla artış göstererek 790 bin tona ulaşmıştır (USDA, 2025a).

Çeltik dünya genelinde tüketimi ve dış ticaret hacmi yüksek bir ürün olmakla birlikte Türkiye’de talebi dünya ortalamasının gerisinde kalmaktadır. Türkiye’de pirinç tüketimi tamamen sofralık tüketim olmakla beraber iç talep de yıllar itibarıyla küçük dalgalanmalar göstermektedir (TBB, 2023). TÜİK verilerine göre kişi başına yıllık ortalama pirinç tüketimi 8 kilogram civarında olup pirinçte kendine yeterlilik oranı ise %71,8 dolaylarındadır. Hane halkı pirinç tüketimi sabit kalmak koşuluyla gelecekteki pirinç tüketimindeki artışın hane dışı kullanımdan kaynaklanacağı tahmin edilmektedir (USDA, 2025a). USDA verilerine göre; Türkiye 2024/2025 sezonunda

yurt içi tüketimin 795 bin ton civarında olacağı tahmin edilmektedir (Tablo 7).

2024/25 sezonunda çeltik ekilen alanlarda ve üretimde önceki sezona kıyasla meydana gelen artışın tohumluk kullanımında ve kayıplarda da bir önceki sezona göre artış meydana getirecek olması kaçınılmazdır. Tüketimde artış olmakla birlikte ihracatta yaşanan daralma dikkate alındığında ise 2024/25 sezonuna ait denge tablosunda toplam kullanım miktarının 2023/24'e kıyasla azalma gösterdiği ve daha önceki yıllarda ulaşılan seviyenin altında kalacağı tahmin edilmektedir.

5.2. Dış Ticaret

TÜİK Genel Ticaret Sistemi verilerine göre; 2024/25 piyasa yılında 49 bin 788 ton çeltik, 325 bin 874 ton pirinç (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat miktarlarının toplamı) ithalatı gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir (Ek Tablo 9, Ek Tablo 13).

Dış alım politikalarının da etkisiyle 2023/24 piyasa yılında önceki yıla göre önemli bir azalma (%52,5) yaşanan çeltik ithalatı 2024/25 piyasa yılında (%86,2) artış göstermiştir (Ek Tablo 13). Bununla birlikte pirinç (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat miktarlarının toplamı) ithalatında bir önceki sezona göre %2,9 azalma görülmüştür. Söz konusu azalma oranı geçen sezona göre azalmıştır (Ek Tablo 9). 2024/25 piyasa yılında ABD doları cinsinden çeltik ithalat değerinin bir önceki sezona kıyasla %49,4 artarak 27 milyon 105 bin dolara yükseldiği (Ek Tablo 15), pirinç ithalat değerinin (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat değerlerinin toplamı) ise %12 azalarak 231 milyon 464 bin dolara gerilediği tahmin edilmektedir (Ek Tablo 11).

TÜİK Genel Ticaret Sistemi verilerine göre; 2024/25 piyasa yılında pirinç ihracatının (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ihracat miktarlarının toplamı) bir önceki yıla göre %16,1 azalarak 247 bin 645 tona gerilediği tahmin edilmektedir (Ek Tablo 8). Aynı dönem çeltik ihracat miktarı bir önceki sezona oranla %169,3 artış göstererek 624 bin tona ulaşmıştır (Ek Tablo 12). ABD doları cinsinden pirinç ihracat değerinin (yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ihracat değerlerinin toplamı) bir önceki sezona kıyasla %13,2 azalarak 177 milyon dolara gerilediği (Ek Tablo 10); ABD doları cinsinden çeltik ihracat değerinin ise bir önceki sezona kıyasla %4 artarak yaklaşık 380 bin dolara yükseldiği tahmin edilmektedir (Ek Tablo 14).

Türkiye'de 2024/25 piyasa yılında gerçekleştirilen çeltik dış ticaret değeri ABD doları cinsinden ülkeler bazında değerlendirildiğinde; ABD'nin 15 milyon 447 bin dolar ithalat değeriyle ilk sırada yer aldığı tahmin edilmektedir. İkinci sırada ise 6 milyon 591 bin dolar ithalat değeri ile daha önceki piyasa yılında ilk sırada yer alan Bulgaristan gelmektedir. Geçtiğimiz piyasa yılında ikinci sırada yer alan Yunanistan'ın ise 4 milyon 878 bin dolarlık ithalatla üçüncü sırada yer aldığı tahmin edilmektedir (Ek Tablo 15). Çeltik ihracat değerleri açısından ön planda olan ülkelerin 148 bin ABD doları ile Suriye, 107 bin ABD doları ile Rusya ve 44 bin ABD doları ile Ukrayna olduğu tahmin edilmektedir (Ek Tablo 14).

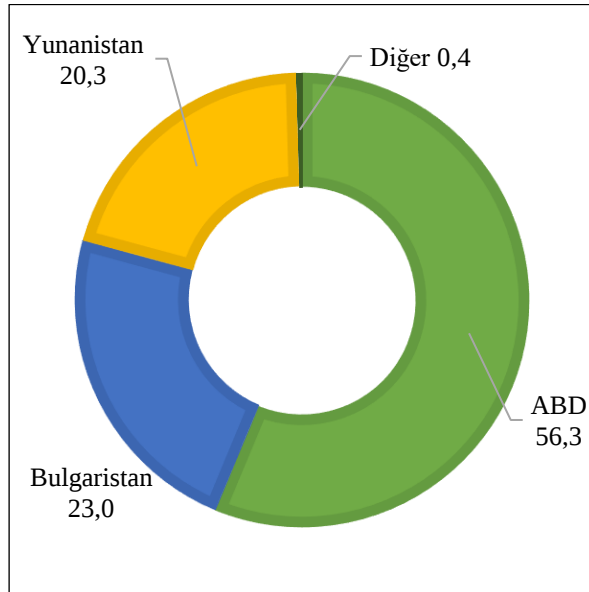
Türkiye'de 2024/25 piyasa yılında gerçekleştirilen pirinç dış ticaret değeri ABD doları cinsinden ülkeler bazında değerlendirildiğinde ise; Çin'in 63,8 milyon dolar ithalat değeriyle ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İkinci sırada ise 58,6 milyon

dolar ithalat değeri ile Hindistan gelmektedir. Önceki sezon üçüncü sırada yer alan Arjantin ise 30,3 milyon dolar ithalat değeri ile üçüncülüğünü korumuştur (Ek Tablo 11). Pirinç ihracat değerleri açısından ön planda olan ülkelerin 66,3 milyon ABD doları ile Suriye, 17 milyon ABD doları ile Ukrayna ve 15,4 milyon ABD doları ile Libya olduğu tahmin edilmektedir. Libya bir önceki sezondaki ikinciliğini bu sezon Ukrayna'ya devretmiş ve kendisi üçüncü sırada yer almıştır (Ek Tablo 10).

2024/25 piyasa yılında Türkiye çeltik ithalatında iki ülkenin ön plana çıktığı tahmin edilmektedir. İlk sırada 28 bin 007 ton ile ABD, ikinci sırada ise 11 bin 436 tonla Bulgaristan, üçüncü sırada ise 10 bin 124 ton ile Yunanistan yer almaktadır. Yunanistan'ı sırasıyla 207 ton ile İtalya ve 11 ton ile Vietnam izlemektedir (Ek Tablo 13).

Söz konusu sezon tahminlerinde Türkiye'nin çeltik ithalatı gerçekleştirdiği ülkelerin payları Grafik 15'te verilmiştir.

Grafik 15. Türkiye'nin çeltik ithalatında önemli ülkelerin payları (2024/25, %)

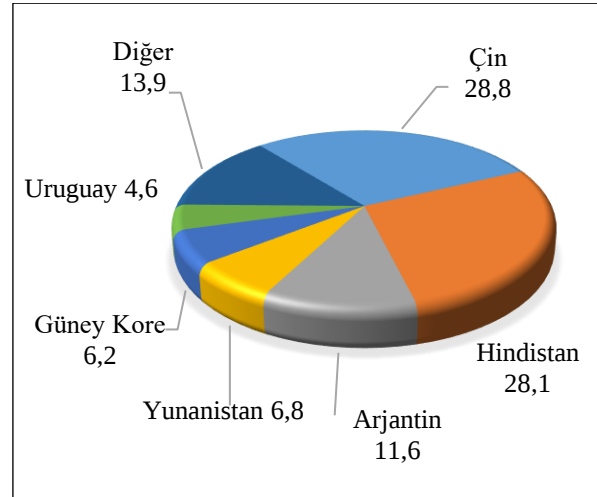
Kaynak: Ek Tablo 13

2024/25 piyasa yılında Çin'den 93 bin 859 ton pirinç ithalatı yapılmış olduğu tahmin

edilmektedir. İthalatta lider konumda olan Çin'i, 91 bin 713 ton ile Hindistan ve 37 bin 786 ton Arjantin izlemektedir (Ek Tablo 9).

2024/25 tahmini verilerine göre, Türkiye'nin pirinç ithalatını gerçekleştirdiği önemli ülkelerin payları Grafik 16'da verilmiştir.

Grafik 16. Türkiye'nin pirinç ithalatında önemli ülkelerin payları (2024/25, %)*

Kaynak: Ek Tablo 9

*(Yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat miktarlarının toplamına göre oranları)

2024/25 piyasa yılında Türkiye pirinç ihracatında üç ülkenin ön plana çıktığı tahmin edilmektedir. İlk sırada 97 bin 756 ton ile Suriye, ikinci sırada 27 bin 146 tonla Ukrayna ve üçüncü sırada 20 bin 459 tonla Libya yer almaktadır. Libya'yı sırasıyla 15 bin 126 ton ile Irak, 14 bin 511 ton ile Belçika ve 11 bin 230 ton ile Filistin izlemektedir (Ek Tablo 8). Çeltik ihracatı ise 624 ton olup Suriye, Rusya, Ukrayna ve Azerbaycan ihracatında önde gelen ülkeler arasında yer almaktadır (Ek Tablo 12).

5.3. Fiyatlar ve Parite

Türkiye'de 2024 dönemi çeltik hasadı 6 Eylül'de başlamış, 15 Kasım'da tamamlanmıştır. 2024/25 piyasa döneminde TMO tarafından 13 Eylül 2024'de açıklanan çeltik alım fiyatları şöyledir: 55 randımanlı

Baldo çeşit için 31.000 TL/ton, 58 randımanlı Cammeo çeşit için 30.000 TL/ton, 58 randımanlı Toros çeşit için 28.500 TL/ton, 60 randımanlı Osmancık çeşit için 25.000 TL/ton, 60 randımanlı Ronaldo-Vasco çeşit için 23.500 TL/ton, 65 randımanlı Luna çeşit için ise 22.000 TL/ton fiyat belirlenmiştir (TMO, 2025a).

TÜİK verilerine göre; Türkiye’de Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi 2024 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre %2, bir önceki yılın Aralık ayına göre %20,3, bir önceki yılın aynı ayına göre %31,1 on iki aylık ortalamalara göre ise %52,3 artış göstererek 659,1 olmuştur.

Türkiye’de 2023/24 sezonunda ortalama 22,8 TL/kg olan çeltik üretici fiyatının, 2024/25 piyasa dönemi başlangıcı olan 2024 yılı Eylül ayında 24,8 TL/kg’a ulaştığı tahmin edilmektedir. Ulaşılan bu değer bir önceki aya göre artış oranı %2,9 iken, bir önceki yılın aynı ayına göre %24,5 artış söz konusudur. Sezon üretimi dolayısıyla arzın fazla olmasına rağmen ilerleyen aylarda üretici fiyatlarında artış trendi göze çarpmıştır. 2024 yılı Eylül ayından itibaren artış eğiliminde olan üretici fiyatları 2025 yılının Nisan ayında en yüksek seviyesine ulaşmış (30,2 TL/kg) ve Haziran ayında düşme yaşamakla birlikte artış trendine girerek piyasa dönemini 31,3 TL/kg ile kapatmıştır. 2024/25 piyasa yılında ortalama çeltik üretici fiyatının bir önceki sezona göre %23,1 artış göstererek 28,1 TL/kg’a ulaştığı tahmin edilmektedir (Ek Tablo 16).

Tüketici Fiyat Endeksi 2024 Eylül ayında bir önceki aya göre %3, bir önceki yılın Aralık ayına göre %35,9 bir önceki yılın aynı ayına göre %49,4, on iki aylık ortalamalara göre ise %63,5 artış göstermiştir. Ana harcama gruplarından gıda ve alkolsüz içeceklerin TÜFE (2003=100) içerisindeki ağırlığı %25’tir. Bu grup içerisinde pirinç “ekmek ve

tahıllar” başlığı içerisinde değerlendirilmiş olup söz konusu grupta endeks bir önceki aya göre %1,4, bir önceki yılın Aralık ayına göre %33,2, bir önceki yılın aynı ayına göre %42,9 on iki aylık ortalamalara göre ise %57,5 artış göstermiştir.

6. TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ (2025/26)

2025/26 sezonunun çeltik ekimleri bölgeye göre değişiklik göstermekle birlikte 2025 yılının ilkbahar ve yaz aylarında başlamıştır. Hava koşullarının uygunsuz olması ve sulama kısıtı ile ilgili sorunların devam etmesi nedeniyle 2025/26 sezonunda Türkiye çeltik üretiminin olumsuz etkileneceği öngörülmektedir. Nitekim TÜİK tarafından yayımlanan Bitkisel Üretim İkinci Tahminlerine göre 2025 yılında Türkiye’de çeltik üretimi bir önceki yıla göre %4,1 azalarak 977 bin tona gerileyecektir.

6.1. Üretim, Ticaret ve Fiyatlar

İklim değişikliği, su kaynaklarındaki azalma ve su talebindeki artış, güvenilir gıdaya olan talep, gıda fiyatlarındaki dalgalanmalar, iç/dış göçlerden kaynaklanan nüfus hareketliliği, doğal afetler vb. faktörler tüm ülkeleri etkilemektedir. Bu nedenle bütün dünya genelinde nüfus, iklim, toprak, topoğrafya, su ile bitki örtüsü gibi unsurlar dikkate alınarak kısa, orta ve uzun vadeli planların oluşturulması ve her türlü muhtemel olumsuzluklara karşı hazırlıklı olunması gerekmektedir. Bu minvalde Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) da tarım, orman ve su kaynaklarında sürdürülebilir ve güvenli bir gelecek sağlamayı öncelikli olarak ele almakta olup faaliyetlerini bu doğrultuda yürütmektedir. Toprak ve su kaynakları ile orman alanlarının korunması temelinde üretimde verim ve kaliteyi artırmaya yönelik çalışmalara öncelik verilmektedir. Çünkü tarım ve ormancılık Türkiye’nin sosyoekonomik yapısında önemli sektörlerin başında gelmekte ve önemli katkılar sunmaktadır. Arz talep dengesini gözetken planlı üretim yapısıyla, uluslararası rekabet gücünü artıran, ileri teknolojiye dayalı, altyapı sorunlarını çözmüş, verimliliği yüksek, sürdürülebilir bir tarım orman sektörünün oluşturulması amaçlanmaktadır (TOB, 2025a).

Bu kapsamda yıllardır ülke gündeminde olan üretim planlaması süreci, suyu merkeze alarak bütüncül bir yaklaşımla başlatılmıştır. Yeterli, güvenilir, erişilebilir ve sürdürülebilir

tarımsal ürün arzını sağlamak için ilk olarak tarımsal üretim planlaması kapsamında; üç yıllık üretim planlarının yapılmasına yönelik; 81 ilde üreticiler, üretici temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, kamu ve üniversitelerin yer aldığı teknik komiteler kurulmuştur. Yeni sistem ile birlikte üreticilerin korunup güçlendirilmesi, tüketicilerin de daha uygun şartlarda gıdaya erişim imkânı bulmasına katkı sağlamak istenmektedir (TOB, 2024).

TOB biyolojik çeşitliliğin korunması, toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımının sağlanması, arz güvencesini sağlamak amacıyla tarımsal üretimde kalite ve verimliliğin artırılması, gıda güvencesi ile güvenilirliğin teminat altına alınması vd. için gerekli politikalar uygulamakta ve bu uygulamaların geliştirilmesine öncelik vermektedir. Üretimin teşvik edilmesi ve yönlendirilmesi amacıyla üreticilere destekler verilmekte ve bu verilen destek oranları yıldan yıla arttırılmaktadır (TOB, 2022). Çeltik için verilen başlıca destek kalemleri ise şöyledir:

“2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar”ın 29 Ağustos 2024 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmesi ile birlikte geçmiş yıllarda uygulanan destekleme programları daha etkin bir yapıya kavuşturularak üç yıllık yeni bir destekleme programı oluşturulmuştur. Destekler daha sade ve etkin hale getirilmiş, her kategori

için destek katsayısı belirlenmiştir. Buna göre birim destek katsayı değeri ve destekleme tutarı her yıl yeniden belirlenmesi planlanmıştır. Bitkisel üretim desteklemeleri Temel Destek, Planlı Üretim Desteği, Üretimi Geliştirme Desteği ve Diğer desteklerden oluşmaktadır. 2025 üretim yılı için temel destekler içerisinde 4. kategoride yer alan çeltik için destek katsayısı 2,25 olarak hesaplanmıştır. İlgili üretim yılında üretim desteği kapsamında organik tarım ve iyi tarım uygulamalarında 3. Grupta yer alan çeltik için bireysel için katsayı: 0,4, grup için ise katsayı : 0,2 olarak belirlenmiştir. Üretimi geliştirme desteği kapsamında ise destek katsayısı 0,56 olarak belirlenmiş olup 173,6 TL/da destek ödemesi planlanmıştır (RG, 2024, TOB, 2025b).

14 Eylül 2025 tarihinde yayınlanan “2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar”a göre ise, 2026 üretim yılı için çeltikte destek katsayı değeri 2025 yılı ile aynı olmak üzere 2,25 olarak belirlenmiş olup dekara 697,5 TL/da temel destek ödenmesi planlanmıştır (RG, 2025).

Türkiye tarımsal üretiminde önem arz eden ve çeltikte de önemli olan sulama sorunu çözümüne yönelik olarak sulama yatırımlarına önem verilmektedir (TOB, 2022). Tarımının gerektirdiği su tüketimi açısından değerlendirildiğinde çeltik, üretim sürecinde damla sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması gereken ürünlerin başında gelmektedir. Çeltik yetiştiriciliğinde klasik tava sulama yöntemi yerine damla sulama yöntemi kullanarak %50’den fazla su tasarrufu sağlamak, su kısıtından dolayı çeltik ekim alanlarının arttırılmasının önündeki engeli kaldırmak, sertifikalı tohum kullanılması ile birim alandan daha fazla ve kaliteli ürün alınmasını sağlayıp çeltik

ithalatını azaltmak, aşırı sudan dolayı toprağın biyolojik yapısının bozulmasının önüne geçmek, yer altı sularının kirlenmesini önlemek, sivrisinek problemi oluşmasının önüne geçmek ve kimyasal ilaç kullanımının azaltılması amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü tarafından "Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesi Projesi" kapsamında kabul edilerek finanse edilen %75 devlet, %25 üretici katkılı “Damlaya Damlaya Çeltik Olur” Projesi devreye konulmuştur. Proje ile su sarfiyatının azaltılmasının sağlanarak eğimli alanlarda çeltik üretiminin sağlanması hedeflenmektedir. Az suyla daha fazla ürün alımının sağlanması sayesinde ekim alanının önümüzdeki yıl daha da artacağı belirtilmektedir. Halihazırda proje ile hem ekim alanının artmasına hem de üründe kalite artışına katkı sağlanmıştır (Anonim, 2021, Anonim, 2022b, Anonim, 2024).

Çeltikte; damla sulama yönteminde dekar başına 800 ile 1.000 metreküp arasında su kullanılmakta bu şekilde eski klasik tava sulama yöntemine göre %50’den fazla su tasarrufu sağlanarak su kaynaklarının israfının önüne geçilmekte ve kuraklığın yaşandığı günümüzde su tasarrufuna büyük katkı sağlanmaktadır. İlaveten söz konusu proje eğimli arazilerde bile çeltik yetiştirilmesine olanak sağlamaktadır (Anonim, 2021, Anonim, 2022b). Çanakkale’de 2021 yılından bu yana %75 hibe ile her yıl 3 bin dekar alanda uygulanan proje çerçevesinde 85 üreticiye 3 bin 200 dekar alanı ekmek üzere %75 hibe ile 70 bin kilogram çeltik tohumu dağıtılmıştır. “Damlaya Damlaya Çeltik Olur Projesi” sayesinde, damla sulama yöntemi ile çeltik ve yem bitkisi ekim nöbeti uygulamalarında su tüketiminde %70 tasarruf sağlanmış olup aynı zamanda tarımsal üretimde sürdürülebilirlik, doğal kaynakların etkin ve verimlilik kullanımına da katkı sağlanabilmektedir (Anonim, 2025).

Çeltikte Damla Sulama Sistemlerinin Kullanım Olanaklarının Araştırılması Projesi Türkiye’de çeltik üretimi yapılan farklı bölgelerde; Trakya Bölgesi-Kırklareli, Ege Menemen Ovası, Akdeniz Bölgesi Tarsus ve Karadeniz Bölgesi Bafra Ovasında Ar-Ge Projeleri 2021 yılı itibarıyla tamamlanmıştır. Proje çıktıları ilgili kurum ve kuruluşlar ile paylaşılarak suyun etkin ve tasarruflu kullanımına yönelik çalışmalar yapılmıştır (TOB, 2022). Bu çalışmaların çeltik üretiminde olumlu etkilerinin olduğu söylenebilir.

Türkiye’de çeltik üretimi dalgalanma eğilimindedir. Nitekim TÜİK tarafından yayımlanan Bitkisel Üretim 2. Tahminine göre, 2025 yılında Türkiye’de çeltik üretiminin önceki yıla göre %4,1 azalarak 977 bin tona gerileyeceği öngörülmektedir.

Türkiye’de 2025 yılı çeltik hasadı eylül ayının ikinci yarısından itibaren başlamıştır. TMO çeltik piyasalarını yakından izlemekte ve piyasaların seyrine göre politikaları şekillendirmektedir. Buna göre 2025/26 piyasa yılında TMO tarafından Mayıs ayı itibarıyla açıklanan çeltik fiyatları şöyledir: Cammeo (58 Rand.) - Casanova (58 Rand.), Keshan (58 Rand.), 35.000 TL/ton; Toros CL (58 Rand.) - Borandotto (58 Rand.), 33.000 TL/ton; Alba (60 Rand.), Ormanlı CL (60 Rand.), Rekor CL (60 Rand.), 27.000 TL/ton; Ronaldo (60 Rand.) - Vasco (60 Rand.), 27.000 TL/ton; Luna CL, Dante (65 Rand.) 25.250 TL/ton olarak belirlenmiştir (TMO, 2025b).

ABD Doları Türk Lirası karşısında değer kazanmaya devam etmekte olup buna bağlı olarak da mazot ve gübre gibi girdi fiyatları artış göstermektedir. Söz konusu durumun hem üretici hem de tüketici fiyatlarında da artış eğilimini sürdüreceği öngörülmektedir.

2025 Eylül ayında 33,6 TL/kg olan çeltik üretici fiyatında, bir önceki aya göre %7,1, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %35,3 artış söz konusudur. 2025 yılı ilk dokuz ay ortalama üretici fiyatı 29,9 TL/kg olup bir önceki yılın ilk dokuz aylık ortalamasına göre %23 artış yaşanmıştır.

USDA verilerine göre; 2025/26 sezonunda Türkiye’de çeltik ekim alanlarında bir önceki sezona göre %4,1; verimde ise %2,1 oranlarında azalma olacağı öngörülmektedir. Pirinç üretiminde de ekilen alan ve verimde beklenen azalışla doğru orantılı olarak bir önceki sezona göre %6 azalma olması öngörülmektedir. Söz konusu dönemde Türkiye’de yurtiçi pirinç tüketimine dair öngörülerde ise bir önceki pazarlama yılına göre %0,6’lık bir artış söz konusudur. 2025/26 pazarlama yılında ithalatın yaklaşık %25,7 artacağı, ihracatın ise %9,3 azalış göstereceği öngörülmektedir (Tablo 7).

Türkiye son birkaç sezondur pirinçte stok sorunu yaşamaktadır. 2025/26 sezonunda da sorun yaşaması muhtemeldir. Nitekim 2025/26 pazarlama yılı başında %37,9 azalarak 172 bin tona gerilemesi beklenen Türkiye pirinç stoklarının, yıl sonunda 2024/25’e göre daha da gerilemesi (%17,4) ve 142 bin tona düşmesi öngörülmektedir (Tablo 7).

Tablo 7. Türkiye’de arz ve kullanım öngörüsü

(Bin ton)	2024/25 (Tahmin)	2025/26 (Öngörü)	Değ. %
Başlangıç stokları	277	172	-37,9
Üretim	580	545	-6,0
İthalat	358	450	25,7
Toplam arz= Toplam kullanım	1.215	1.167	-4,0
İhracat	248	225	-9,3
Yurtiçi tüketim	795	800	0,6
Bitiş stokları	172	142	-17,4

Kaynak: USDA (Erişim tarihi: 01.12.2025)

7. TÜRKİYE’DE ÇELTİK TARIMI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Türkiye’de çeltik tarımı 3039 sayılı Çeltik Ekimi Kanunu doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Türkiye, çeltik üretimi açısından oldukça uygun iklim şartlarına sahiptir. Çeltik tarımında en önemli kısıtlardan biri sulama suyu ile ilgili problemlerdir. İnşası devam eden Hamzadere ve Çakmak Barajları ile çeltik üretiminin temel sorunu olan sulama sorununa büyük ölçüde çözüm getirilecek olunması, gelecek sezonlar için üretimde gerçekleşecek artış için umut vadetmektedir.

Türkiye, çeltik üretimi açısından oldukça uygun iklim şartlarına sahiptir. Sulama suyu bulunduğu sürece hemen hemen tüm illerde çeltik tarımı yapılabilmektedir. Bununla birlikte sulama suyu problemleri çeltik üreticileri için sorun teşkil etmekte ve çeltik tarımını kısıtlayan en önemli unsur olmaktadır. Özellikle kış aylarında yağışların da yetersiz olmasıyla çeltik ekiliş alanlarında daralma olabilmektedir (UHK, 2011). Bu minvalde su israfının önüne geçilmesi, baraj sularının etkin kullanımı, mevcut suyun ekiliş alanlarına dağıtımı konusunda geliştirilecek strateji ve doğru planlama önem taşımakta olup bu yönde çalışmalar yapılmaktadır.

Türkiye çeltik üretiminde ilk sırada yer alan Edirne’de inşa edilen Hamzadere Barajı Sulaması Projesi kapsamında 273 bin 350 dekar tarım arazisinin sulanması amaçlanmıştır. Hamzadere Barajı Sulaması Projesi kapsamında 2020 yılı öncesi İpsala, Keşan ve Enez İlçelerine ait 116.570 dekar tarım arazisi sulamaya açılmış olup 2020 yılında 6.400 metre uzunluğunda sulama kanalı inşaatı ve 40.000 metre borulu şebeke, 390 adet sanat yapısı imalatı yapılmıştır. Fiziki gerçekleşmesi %80 düzeyinde olan projede 2020 yılında yapılan imalatlar karşılığında ilave 15.000 dekarlık tarım arazisi sulamaya hazır hale getirilmiştir. Hamzadere Barajı Sulaması ile toplamda 131 bin 570 dekar tarım arazisi sulamaya hazır hale getirilmiştir (DSİ, 2020). 2022 yılında 2000 ha alan sulamaya açılmıştır (DSİ, 2024).

Trakya Bölgesinin GAP’ı olarak adlandırılan DSİ tarafından yapılan Çakmak Barajı’nın gövde inşaatı tamamlandığında 176.000.000 m³ su depolayabilmesi ve Edirne’nin Uzunköprü, Meriç, Havsa, Pehlivan köy ilçelerinde bulunan 67 köye ait 522.000 dekar tarım arazisine hizmet etmesi hedeflenmiştir (Aktoprak, 2019). DSİ tarafından Çakmak Barajı Sulama tesislerinin bir bölümünün 2020 yılından itibaren işletmeye açılması ile birlikte Ergene Ovası’nın çeltik yetiştiriciliğinde sulama suyu yetersizliği ve su kalitesine bağlı önemli sorunlar yaşanan bölümlerinde de verimli ve kaliteli çeltik yetiştirilmeye başlanmıştır. Edirne’nin diğer bölgelerinde ve Meriç Nehri Ovası’nda olduğu gibi Ergene Nehri Ovası’nda da yaklaşık 60 bin dekar alanda, modern teknikler kullanılarak yapılan çeltik yetiştiriciliği ile Türkiye ekonomisine önemli ölçüde katkı sağlanmaya başlanmıştır (DSİ, 2021). 2022 yılında Edirne’de kısmi olarak tamamlanan Çakmak Barajı Sulaması 1.Kısım tesisinde 1.300 ha alan daha sulamaya açılmıştır (DSİ, 2023). Bu miktara 2023 yılında 1.650 ha alan daha (DSİ, 2024) ve 2024 yılında ise 1.250 ha alan daha eklenmiştir (DSİ, 2025).

Trakya’da yapımı devam eden Çakmak ve Hamzadere Barajları bittiğinde bazı bölgelerde su riskinin ortadan kalkması ve ekim alanındaki artışa da bağlı olmak kaydıyla üretimde artış sağlanacaktır (UHK, 2011). Başka bir ifadeyle bu projelerin tamamlanmasıyla, çeltik üretiminin temel

sorunu olan sulama sorununa büyük ölçüde çözüm getirilecek olunması, gelecek sezonlar için üretimde gerçekleşecek artışın göstergesidir.

Çeltik tarımında önemli konulardan biri de münavebe sorunudur. Çeltik su içinde yetişen bir bitki olduğu için tuzlu toprakları sürekli yıkanma nedeniyle ıslah eden bir yapıya sahiptir. Bununla birlikte üst üste 4-5 yıl çeltik tarımı yapılırsa taban suyu yüksek yerlerde toprakta daha fazla bir tuzluluk görülmesine ve o tarlada çeltikten başka bir ürünün tarımının yapılamamasına yol açmaktadır (UHK, 2011). Başka bir ifadeyle toprak yapısında bozulmaya yol açmaktadır. Toprak yapısının bozulması ise beraberinde verim kaybını da getirecektir. Söz konusu alanlarda toprak analizlerinin yapılması ve bu analiz sonuçlarına göre toprağın ihtiyaç duyduğu maddelerin verilerek toprakta iyileştirme yapılması önem taşımaktadır.

Çeltik üretiminde görülen en önemli hastalık ve zararlı sorunu; yanıklık hastalığı, kök boğazı çürüklüğü ve helminthosporium'dur. Bu hastalık ve zararlılar özellikle Marmara Bölgesi ve Karadeniz Bölgesi'nde önemli ürün kayıplarına neden olabilmektedir. Çeltik üretiminde yabancı ot kontrolünde de bazı sıkıntılar yaşanabilmektedir. Bu hastalık, zararlı ve yabancı otlarla mücadelede en uygun yöntemin uygulanması, dayanıklı çeşitlerin ıslah edilmesi ve bu yönde çalışmalara ağırlık verilmesi önem taşımaktadır (UHK, 2011). Bu minvalde TOB çeşitli çalışmalar yürütmekte olup 2022 yılında Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü sorumluluğunda bulunan "Markör Destekli Geri Melez Seleksiyon Yöntemi Kullanılarak Yanıklık Hastalığına Karşı Dayanıklı Çeltik Çeşidi Geliştirmek Projesi" bu önemli çalışmalar arasında yer almaktadır (TOB, 2023).

Pirincin işlenmesi ve muhafazasında çeltik standardının sağlanması önemlidir. Bilhassa eski teknolojilerle ve geleneksel yöntemlerle yapılan kurutma işleminde ürün nemi istenilen düzeye düşürülemediğinden aflatoksin oluşmakta ve buna bağlı olarak da ürün kayıpları yaşanmaktadır. Türkiye'de özellikle Karadeniz ve Orta Anadolu Bölgeleri'nde konuya ilişkin sorunlar yaşanmaktadır. Sorunun çözümü için üreticilerin modern kurutma ünitelerine yönlendirilmeleri ve/veya bu tarz ünitelere sahip olmaları için çeşitli desteklerden yararlandırılmaları gerekmektedir (UHK, 2011).

Çeltikte kurutma işlemi ürün kalitesi açısından önemli olup klasik olarak güneşte kurutma yöntemi yerine en yüksek randımanlı kurutma yöntemi olan gölgede kurutma yöntemi tercih edilmeli ve bu yöntem çiftçilere öğretilmelidir. Böylece fazla ürün alındığı dönemlerde en az kayıpla stoklama yapılabilecek, şiddetli kuraklıkların görüldüğü, ekiminin sekteye uğradığı dönemlerde mevcut stoklar devreye sokulabilecek ve ithalatın payı azaltılabilecektir. Bununla beraber organik tarım kapsamında çeltik yetiştiriciliği yapan çiftçilerin organik çeltik yetiştiriciliği konusunda eğitilmesi ve yeniliklerden haberdar edilmesi de çeltik üretiminde katkı sağlayacaktır (Taşlıgil ve Şahin, 2011).

Çeltik kurutulduktan sonra bile önemli ölçüde nem ihtiva eden bir üründür. Bu nedenle gerekli depolama ve altyapı tesislerinin kurulmasına ihtiyaç bulunmaktadır (Taşlıgil ve Şahin, 2011). Gerekli depolama ve altyapı tesisleri bakımından lisanslı depoculuk sisteminin yaygınlaşmasının sağlanması, ürünün sağlıklı koşullarda muhafazası ile olası ürün kayıplarının önlenmesi açısından önemli bir uygulamadır (UHK, 2011).

Gıda güvenliği çağın önemli sorunlarından biri olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Bu minvalde pirinç pazarında yaşanan kayıt dışı satışların engellenmesi ile gerek gıda güvenliği gerek haksız rekabet ve gerek ise vergi kaçırma gibi sorunların önüne geçilebilecektir.

TMO verilerine göre, Türkiye’de 111 adet faal durumda çeltik fabrikası bulunmaktadır. Bu fabrikaların kurulu Çeltik üreticilerinin büyük bir kısmı ürünlerini Kasım ayında ve büyük oranda tüccarlara satmaktadır. İç piyasada fiyatların oluşmasında aynı zamanda ithalat politikaların da etkisi bulunmaktadır. En fazla çeltik fabrikası 39 ile Edirne’de bulunmakta olup Edirne’yi 22 fabrika ile Balıkesir, 16 fabrika ile Samsun ve 12 fabrika ile Mersin izlemektedir (Anonim, 2022a). Alınacak önlemler sayesinde kurulu fabrikaların yüksek kapasitelerde çalışması sağlanabilecektir. Bu sayede ise hem üretim miktarında hem de istihdamda artış mümkün olabilecektir. Diğer yandan Türkiye’de çeltik işleme tesisleri üretim bölgelerine ve limanlara çok yakındır. Söz konusu bu durum hem transit ticaret hem de ihracat açısından önemli bir fırsattır (Özçelebi ve Yılmaz, 2020).

Çeltik üretiminde kullanılan girdi (mazot, elektrik, kimyasal gübre, ilaç vd.) fiyatları, pirinç ithalatı yaptığımız (Bulgaristan, ABD, Rusya Federasyonu, Portekiz gibi) başlıca ülkelerin fiyatları ile karşılaştırıldığında oldukça yüksektir. Bu da ülkemizde üretim maliyetini artırmakta ve ucuz maliyetli ithal pirinç ile rekabeti zorlaştırmaktadır. Rekabeti oluşturan koşullar sağlanıncaya kadar, çeltik üreticisinin düşük fiyatlı ürünlere karşı korunması gerekmektedir. Diğer yandan Türkiye’nin çevresindeki ülkelerin çoğu pirinç ithalatçısı konumundadır. Bundan dolayı dahilde işleme rejimi ve bu sistemin sektörün önünü açacak şekilde düzenlenmesi

çok önemlidir. Öyle ki, geçmiş yıllarda ithalatçı konumunda olan Türkiye özellikle Orta Doğu ülkelerine pirinç satışı yapmaya başlamış ve bu rejim kapsamında ülkemize döviz kazandırmaya başlamıştır (TOB, 2019).

Çeltik üreticilerinin büyük bir kısmı ürünlerini Kasım ayında ve büyük oranda tüccarlara satmaktadır. İç piyasada fiyatların oluşmasında aynı zamanda ithalat politikalarının da etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle pirinç ithalatında dış ticaret politikalarının GATT kuralları çerçevesinde ve üretici lehine geliştirilmesi yararlı olacaktır.

Çeltik su içerisinde yetişen bir ürün olması nedeniyle dünyayı etkisi altına alan iklim değişiminden de oldukça fazla etkilenmektedir. Ekim dönemlerinde değişiklik yapmak, değişen iklime uyumlu çeşitlerle üretim yapmak vb. uygulamalar söz konusu etkiyi minimize etmek açısından önemlidir.

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. Dünya pirinç verileri

		2022/23	2023/24	2024/25*	2025/26**			2022/23	2023/24	2024/25*	2025/26**
Ekilen alan (bin hektar)	Hindistan	47.832	47.828	51.423	51.500	Verim (ton/hektar)	Avustralya	9,77	10,71	10,86	10,69
	Çin	29.450	28.949	29.007	29.000		Uruguay	9,51	8,87	8,56	8,74
	Bangladeş	11.600	11.750	11.400	11.800		Mısır	8,70	8,70	8,44	8,44
	Endonezya	11.300	11.000	11.400	11.200		Türkiye	9,05	8,65	8,93	8,74
	Tayland	11.072	10.650	10.880	10.800		ABD	8,28	8,56	8,69	8,56
	Diğer	55.841	57.316	58.047	57.517		Peru	8,34	8,10	8,21	8,76
	Dünya	167.095	167.493	172.157	171.817		Dünya	4,62	4,67	4,70	4,71
Başlangıç stokları (bin ton)	Çin	113.000	106.600	103.000	103.500	Bitiş stokları (bin ton)	Çin	106.600	103.000	103.500	104.500
	Hindistan	34.000	35.000	42.000	46.000		Hindistan	35.000	42.000	46.000	45.500
	Vietnam	3.605	3.620	2.985	3.135		Endonezya	4.700	6.170	5.470	4.570
	Filipinler	3.103	3.378	3.403	3.798		Tayland	4.349	2.213	3.108	3.708
	Endonezya	2.900	4.700	6.170	5.470		Filipinler	3.378	3.403	3.798	3.498
	Diğer	27.773	27.205	21.740	25.313		Diğer	26.476	22.512	25.340	24.925
	Dünya	184.381	180.503	179.298	187.216		Dünya	180.503	179.298	187.216	186.701
Üretim (bin ton)	Çin	145.946	144.620	145.275	146.000	Yurtiçi tüketim (bin ton)	Çin	154.994	148.115	145.957	146.700
	Hindistan	135.755	137.825	150.000	151.000		Hindistan	114.510	116.396	122.000	126.500
	Bangladeş	36.350	37.000	36.600	37.500		Bangladeş	37.300	37.600	38.000	38.500
	Endonezya	33.900	33.020	34.100	33.600		Endonezya	35.600	36.200	35.500	35.300
	Vietnam	27.140	27.200	26.950	26.300		Vietnam	22.400	22.500	22.600	22.700
	Diğer	137.837	144.175	147.908	147.058		Diğer	158.073	160.778	165.383	168.860
	Dünya	516.928	523.840	540.833	541.458		Dünya	522.877	521.589	529.440	538.560
İthalat (bin ton)	Vietnam	3.500	3.700	4.000	4.100	İhracat (bin ton)	Hindistan	20.245	14.429	24.000	25.000
	Filipinler	3.750	4.500	5.425	5.000		Tayland	8.736	9.886	7.200	7.200
	AB	2.320	2.109	2.400	2.200		Vietnam	8.225	9.035	8.200	7.900
	Nijerya	2.275	1.885	2.900	3.000		Pakistan	3.757	6.527	5.800	5.300
	Irak	2.194	2.119	2.200	2.200		Kamboçya	3.450	3.700	4.000	4.100
	Diğer	43.540	39.073	41.486	42.197		Diğer	11.095	13.265	12.686	12.610
	Dünya	57.579	53.386	58.411	58.697		Dünya	55.508	56.842	61.886	62.110
Toplam arz (bin ton)	Çin	263.330	252.747	250.610	252.100	Toplam kullanım (bin ton)	Çin	263.330	252.747	250.610	252.100
	Hindistan	169.755	172.825	192.000	197.000		Hindistan	169.755	172.825	192.000	197.000
	Endonezya	40.300	42.370	40.970	39.870		Endonezya	40.300	42.370	40.970	39.870
	Bangladeş	39.716	39.433	39.733	40.428		Bangladeş	39.716	39.433	39.733	40.428
	Vietnam	34.245	34.520	33.935	33.535		Vietnam	34.245	34.520	33.935	33.535
	Diğer	211.542	215.834	221.294	224.438		Diğer	211.542	215.834	221.294	224.438
	Dünya	758.888	757.729	778.542	787.371		Dünya	758.888	757.729	778.542	787.371

Kaynak: USDA. *2024/25 verileri tahmin; 2025/26** verileri öngörü (Erişim tarihi: 22.08.2025)

Ek Tablo 2. FAO pirinç fiyatları endeksi (2014-2016=100)

Piyasa Yılları		Tüm pirinç	Japonica	Indica	Aromatic	Glutenli
2020		110,2	89,6	114,4	97,6	124,0
2021		105,8	101,4	112,2	86,9	87,3
2022		108,8	129,4	110,2	102,0	88,5
2023		132,0	136,8	138,1	113,5	103,5
2024		133,1	101,5	144,7	102,9	107,4
2024	Ağustos	134,0	98,3	145,4	105,8	108,1
	Eylül	133,1	97,8	144,8	103,0	111,2
	Ekim	125,7	98,4	134,6	101,6	117,4
	Kasım	120,7	98,0	129,0	98,2	108,7
	Aralık	119,2	98,3	127,2	97,0	109,8
2025	Ocak	113,6	101,3	120,3	93,1	107,9
	Şubat	105,9	98,1	111,1	88,1	108,9
	Mart	104,1	94,3	108,9	88,2	107,2
	Nisan	104,9	97,9	109,4	90,5	102,8
	Mayıs	106,3	98,9	110,2	94,7	102,7
	Haziran	105,5	97,5	109,0	95,4	100,8
	Temmuz	103,5	97,9	106,6	94,7	98,6
	Ağustos	101,4	93,1	103,7	95,7	98,0
	Eylül	100,9	90,5	102,8	96,8	99,9
Sezon (Eylül -Ağustos)	2023/24	138,2	107,0	150,6	106,5	106,9
	2024/25	112,0	97,6	117,9	95,0	106,2

Kaynak: FAO (Erişim tarihi: 26.11.2025)

Ek Tablo 3. Seçili çeşitlerde uluslararası pirinç fiyatları (\$/ton)

Piyasa Yılları		Hindistan 25%	Vietnam %25	Vietnam 5%	Tayland B %100 Beyaz	Tayland A1 Super Beyaz kırık	ABD Uzun taneli Beyaz 2, %4	Pakistani Basmati
2020/2021		365,0	448,8	471,1	506,8	439,0	571,4	850,0
2021/2022		336,1	383,7	403,2	436,2	395,5	608,9	920,7
2022/2023		402,6	443,5	464,1	510,9	434,2	708,8	1.249,1
2023/2024			562,0	588,9	630,3	476,2	757,0	971,6
2024/2025		390,5	404,8	433,0	473,2	384,6	693,3	980,0
2024	Eylül	-	511,5	546,5	595,8	477,0	746,8	900,0
	Ekim	477,3	495,0	526,3	528,8	443,3	750,5	924,8
	Kasım	436,2	474,0	505,6	525,3	405,3	741,8	962,4
	Aralık	427,3	451,5	485,5	541,3	411,7	730,7	964,0
2025	Ocak	411,0	388,8	416,0	492,7	395,0	720,6	968,8
	Şubat	373,8	359,3	384,0	451,8	380,3	694,0	929,0
	Mart	359,3	359,5	386,5	439,7	362,3	675,8	924,8
	Nisan	361,3	370,0	396,8	429,3	353,8	675,1	955,5
	Mayıs	366,8	368,7	397,7	446,3	363,5	666,0	1.032,5
	Haziran	365,1	360,6	382,5	434,8	368,5	651,5	1.067,3
	Temmuz	356,9	354,7	379,3	402,0	333,0	650,9	1.066,0
	Ağustos	361,2	364,3	389,0	390,3	322,0	616,4	1.064,6
2023/24-2024/25 Değişim (%)		-	-28,0	-26,5	-24,9	-19,2	-8,4	0,9

Kaynak: FAO (Erişim tarihi: 26.11.2025)

Ek Tablo 4. Türkiye pirinç denge tablosu

Piyasa yılı	Üretim (Ton)	Ekilen alan (Hektar)	Üretim kayıpları (Ton)	Arz= Kullanım (Ton)	Kullanılabilir üretim (Ton)	İthalat (Ton)	Yurt içi kullanım (Ton)	Tüketim (Ton)	Tohumluk kullanım (Ton)	Kayıplar (Ton)	İhracat (Ton)	Stok değişimi (Ton)	Kişi başına tüketim (Kg)	Yeterlilik derecesi (%)
2003/04	223.200	65.000	4.464	344.021	218.736	125.285	315.451	299.953	8.400	7.098	13.937	14.633	4,3	69,3
2004/05	294.000	70.000	5.880	571.164	288.120	283.044	588.078	564.646	10.200	13.232	14.648	-31.562	8,0	49,0
2005/06	360.000	85.000	3.600	577.650	356.400	221.250	558.460	534.990	11.890	11.580	16.580	2.610	---	63,8
2006/07	417.600	99.100	4.180	581.400	413.420	167.980	580.030	555.320	11.270	13.440	16.790	-15.420	---	71,3
2007/08	388.800	93.900	3.888	621.276	384.912	236.364	636.651	612.874	11.268	12.510	20.948	-36.324	8,7	60,5
2008/09	451.995	99.500	4.520	631.096	447.475	183.621	591.436	556.993	19.900	14.543	36.494	3.165	7,8	75,7
2009/10	450.000	96.754	4.500	781.692	445.500	336.192	736.347	702.517	19.351	14.479	40.463	4.882	9,7	60,5
2010/11	516.000	99.000	5.160	786.107	510.840	275.267	563.376	526.974	19.800	16.602	105.874	116.857	7,2	90,7
2011/12	540.000	99.400	5.400	693.349	534.600	158.749	734.131	696.877	19.880	17.375	91.783	-132.565	9,3	72,8
2012/13	528.000	119.725	5.280	739.776	522.720	217.056	601.296	569.941	14.367	16.988	46.412	92.068	7,5	86,9
2013/14	540.000	110.592	5.400	854.814	534.600	320.214	667.701	637.055	13.271	17.375	34.770	152.343	8,3	80,1
2014/15	498.000	110.884	4.980	785.683	493.020	292.663	754.189	724.860	13.306	16.023	39.589	-8.095	9,3	65,4
2015/16	552.000	115.856	5.520	745.356	546.480	198.876	781.757	750.094	13.903	17.761	61.254	-97.655	9,5	69,9
2016/17	552.000	116.056	5.520	790.339	546.480	243.859	781.861	750.174	13.927	17.761	67.799	-59.321	9,4	69,9
2017/18	540.000	109.560	5.400	861.386	534.600	326.786	795.019	764.497	13.147	17.375	58.751	7.616	9,5	67,2
2018/19*	564.000	120.142	5.640	945.027	558.360	386.667	807.039	774.475	14.417	18.147	202.892	-64.904	9,4	69,2
2019/20	600.000	126.419	6.000	823.432	594.000	229.432	699.863	665.388	15.170	19.305	37.231	86.338	8,0	84,9
2020/21	588.000	125.398	5.880	983.179	582.120	401.059	716.601	678.263	15.048	23.290	224.333	42.245	8,1	81,2
2021/22	600.000	129.491	6.000	894.920	594.000	300.920	788.317	745.604	17.093	25.620	273.720	-167.117	8,8	75,4
2022/23	570.000	120.523	5.700	1.336.349	564.300	772.049	759.249	718.664	15.909	24.676	248.584	328.516	8,4	74,3
2023/24	540.000	112.121	5.400	881.765	534.600	347.165	744.947	705.936	14.800	24.211	310.239	-173.421	8,3	71,8

Kaynak: TÜİK (Erişim tarihi: 22.08.2025) *Dış ticaret verileri, 2018/19 piyasa yılından itibaren "Genel Ticaret Sistemi" ne göre verilmiştir.

Sezonlar çeltik ve pirinç için 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır.

HS: 1006 (Pirinç); HS: 100610 (çeltik), HS: 100620 (kavuzu çıkarılmış (kahverengi) pirinç), HS: 100630 (yarı veya tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç), HS: 100640 (kırık pirinç) GTİP kodları alınmıştır.

Ek Tablo 5. Türkiye’de illere göre çeltik verimi (kg/da)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Amasya	800	820	873	846	818	940	962	952	1023	975
Kırklareli	909	884	884	821	841	773	844	876	962	973
Karabük	900	868	849	798	867	847	871	904	974	840
Çorum	839	811	826	795	769	779	793	795	836	816
Balıkesir	760	755	788	752	748	740	799	770	798	814
Sinop	774	820	804	765	764	764	735	834	822	805
Edirne	805	804	872	845	842	803	798	840	825	804
Kastamonu	656	653	638	665	627	723	704	762	820	804
Tokat	700	673	679	658	697	681	726	738	819	800
Çanakkale	831	811	818	755	844	837	810	806	755	792
Tekirdağ	700	771	776	752	816	797	630	666	767	791
Bursa	811	778	786	708	725	723	747	735	790	788
Samsun	818	824	802	738	743	806	732	755	811	781
Düzce	786	743	748	647	667	699	724	707	725	768
Ankara	900	819	874	846	842	799	823	810	734	715
Kırıkkale	1.031	1.061	1.019	963	674	893	726	857	768	700
İstanbul	856	825	831	804	818	769	744	667	683	700
Çankırı	763	755	704	664	708	710	708	670	757	691
Artvin	--	--	--	--	--	552	544	522	633	623
Hatay	--	--	--	--	--	470	494	619	665	600
Mersin	698	680	693	681	648	641	640	525	630	524
Kahramanmaraş	429	379	400	367	400	383	434	476	512	514
Diyarbakır	487	468	475	468	470	458	434	457	499	492
Mardin	--	--	563	540	433	493	484	357	461	454
Hakkari	402	386	195	151	145	188	214	522	429	428
Şanlıurfa	450	434	383	375	413	328	423	398	410	420
Siirt	--	--	--	--	--	--	--	332	340	340
Bolu	291	218	195	339	346	322	438	264	234	337
Adıyaman	--	286	--	--	--	--	--	--	--	--
Bingöl	280	260	252	244	433	400	--	--	--	--
Iğdır	--	--	--	--	--	564	562	--	--	--
Osmaniye	602	602	599	--	--	--	--	--	--	--
TÜRKİYE	794	793	822	782	791	782	772	788	803	791

Kaynak: TÜİK (Erişim tarihi: 22.08.2025)

Ek Tablo 6. Türkiye’de illere göre çeltik ekilen alanlar (hektar)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Edirne	48.047	46.730	45.685	48.593	51.261	49.418	51.556	45.480	44.553	48.631
Samsun	14.982	15.630	16.597	18.056	18.436	19.739	20.931	18.883	19.410	22.230
Balıkesir	14.997	14.992	14.438	15.292	15.860	16.474	17.170	17.286	17.270	17.503
Çanakkale	11.052	10.744	8.237	8.347	11.024	11.228	12.109	12.046	6.868	12.903
Çorum	6.235	6.454	6.913	7.595	7.531	7.641	7.388	7.077	6.196	6.709
Çankırı	1.979	2.302	2.212	2.345	2.470	2.945	3.071	4.085	4.181	4.305
Sinop	3.883	4.079	4.132	4.208	4.310	4.407	3.809	2.805	3.010	3.777
Bursa	2.283	2.647	2.572	2.771	2.502	2.493	2.638	2.286	1.737	2.545
Tekirdağ	3.818	4.149	944	3.878	4.709	2.607	2.552	2.855	1.057	2.496
Kırklareli	2.651	2.600	2.083	2.545	2.109	1.799	2.039	1.666	1.512	1.734
Diyarbakır	1.748	1.386	1.353	1.587	1.491	1.569	973	905	1.444	1.249
Mersin	982	1.129	1.199	1.447	1.364	1.374	1.474	1.373	1.332	1.182
Kastamonu	911	954	1.022	1.110	1.150	1.150	1.160	1.145	1.162	1.180
Kırıkkale	510	478	350	500	500	500	515	525	537	565
Şanlıurfa	609	579	600	600	420	448	515	485	430	451
İstanbul	271	280	290	290	290	290	290	390	390	290
Düzce	229	229	220	218	226	132	152	197	216	219
Tokat	105	118	100	100	115	150	200	210	190	196
Amasya	164	159	124	124	127	200	188	170	124	180
Ankara	113	135	110	200	200	222	244	249	140	165
Hatay	--	--	--	--	--	114	152	132	60	140
Mardin	--	--	150	162	162	162	162	60	92	92
Karabük	40	46	39	46	45	45	45	47	47	45
Hakkari	140	125	130	70	60	40	45	28	35	36
Siirt	--	--	--	--	--	--	--	25	25	25
Kahramanmaraş	8	3	3	3	3	6	21	70	65	22
Bolu	18	17	19	23	24	23	35	35	33	20
Artvin	--	--	--	--	--	13	13	9	9	16
Adıyaman	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--
Bingöl	61	61	25	32	30	7	--	--	--	--
Iğdır	--	--	--	--	--	205	45	--	--	--
Osmaniye	21	28	15	--	--	--	--	--	--	--
Toplam	115.856	116.056	109.560	120.142	126.419	125.398	129.490	120.523	112.120	128.904

Kaynak: TÜİK (Erişim tarihi: 22.08.2025)

Ek Tablo 7. Türkiye’de illere göre çeltik üretimi (ton)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Edirne	386.907	375.850	398.534	410.681	431.658	396.993	411.525	382.189	367.352	391.101
Samsun	122.600	128.715	133.038	133.221	137.069	159.147	153.120	142.480	157.392	173.568
Balıkesir	113.994	113.121	113.829	114.939	118.620	121.935	137.187	133.136	137.778	142.538
Çanakkale	91.880	87.115	67.357	63.049	93.020	93.933	98.124	97.034	51.861	102.164
Çorum	52.298	52.321	57.076	60.354	57.904	59.493	58.579	56.243	51.802	54.720
Sinop	30.048	33.459	33.217	32.172	32.943	33.677	27.918	23.388	24.752	30.418
Çankırı	15.103	17.387	15.580	15.575	17.482	20.912	21.747	27.372	31.653	29.769
Bursa	18.507	20.604	20.212	19.607	18.137	18.015	19.709	16.808	13.719	20.066
Tekirdağ	26.723	31.997	7.329	29.151	38.444	20.778	16.070	19.002	8.101	19.749
Kırklareli	24.110	22.981	18.405	20.894	17.745	13.906	17.207	14.601	14.547	16.868
Kastamonu	5.975	6.227	6.521	7.377	7.207	8.316	8.129	8.645	9.525	9.493
Mersin	6.854	7.679	8.308	9.847	8.847	8.814	9.436	7.215	8.388	6.193
Diyarbakır	8.514	6.487	6.427	7.421	7.015	7.187	4.228	4.138	7.197	6.140
Kırıkkale	5.256	5.065	3.567	4.816	3.368	4.464	3.738	4.501	4.120	3.956
İstanbul	2.321	2.309	2.410	2.333	2.372	2.229	2.158	2.601	2.663	2.030
Şanlıurfa	2.736	2.511	2.300	2.252	1.735	1.471	2.177	1.928	1.761	1.894
Amasya	1.310	1.305	1.081	1.047	1.041	1.880	1.809	1.619	1.264	1.755
Düzce	1.801	1.699	1.646	1.407	1.503	920	1.100	1.390	1.565	1.681
Tokat	734	794	679	658	802	1.022	1.452	1.550	1.556	1.568
Ankara	1.019	1.107	961	1.691	1.684	1.770	2.003	2.012	1.024	1.176
Hatay	--	--	--	--	--	533	751	814	399	840
Mardin	--	--	844	875	702	799	784	214	424	418
Karabük	362	402	331	367	390	381	392	425	458	378
Hakkari	565	484	146	98	87	75	96	141	148	154
Kahramanmaraş	36	11	12	11	12	23	89	333	333	113
Artvin	--	--	--	--	--	69	68	47	57	99
Siirt	--	--	--	--	--	--	--	83	85	85
Bolu	53	37	36	78	83	74	151	91	76	66
Adıyaman	--	4	--	--	--	--	--	--	--	--
Bingöl	170	158	63	79	130	28	--	--	--	--
Iğdır	--	--	--	--	--	1.156	253	--	--	--
Osmaniye	124	171	91	--	--	--	--	--	--	--
Toplam	920.000	920.000	900.000	940.000	1.000.000	980.000	1.000.000	950.000	900.000	1.019.000

Kaynak: TÜİK (Erişim tarihi: 22.08.2025)

Ek Tablo 8. Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre pirinç* ihracat miktarı (kg)

Ülkeler	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Suriye	153.112.533	76.240.272	70.950.630	46.042.263	62.054.208	70.472.474	72.936.413	67.254.048	78.894.855	97.755.670
Ukrayna	960	18.000	1.521.513	859.300	15.487.636	3.694.436	50.107.150	34.879.610	26.620.633	27.146.157
Libya	9.770.252	22.324.818	45.731.031	62.736.339	19.489.037	14.388.938	30.665.010	5.787.894	33.509.224	20.459.363
Irak	81.226.628	129.951.309	55.098.994	37.392.925	62.588.964	45.296.463	17.417.361	13.347.770	16.647.123	15.126.173
Belçika	4.422.846	1.991.108	2.900.597	7.373.374	2.726.287	8.243.948	15.238.003	6.203.116	15.759.856	14.510.793
Filistin Devleti	2.390.490	793.020	1.459.420	100.000	25.000	275.855	-	-	3.480.748	11.229.749
Birleşik Krallık	1.264.750	6.154.185	324.660	2.527.565	8.769.797	4.450.055	8.056.942	6.436.944	7.030.773	7.486.616
Ürdün	1.419.000	400.150	3.446.000	811.440	1.194.000	5.319.101	1.460.573	2.007.957	869.067	6.231.268
Kostarika	-	-	-	-	-	-	-	-	2.150.000	5.225.000
Cezayir	-	650.000	25.000	50.000	277.058	620.915	1.453.108	8.879.520	16.041.000	4.133.125
Diğer	36.401.027	55.649.963	51.968.240	32.445.978	62.356.190	59.682.490	59.510.358	87.541.782	94.085.881	38.341.253
Genel Toplam	290.008.486	294.172.825	233.426.085	190.339.184	234.968.177	212.444.675	256.844.918	232.338.641	295.089.160	247.645.167

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Genel Ticaret Sistemi (Erişim tarihi: 25.11.2025) *yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ihracat miktarlarının toplamı
Sezonlar 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır. HS: 1006 (Pirinç); HS: 100620 (kavuzu çıkarılmış (kahverengi) pirinç), HS: 100630 (yarı veya tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç), HS: 100640 (kırık pirinç) GTİP kodları alınmıştır.

Ek Tablo 9. Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre pirinç* ithalat miktarları (kg)

Ülkeler	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Çin	57.554	43.098.512	151.651.436	163.463.400	260.895.231	162.609.606	156.231.862	226.541.644	150.066.970	93.859.120
Hindistan	225.897.826	154.487.250	95.089.761	45.109.193	44.673.461	53.450.177	39.299.152	146.629.167	49.622.439	91.712.793
Arjantin	-	31.500.000	13.358.087	3.298.400	13.592.320	8.252.926	5.220.006	30.556.973	22.007.112	37.785.908
Yunanistan	22.433.673	35.529.080	52.972.875	39.444.300	18.379.250	20.940.764	1.093.715	26.277.894	13.119.342	22.244.572
Güney Kore	54.275	29.445	48.884	14.836	7.755	3.000.000	1.330	4.981	1.167	20.082.204
Uruguay	-	5.985.120	13.954.150	10.127.751	27.718.010	25.012.523	45.177.256	14.299.020	10.074.827	14.911.042
Vietnam	2.713.233	1.882.403	6.465.723	1.618.832	2.446.421	2.414.210	502.920	50.947.982	33.715.482	12.740.818
İtalya	27.520.725	31.704.349	38.755.749	25.605.815	19.384.118	28.522.913	7.453.423	7.907.450	11.829.437	9.405.940
Pakistan	15.564.635	6.795.884	7.519.573	6.741.020	11.049.368	6.702.171	8.398.619	7.675.015	4.366.549	8.791.494
Avustralya	-	-	-	-	-	11	1.226.600	2.137.623	4.380.744	2.940.340
Diğer	28.001.488	98.097.893	68.405.407	40.685.402	52.106.133	29.089.451	28.373.190	225.829.050	36.516.439	11.399.680
Genel Toplam	322.243.409	409.109.936	448.221.645	336.108.949	450.252.067	339.994.752	292.978.073	738.806.799	335.700.508	325.873.911

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Genel Ticaret Sistemi (Erişim tarihi: 25.11.2025) *yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat miktarlarının toplamı
Sezonlar 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır. HS: 1006(Pirinç); HS: 100620 (kavuzu çıkarılmış (kahverengi) pirinç), HS: 100630 (yarı veya tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç), HS: 100640 (kırık pirinç) GTİP kodları alınmıştır.

Ek Tablo 10. Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre pirinç* ihracat değerleri (ABD \$)

Ülkeler	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Suriye	71.132.874	37.383.268	38.535.738	21.050.069	26.120.141	31.239.482	40.219.191	45.497.528	55.173.131	66.319.020
Ukrayna	1.816	10.080	777.734	254.851	6.154.640	1.706.089	32.513.305	21.804.871	17.298.685	17.013.619
Libya	5.492.231	15.080.821	26.777.569	33.247.849	10.708.408	8.198.689	16.940.178	3.799.436	23.893.062	15.399.167
Irak	46.650.203	68.766.348	35.080.353	24.540.471	37.917.312	27.266.535	11.577.832	10.696.846	13.537.207	13.016.669
Filistin Devleti	2.248.916	548.249	1.122.981	81.660	13.250	214.241	-	-	2.660.364	8.155.807
Belçika	1.796.803	1.060.750	1.327.386	3.074.503	1.952.216	3.837.895	7.096.595	4.524.310	8.196.033	7.686.703
Ürdün	1.110.816	266.171	2.668.525	588.054	794.804	4.254.152	1.297.422	1.997.807	868.641	6.424.014
Kostarika	-	-	-	-	-	-	-	-	1.442.140	4.148.327
Birleşik Krallık	523.931	1.933.296	325.177	1.002.143	3.491.732	1.982.135	4.053.360	4.312.206	3.732.143	3.901.806
Arnavutluk	3.092	316.083	944.178	256.316	260.633	1.088.290	2.871.488	4.525.661	4.740.863	3.388.918
Mısır	210.962	2.528	4.462.669	99.264	5.759	1.984.363	1.295.426	811.287	2.006.107	3.027.735
Cezayir	-	260.104	14.416	20.000	118.635	330.191	911.116	5.487.210	10.426.687	2.827.163
ABD	547.568	585.380	649.403	757.370	1.079.917	650.268	1.452.350	1.556.393	2.551.152	2.427.138
Rusya Federasyonu	3.099	25.575	18.160	1.562	143.791	10.069	17.497	1.267.449	7.062.343	2.088.586
Lübnan	8.373.864	10.374.694	7.075.600	1.699.596	7.421.013	7.338.582	7.569.218	8.125.202	5.076.995	2.056.894
Belirlenemeyen Ülke ve Bölgeler	2.438.017	1.688.466	803.290	1.071.646	678.426	572.843	1.378.598	1.522.613	2.544.938	2.054.355
Almanya	325.236	366.693	467.861	369.507	953.555	507.642	880.885	668.171	1.251.360	1.742.595
Hollanda	59.263	51.323	37.148	79.237	59.040	670.164	279.325	343.750	1.815.607	1.721.797
Hırvatistan	-	-	137	-	1.124.142	1.128.338	1.683.589	1.998.872	2.032.334	1.465.176
Azerbaycan	177.499	211.072	182.587	559.983	1.966.546	349.056	175.989	2.349.517	5.524.440	1.092.512
Namibya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.057.901
K.K.T.C	965.901	995.858	1.499.203	833.236	959.011	1.086.508	1.749.784	1.488.475	1.203.597	942.429
Fas	-	115	238.131	-	1.414.210	1.826.677	1.022.975	1.904.772	3.025.392	784.701
İsveç	170.873	247.308	154.117	229.330	392.524	240.511	484.124	323.663	326.958	524.796
Suudi Arabistan	266.773	1.694.395	70.360	165.630	395.386	164.560	35.204	12.759.023	1.021.381	510.305
Bulgaristan	2.315	4.763	2.242	10.325	214.933	246.279	151.149	17.176	1.457.547	455.093
İsviçre	131.948	163.035	158.573	105.489	164.964	149.195	399.497	168.215	267.968	447.457
Küba	-	-	115	-	-	1.121	388	-	197.119	432.384
Diğer	6.311.676	14.315.518	14.672.012	13.898.188	17.373.134	14.489.376	20.394.428	28.894.785	24.864.649	6.069.314
Genel Toplam	148.945.676	156.351.893	138.065.665	103.996.279	121.878.122	111.533.251	156.450.913	166.845.238	204.198.843	177.182.381

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Genel Ticaret Sistemi (Erişim tarihi: 25.11.2025) *yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ihracat değerlerinin dolar cinsinden toplamı. Sezonlar 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır. HS: 1006 (Pirinç); HS: 100620 (kavuzu çıkarılmış (kahverengi) pirinç), HS: 100630 (yarı veya tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç), HS: 100640 (kırık pirinç) GTİP kodları alınmıştır.

Ek Tablo 11. Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre pirinç* ithalat değerleri (ABD \$)

Ülkeler	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Çin	17.093	17.642.182	62.507.698	65.338.483	102.890.532	72.676.003	90.191.682	148.587.287	104.315.215	63.836.439
Hindistan	89.798.949	74.008.500	51.026.624	23.786.612	25.168.488	27.598.817	20.737.290	95.778.632	40.599.562	58.568.535
Arjantin	-	13.989.729	8.996.705	2.657.473	10.007.770	6.369.267	4.110.029	36.788.846	21.489.541	30.287.747
Yunanistan	10.354.194	15.382.977	28.907.463	24.108.872	11.578.017	13.323.420	754.545	27.690.814	10.171.809	15.102.622
Uruguay	-	3.472.355	9.814.333	7.364.545	17.994.601	17.585.493	29.677.903	16.409.484	12.165.655	13.337.702
Güney Kore	28.778	20.833	27.239	56.126	28.995	969.250	3.704	13.055	2.989	12.534.159
İtalya	18.725.107	20.896.678	30.796.816	22.749.276	16.991.810	27.157.164	6.694.489	13.863.943	15.656.763	12.506.833
Vietnam	1.394.519	900.364	3.649.628	845.789	1.187.859	1.736.952	484.589	33.722.080	21.457.084	8.890.694
Pakistan	5.624.561	2.551.991	2.867.643	1.825.373	4.129.870	1.256.443	3.082.233	3.350.884	2.389.411	3.827.908
Avustralya	-	-	-	-	-	10	1.511.152	2.563.439	4.654.952	3.052.501
Ukrayna	67.500	-	809.600	1.353.000	2.849.143	4.243.148	-	-	3.937.851	3.037.500
Kamboçya	323.275	1.026.636	595.555	457.879	956.006	1.267.571	2.414.550	1.561.364	1.953.874	1.692.189
Tayland	3.349.993	17.493.216	3.727.856	3.541.463	4.095.356	2.880.536	6.973.263	77.800.698	7.863.795	1.325.288
Mısır	651.949	-	192.981	-	-	-	11	-	499.017	763.795
Portekiz	38.567	-	237.757	-	-	114.520	-	23.013	135.792	745.421
ABD	2.142.254	12.331.519	5.412.594	4.871.910	2.547.752	2.339.611	2.299.947	999.744	452.255	437.940
Kazakistan	-	-	-	-	-	26.400	429.654	194.035	249.101	365.356
İran	113.046	35.068	47.553	137.570	706.745	293.458	609.958	407.062	272.535	336.992
Paraguay	-	161.024	430.591	118.860	239.260	493.633	2.434.411	-	-	157.957
Avusturya	-	262	-	-	-	6	-	3.953	17.805	114.832
Rusya Federasyonu	943.617	6.346.150	11.293.705	4.354.915	9.229.972	6.049.397	2.698.702	583.568	5	93.125
Brezilya	98.876	-	-	385.699	1.954.720	768.733	165.005	2	-	90.003
Kırgızistan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	88.000
Bulgaristan	4.154.467	6.655.906	6.306.906	3.968.916	1.630.792	608.403	186.599	6.937.539	11.728.683	73.228
Özbekistan	59.250	-	-	-	-	-	-	-	149.447	56.120
İspanya	14.692	226	16.667	-	-	-	-	362.710	132.817	55.028
Hollanda	32.865	131	10.212	113.304	4.078	14.129	35.718	26.840	58.932	39.120
Şili	-	-	-	-	-	-	-	617.070	-	27.579
Diğer	990.062	798.552	6.850.994	4.421.222	6.275.331	368.237	88.835	29.624.589	2.703.799	18.964
Genel Toplam	138.923.614	193.714.299	234.527.120	172.457.287	220.467.097	188.140.601	175.584.269	497.910.651	263.058.689	231.463.577

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Genel Ticaret Sistemi (Erişim tarihi: 25.11.2025) *yarı/tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç, kahverengi pirinç ve kırık pirinç ithalat değerlerinin dolar cinsinden toplamı. Sezonlar 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır. HS: 1006 (Pirinç); HS: 100620 (kavuzu çıkarılmış (kahverengi) pirinç), HS: 100630 (yarı veya tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç), HS: 100640 (kırık pirinç) GTİP kodları alınmıştır.

Ek Tablo 12. Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre çeltik* ihracat miktarı (kg)

Ülkeler	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Suriye	181.909	45.500	-	-	3.000	-	7.500	-	146.520	340.910
Rusya Federasyonu	-	538.560	48.000	270.000	82.100	62.025	378.010	40.025	119.600	184.000
Ukrayna	-	2.000	-	56.600	43.600	38.440	520	132.000	88.000	44.000
Azerbaycan	49.210	2.645	720	-	21.143	3.900	22.480	5.000	59.006	22.000
Bulgaristan	6.000	6.000	-	24.000	10.000	41.400	20.000	45.400	46.540	12.480
Panama	3.375	4.615	4.653	3.881	5.883	5.000	4.650	7.445	3.205	3.219
Liberya	3.175	2.850	2.476	1.389	6.025	4.380	5.085	8.735	3.025	2.945
Antigua ve Barbuda	350	95	360	151	465	385	945	1.265	690	2.526
Kazakistan	6.972	2.000	2.500	-	-	42	11.330	-	-	1.900
Singapur	2.575	2.550	3.425	2.188	1.775	2.200	450	1.540	1.300	1.830
Diğer	20.554.236	3.346.839	62.528	17.704	26.618	18.837	15.765	16.225	65.503	7.908
Genel Toplam	20.807.802	3.953.654	124.662	375.913	200.609	176.609	466.735	257.635	533.389	623.718

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Genel Ticaret Sistemi (Erişim tarihi: 25.11.2025) *çeltik (kavuz içinde bulunan) ihracat miktarı (kg). Sezonlar çeltik ve pirinç için 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır. HS: 100610 (çeltik) GTİP kodu alınmıştır.

Ek Tablo 13. Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre çeltik* ithalat miktarı (kg)

Ülkeler	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
ABD	19.642.700	114.095.082	-	-	26.250.000	-	-	-	-	28.007.390
Bulgaristan	13.271.110	8.651.930	22.970.604	29.453.804	46.873.606	27.874.665	2.858.670	43.973.215	22.316.349	11.435.557
Yunanistan	509.660	8.312.677	10.259.000	10.724.460	42.281.830	3.150.002	-	2.926.990	3.986.800	10.124.283
İtalya	47.000	205.000	139.800	94.650	5.540.586	41.209	30.503	4.000	418.000	207.010
Vietnam	18.000	33.500	18.000	21.000	32.500	20.888	25.030	27.250	13.250	11.000
Belçika	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1.482
Tayland	1.000	1.350	6.305	2.857	549	200	460	100	500	460
Pakistan	769	4.950	4.101	3.950	3.000	2.750	3.550	7.256	1.000	275
Polonya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24
Hindistan	-	201	92.186	1.001	1.110	-	7.506	2	-	4
Diğer	65.490.181	63.754.959	32.197.674	47.275.845	57.268.607	72.709.898	10.971.541	9.295.430	1	-
Genel Toplam	98.980.420	195.059.649	65.687.670	87.577.567	178.251.788	103.799.612	13.897.260	56.234.243	26.735.901	49.787.485

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Genel Ticaret Sistemi (Erişim tarihi: 25.11.2025) *çeltik (kavuz içinde bulunan) ithalat miktarı (kg). Sezonlar 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır. HS: 100610 (çeltik) GTİP kodu alınmıştır.

Ek Tablo 14. Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre çeltik* ihracat değerleri (ABD \$)

Ülkeler	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Suriye	104.810	19.034	-	-	4.345	-	5.573	-	30.819	148.287
Rusya Federasyonu	-	93.260	32.550	74.991	58.291	49.422	221.993	40.521	90.972	107.386
Ukrayna	-	1.800	-	28.752	21.437	18.011	1.413	132.000	88.000	44.000
Azerbaycan	56.008	2.785	1.004	-	23.887	1.935	8.531	8.375	48.162	37.400
Bulgaristan	7.889	6.460	-	17.530	8.701	42.589	12.534	68.079	50.193	14.039
Liberya	4.362	3.509	3.360	1.562	6.882	6.070	8.492	16.198	4.616	4.503
Panama	4.697	7.157	8.190	5.558	7.401	6.635	7.276	11.985	4.899	3.950
Antigua ve Barbuda	494	111	511	335	592	528	1.776	2.029	937	3.429
Kazakistan	8.534	1.000	3.982	-	-	41	11.336	-	-	3.040
Yunanistan	-	-	598	6.568	128	287	142	214	140	2.796
Singapur	3.810	3.724	4.059	2.365	1.839	2.787	745	2.701	1.918	2.356
Malta	2.025	1.001	255	-	739	1.754	2.340	2.070	316	1.845
Marşal Adaları	3.376	1.785	2.338	2.598	2.466	2.514	3.030	4.662	2.498	1.448
Filipinler	465	920	165	1.584	3.419	1.851	2.807	3.570	1.330	1.110
Portekiz	600	175	708	100	5.124	1.882	1.979	3.303	2.446	1.074
Kırgızistan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	756
Hollanda	324	2.495	1.556	1.115	863	833	17	217	102	387
Almanya	1.415	-	3.723	-	885	3.512	2.175	1.740	2.194	280
Bermuda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	261
Hong Kong	3.258	4.151	3.443	2.364	3.226	3.867	1.123	340	943	250
Suudi Arabistan	-	165	1.530	-	-	-	-	330	269	225
Hırvatistan	-	-	-	-	-	-	-	330	79	181
Japonya	-	-	-	-	-	415	-	-	-	125
Sao Tome ve Prinsipe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	104
Ürdün	-	-	-	-	-	-	-	-	-	75
Finlandiya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	72
Barbados	-	-	-	-	-	-	-	42	396	56
Komorlar Birliği	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52
Diğer	7.643.864	1.185.737	72.108	9.128	9.309	7.544	8.641	8.707	33.835	217
Genel Toplam	7.845.931	1.335.269	140.080	154.550	159.534	152.477	301.923	307.413	365.064	379.704

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Genel Ticaret Sistemi (Erişim tarihi: 25.11.2025) *çeltik (kavuz içinde bulunan) ihracat değerleri (ABD Doları). Sezonlar 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır. HS: 100610 (çeltik) GTİP kodu alınmıştır.

Ek Tablo 15. Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla ülkelere göre çeltik* ithalat değerleri (ABD \$)

Ülkeler	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
ABD	8.379.781	40.602.992	-	-	17.843.244	-	-	-	-	15.446.895
Bulgaristan	3.911.325	2.201.701	7.682.199	10.007.043	19.109.319	14.593.906	1.029.012	28.806.679	15.566.852	6.590.728
Yunanistan	159.938	2.346.549	4.094.382	4.313.397	17.252.614	1.385.107	-	1.864.379	2.057.719	4.877.628
İtalya	72.423	230.904	167.619	92.274	3.390.933	43.564	31.338	8.324	501.426	177.538
Vietnam	10.323	22.118	12.633	15.001	23.490	19.907	26.021	23.242	12.640	10.086
Belçika	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1.017
Tayland	880	1.202	4.357	1.490	376	174	602	178	572	691
Pakistan	501	4.362	5.267	3.860	3.156	3.307	4.464	9.979	1.254	334
Polonya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19
Hindistan	-	270	29.992	611	673	-	5.580	3	-	4
Almanya	-	-	-	-	-	-	-	261	-	-
Azerbaycan	-	-	-	-	-	31	-	-	-	-
Bangladeş	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brezilya	-	-	981.711	-	8.470.756	-	-	-	-	-
Çin	-	-	-	303	-	-	-	-	-	-
Endonezya	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-
Filipinler	-	142	103	-	-	13	-	-	2	-
Güney Kore	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-
Gürcistan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hollanda	-	-	-	1.942	-	5	5	-	-	-
İran	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İspanya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kazakistan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kotdivuar	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-
Kuzey Makedonya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Laos	-	-	-	-	-	279	-	-	-	-
Paraguay	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Portekiz	3.263.480	4.159.629	-	-	-	-	-	-	-	-
Romanya	-	-	-	-	1.007.425	-	-	-	-	-
Rusya Federasyonu	17.677.631	14.785.482	9.575.543	17.435.942	10.024.300	28.203.594	4.851.955	3.293.198	-	-
Singapur	-	-	-	-	-	-	-	62	-	-
Genel Toplam	33.476.282	64.355.579	22.647.406	31.871.863	77.126.297	45.307.335	5.948.977	34.006.327	18.140.467	27.104.940

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Genel Ticaret Sistemi (Erişim tarihi: 25.11.2025) *çeltik (kavuz içinde bulunan) ithalat değerleri (ABD Doları). Sezonlar 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır. HS: 100610 (çeltik) GTİP kodu alınmıştır.

Ek Tablo 16. Türkiye’de piyasa yılları itibarıyla üretici* ve tüketici fiyatları (TL/kg)

	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Ortalama
2016/17													
Çeltik üretici	1,64	1,55	1,54	1,62	1,72	1,81	1,85	1,86	1,84	1,90	1,89	1,88	1,76
Pirinç tüketici	6,07	6,09	6,14	6,23	6,30	6,58	6,84	6,92	6,95	7,01	7,07	7,11	6,61
2017/18													
Çeltik üretici	1,97	2,09	2,14	2,20	1,99	2,18	2,17	2,20	2,26	2,31	2,41	2,47	2,20
Pirinç tüketici	7,14	7,20	7,57	7,86	7,73	7,76	7,80	7,82	7,85	8,07	8,32	8,47	7,80
2018/19													
Çeltik üretici	2,58	2,74	2,62	2,67	2,72	2,78	2,87	3,05	3,08	3,22	3,24	3,07	2,89
Pirinç tüketici	8,81	9,14	9,30	9,39	8,43	8,77	8,81	8,93	9,19	9,28	9,46	9,47	9,08
2019/20													
Çeltik üretici	3,16	3,09	3,24	3,31	3,44	3,57	3,54	3,83	3,81	3,92	3,77	3,70	3,53
Pirinç tüketici	9,50	9,43	9,43	9,56	9,66	9,70	9,86	10,23	10,54	10,80	10,79	10,75	10,02
2020/21													
Çeltik üretici	3,93	4,25	4,38	4,43	4,50	4,40	4,21	4,09	3,90	4,02	4,03	4,04	4,18
Pirinç tüketici	10,83	11,34	11,95	12,65	12,80	12,81	12,8	12,87	12,91	12,96	12,95	12,98	12,49
2021/22													
Çeltik üretici	4,19	4,38	4,58	5,33	5,53	5,91	6,25	7,71	8,24	9,85	11,20	11,97	7,09
Pirinç tüketici	13,01	12,81	13,04	14,83	14,83	15,14	15,18	16,60	-	-	-	-	14,43
2022/23													
Çeltik üretici	13,22	14,46	15,12	15,38	15,65	15,33	16,13	16,77	17,72	18,32	18,23	18,46	16,23
2023/24													
Çeltik üretici	19,92	20,32	19,70	19,88	21,24	23,12	24,48	25,63	25,42	25,31	24,90	24,11	22,84
2024/25													
Çeltik üretici	24,81	25,19	25,4	25,97	27,44	29,15	29,57	30,2	29,5	28,91	29,82	31,34	28,11

Kaynak: TÜİK (Erişim tarihi: 3.10.2025) * Çeltik üretici fiyatları; Ocak 2014-Aralık 2015 arası Tarım-ÜFE NACE Rev.2 (2010=100); Ocak 2016-Aralık 2023 arası Tarım-ÜFE NACE Rev.2 (2015=100). Ocak- Ağustos 2025 arası Tarım ÜFE NACE Rev.2 (2020=100). Sezonlar çeltik ve pirinç için 1 Eylül- 31 Ağustos tarihleri baz alınmıştır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 2021. <https://canakkale.tarimorman.gov.tr/Haber/492/Damlaya-Damlaya-Celtik-Olur-Projesinde-Celtikler-Yesermeye-Basladi>. (Erişim Tarihi:30.09.2025).
- Anonim, 2022a. <https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/5440/Turkiyede-Celtik-Uretimi-1-Milyon-Tona-Cikti>. (Erişim Tarihi:10.10.2025)
- Anonim, 2022b. <https://canakkale.tarimorman.gov.tr/Haber/570/Damlaya-Damlaya-Celtik-Olur>. (Erişim Tarihi:30.09.2025).
- Anonim, 2023. <https://www.tarimdunyasi.net/2023/09/05/celtik-ureticisi-hasat-oncesi-endiseli/>.(Erişim Tarihi:25.09.2025.)
- Anonim, 2024. Damlaya Damlaya Çeltik Olur Projesi ile Su Tasarrufu ve Verim Artışı. <https://www.haberler.com/ekonomi/damlaya-damlaya-celtik-olur-projesi-ile-su-tasarrufu-ve-verim-artisi-17873199-haberi/> (Erişim Tarihi:30.11.2025)
- Anonim, 2025. <https://www.bursapost.com/cevre/canakkale-de-celtikler-5-yildir-damla-sulama-yontemiyle-yetistiriliyor-46133>(Erişim Tarihi:5.12.2025)
- Aktoprak, S. 2019. Edirne İlindeki Sulama Kooperatiflerinin Ekonomik Yapısı ve Kooperatif – Ortak İlişkilerinin Analizi. T.C. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Tekirdağ, 2019. <https://acikerisim.nku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.11776/3454/0065868.pdf?sequence=1&is>
- DSİ, 2020. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, <https://www.dsi.gov.tr/Haber/Detay/989>.
- DSİ, 2021. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, <https://www.dsi.gov.tr/Haber/Detay/2697>.
- DSİ, 2023. 2022 Faliyet Raporu. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/6PDDE+DSI_2022_Yili_Faal_Rap_.pdf Allowed=y.
- DSİ, 2024. 2023 Faliyet Raporu. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, <https://www.dsi.gov.tr/Sayfa/Detay/759>.
- DSİ, 2025. 2024 Faliyet Raporu. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://cdniys.tarimorman.gov.tr/api/File/GetGaleriFile/425/DosyaGaleri/594/dsi_2024_yili_faaliyet_raporu.pdf](https://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://cdniys.tarimorman.gov.tr/api/File/GetGaleriFile/425/DosyaGaleri/594/dsi_2024_yili_faaliyet_raporu.pdf)
- Özçelebi, M. A. & Yılmaz, C. 2020. Samsun'da Çeltik Üretimi ve Pirinç İmalat Sanayi. Kesit Akademi Dergisi , 6 (24) , 324-349 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kesitakademi/issue/58243/840841>.
- FAO, 2023a. Biannual Report On Global Food Markets, Food Outlook Food and Agriculture Organization of the United Nations Rome, June 2023. <https://www.fao.org/gIEWS/reports/food-outlook/en>.
- FAO, 2023b. Biannual Report On Global Food Markets, Food Outlook Food and Agriculture Organization of the United Nations Rome, November,2023. <https://www.fao.org/gIEWS/reports/food-outlook/en>

FAO, 2024. Biannual Report On Global Food Markets, Food Outlook Food and Agriculture Organization of the United Nations Rome, June 2024. <https://www.fao.org/giews/reports/food-outlook/en>.

FAO, 2025a. Biannual Report On Global Food Markets, Food Outlook Food and Agriculture Organization of the United Nations Rome, November, 2025. <https://reliefweb.int/report/world/food-outlook-biannual-report-global-food-markets-november-2025>.

FAO, 2025b. Markets and Trade, Fao Rice Price Update. <https://www.fao.org/markets-and-trade/commodities/rice/fao-rice-price-update/en/> (Erişim Tarihi:27.11.2025).

FAO, 2025c. Seçili çeşitlerde uluslararası pirinç fiyatları. <https://fpma.fao.org/giews/fpmat4/global/#/dashboard/tool/international/> (Erişim Tarihi: 26.11.2025).

IGC, 2025. Grain Market Report. https://www.igc.int/en/gmr_summary.aspx. (Erişim Tarihi: 5.12.2025).

Taşlıgil, N. & Şahin, G. (2011). Türkiye’de Çeltik (Oryza Sativa L.) Yetiştiriciliği ve Coğrafi Dağılımı. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (6) , 182-203 . DOI: 10.14520/adyusbd.105.

TBB, 2023. Türkiye Bankalar Birliği Tarım Sektörü Raporu Haziran 2023, İstanbul. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://diyarbakirtb.org.tr/borsa/files/turkbankalar-birligi.pdf>.

TMO, 2024. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, 86. Hesap Dönemi 2023 Yılı Faaliyet Raporu. Mali İşler Dairesi Başkanlığı Mart 2024. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/maliisler/2024faaliyetraporu.pdf>. (Erişim Tarihi:14.09.2025).

TMO, 2025a. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, 87. Hesap Dönemi 2024 Yılı Faaliyet Raporu. Mali İşler Dairesi Başkanlığı Mart 2025. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/p0qfq+2024faaliyetraporu.pdf>. (Erişim Tarihi:28.11.2025).

TMO, 2025b. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/celtik-fiyat.pdf> (Erişim Tarihi:27.11.2025).

TOB, 2019. Çeltik Sektör Raporu Sorunları ve Çözüm Önerileri, Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Nisan 2019. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://samsun.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Yayinlar/Tarimsal_strateji/Celtik_Sektor%20_Raporu_Sorunlari_ve_Cozum_Onerileri.pdf

TOB, 2022. “2021 İdare Faaliyet, Raporu”, https://www.tarimorman.gov.tr/SGB/Belgeler/Bakan%C4%B1k_Faaliyet_Raporlar%C4%B1/TOB%202021%20YILI%20%C4%B0DARE%20FAAL%C4%B0YET%20RAPORU.pdf.

TOB, 2011. “Çeltik Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele” chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.tarimorman.gov.tr/GKGM/Belgeler/Uretici_Bilgi_Kosesi/Dokumanlar/celtik.pdf. (Erişim Tarihi:12.09.2025)

TOB, 2023. “2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu” Tarım ve Orman Bakanlığı, Şubat, 2023.

TOB, 2024. “2023 Yılı İdare Faaliyet Raporu” Tarım ve Orman Bakanlığı, Şubat, 2024.

TOB, 2025a. “2024 Yılı İdare Faaliyet Raporu” Tarım ve Orman Bakanlığı, Şubat, 2025. (Erişim Tarihi:17.09.2025)

TOB, 2025b. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/Belgeler/Tar%C4%B1m%20Havzalar%C4%B1/2026%20Y%C4%B1l%C4%B1%20Destekleme%20Birim%20Fiyatlar%C4%B1.pdf

TÜİK, 2025a. Türkiye İstatistik Kurumu, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tarim-Urunleri-Uretici-Fiyat-Endeksi-Ekim-2025-54035>. (Erişim Tarihi:17.11.2025)

TÜİK, 2025b. Türkiye İstatistik Kurumu <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Ekim-2025-54185>. (Erişim Tarihi:17.11.2025)

TÜİK, 2025c. Türkiye İstatistik Kurumu, Tarım İstatistikleri, Dış Ticaret İstatistikleri ve Fiyat İstatistikleri Veritabanları, Eylül, 2025. (Erişim Tarihi:28.11.2025)

TÜİK, 2025d. Türkiye İstatistik Kurumu, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Bitkisel-%C3%9Cr%C3%BCn-Denge-Tablolar%C4%B1-2024-53941&dil=1>. (Erişim Tarihi:22.08.2025)

TÜİK, 2025e. Türkiye İstatistik Kurumu, Çeltik ekim alanı, üretim, verim. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr>. (Erişim Tarihi:22.08.2025)

TÜİK, 2025f. Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (2015=100) madde fiyatları (TL) <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tarim-Urunleri-Uretici-Fiyat-Endeksi-Aralik-2024-49738>. (Erişim Tarihi:17.10.2025)

TÜİK, 2025g. Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (2020=100) madde fiyatları (TL) <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tarim-Urunleri-Uretici-Fiyat-Endeksi-Ekim-2025,54035>. (Erişim Tarihi:17.10.2025)

TÜİK, 2025h. Türkiye İstatistik Kurumu, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr>. (Erişim Tarihi:22.08.2025)

TÜİK, 2025ı. Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi, Eylül 2023, Eylül 2024, Eylül 2025. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tarim-Urunleri-Uretici-Fiyat-Endeksi>. (Erişim Tarihi:22.08.2025)

RG, 2023. Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2023/46) Resmî Gazete Tarihi: 26.11.2023 Resmî Gazete Sayısı: 32381. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/11/20231126-4.htm>. (Erişim Tarihi:20.11.2025)

RG, 2024. 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar, Sayı: 32647.

RG, 2025. 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar, 33017.

UHK, 2011. Ulusal hububat konseyi çeltik raporu, Aralık, 2011. http://uhk.org.tr/dosyalar/UHK_celtikraporu.pdf. (Erişim Tarihi:12.11.2025)

USDA, 2015a. Foreign Agricultural Service, Grain and Feed Update, Turkey, November, 20, 2025. chromeextension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/DownloadReportByFileName?fileName=Grain%20and%20Feed%20Update_Ankara_Turkiye_TU2025-0056.pdf. (Erişim Tarihi:19.11.2025)

USDA, 2025b. Foreign Agricultural Service; Production, Supply and Distribution Database, <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/app/index.html#/app/advQuery>. (Erişim Tarihi:20.09.2025)